

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

___ вересня 2019 р. Київ № -р

Проект рішення
містить інформацію
з обмеженим доступом

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції,
накладення штрафу та
примусового поділу

Група суб'єктів господарювання у складі: ПАТ «Азот», ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот», ПрАТ «Рівнеазот», ТОВ «НФ Трейдінг Україна», пов'язаних відносинами контролю через фізичну особу Фірташа Дмитра Васильовича, як єдиний суб'єкт господарювання займала монопольне (домінуюче) становище у 2014, 2015, 2016, 2017 роках на ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив у територіальних межах України.

У період вересень – жовтень 2014 року, грудень 2014 року – квітень 2015 року та жовтень, грудень 2015 року ПАТ «Азот», ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот», ПрАТ «Рівнеазот», ТОВ «НФ Трейдінг Україна» здійснювало внутрішньогрупові маніпуляції із закупівельними цінами природного газу для виробництва азотних мінеральних добрив, які полягали у його перепродажу між учасниками Групи, в результаті чого формувалася штучно завищена собівартість виробництва добрив, що призвела до завищення ціни реалізації добрив на внутрішній ринок, що могло призвести до ущемлення інтересів покупців добрив.

Також, ПАТ «Азот», ПрАТ «Рівнеазот» та ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» та ТОВ «НФ Трейдінг», як єдиний суб'єкт господарювання, у березні 2017 року одночасно припинило виробництво добрив та протягом 4 місяців не вжило доступних заходів для поновлення виробництва, що призвело до непоставки покупцям азотних мінеральних добрив, незважаючи на здійснену передплату за добрива

За результатами розгляду справи № 126-26.13/67-15 встановлено, що у 2014, 2015, 2016, 2017 роках група суб'єктів господарювання у складі: ПАТ «Азот», ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот», ПрАТ «Рівнеазот», ТОВ «НФ Трейдінг Україна» зловживала монопольним (домінуючим) становищем на ринках первинної реалізації азотних мінеральних добрив шляхом:

ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання (покупців), що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку (частина перша статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (далі – Закон)), а також

обмеження виробництва добрив, що могло завдати шкоди покупцю (пункт 4 частини другої статті 13 Закону.

На ТОВ «НФ Трейдінг» накладено штраф у розмірі _______________ грн.

До суб'єкта господарювання в особі: ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот», ПАТ «Азот», ПрАТ «Рівнеазот» застосовано примусовий поділ з метою усунення монопольного (домінуючого) становища цього суб'єкта господарювання на загальнодержавному ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив, який має бути здійснено протягом ___ місяців після одержання цього рішення.

Антимонопольний комітет України, розглянувши матеріали справи № 126-26.13/67-15 про порушення групою суб'єктів господарювання у складі: ПАТ «Азот», ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот», ПрАТ «Рівнеазот», ТОВ «НФ Трейдінг Україна» (далі - Група) законодавства про захист економічної конкуренції та подання відділу ринків індустріальних галузевих товарів Департаменту досліджень і розслідувань ринків виробничої сфери, фармацевтики та рітейлу та Четвертого відділу розслідувань Департаменту розслідувань порушень законодавства про захист економічної конкуренції від 23.05.2019 № 126-26.13/67-15/228-спр (далі – Подання),

ВСТАНОВИВ:

1. Сторони

(1) Заявником у справі є Приватне акціонерне товариство «Полтавський гірничо-збагачувальний комбінат» (на момент подання заяви – відкрите акціонерне товариство «Полтавський гірничо-збагачувальний комбінат») (ідентифікаційний код юридичної особи 00191282, місцезнаходження: Україна, 39802, Полтавська обл., місто Горішні Плавні, вул. Будівельників, буд. 16) (далі – ПрАТ «Полтавський ГЗК»).

Основним видом діяльності ПрАТ «Полтавський ГЗК» є добування залізних руд (код класифікації видів економічної діяльності (далі – КВЕД) 07.10).

(2) Відповідачем у справі є суб'єкт господарювання в складі:

- **Приватного акціонерного товариства «Сєвєродонецьке об'єднання Азот»** (ідентифікаційний код юридичної особи 33270581, місцезнаходження: Україна, 93403, Луганська обл., місто Сєвєродонецьк, вул. Пивоварова, буд. 5) (далі – ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот»).

  ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» здійснює господарську діяльність з виробництва добрив і азотних сполук (КВЕД: 20.15).

- **Публічного акціонерного товариства «Азот»** (ідентифікаційний код юридичної особи 00203826, місцезнаходження: Черкаська область, 18014, місто Черкаси, вулиця Першотравнева, будинок 72) (далі – ПАТ «Азот»);

  ПАТ «Азот» здійснює господарську діяльність з виробництва добрив і азотних сполук (КВЕД: 20.15).

- **Приватного акціонерного товариства «Рівнеазот»** (ідентифікаційний код юридичної особи 05607824, місцезнаходження: Україна, 33017, Рівненська обл., місто Рівне, Рівне-17) (далі – ПрАТ «Рівнеазот»);

  ПАТ «Рівнеазот» здійснює господарську діяльність з виробництва добрив і азотних сполук (КВЕД: 20.15).

- **Товариства з обмеженою відповідальністю «НФ Трейдінг Україна»** (ідентифікаційний код юридичної особи 37883328, місцезнаходження: Україна, 01601, м. Київ, вул. Мечникова, буд. 2) (далі – ТОВ «НФ Трейдінг Україна»);

  ТОВ «НФ Трейдінг Україна» здійснює господарську діяльність з оптової торгівлі хімічними продуктами (КВЕД: 46.75).

2. Процесуальні дії

(3) Розпорядженням державного уповноваженого Антимонопольного комітету України від 14.05.2015 № 12/100-р розпочато розгляд справи № 126-26.13/67-15 за ознаками вчинення ТОВ «НФ Трейдінг Україна» порушення законодавства про захист

економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону, у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку аміачної селітри (нітрату амонію).

(4) Розпорядженням державного уповноваженого Комітету № 07/58-р від 20.03.2017 до участі у справі № 126-26.13/67-15 залучено ПАТ «Азот», ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот», ПАТ «Рівнеазот» як співвідповідачів.

(5) У зв'язку із розслідуванням справи державний уповноважений Комітету направляв вимоги про надання інформації, зокрема:

- відповідачам – щодо обсягів виробництва та реалізації азотних мінеральних добрив на внутрішній ринок та на експорт, рівня цін реалізації, надання калькуляцій собівартості продукції; розміру та вартості фактичних витрат, пов'язаних з використанням у виробництві природного газу, обсягів використання для виробництва мінеральних добрив природного газу чи привозного аміаку; технології виробництва аміачної селітри та карбаміду; взаєморозрахунків з постачальниками та покупцями мінеральних добрив;
- сільгоспвиробникам та дистриб'юторам мінеральних добрив – щодо взаємозамінності аміачної селітри з іншими азотовмісними мінеральними добривами; обсягу фактично поставленої продукції в 2016 та 2017 роках, переліку підприємств – постачальників, якими не було відвантажено повний обсяг попередньо оплаченого товару у визначений договорами строк, суми боргу по кожному підприємству-боржнику;
- постачальникам природного газу – щодо обсягів та ціни реалізації природного газу відповідачам та пов'язаним з ними особам, зберігання та транспортування природного газу;
- публічному акціонерному товариству «Укртрансназ» (далі – ПАТ «Укртрансназ») та публічному акціонерному товариству «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз» – щодо обсягів транспортування природного газу відповідачами та постачальниками природного газу до газотранспортної системи ПАТ «Укртрансгаз».

Також державним уповноваженим Комітету направлялися запити науково-дослідним інститутам щодо технології виробництва аміачної селітри та карбаміду, норм витрат природного газу для виробництва однієї тони карбаміду та аміачної селітри; взаємозамінності між азотними мінеральними добривами; взаємозамінності азотних мінеральних добрив з фосфорними, калійними, комплексними та іншими видами добрив.

(6) Листом від 20.03.2017 № 126-26.13/07-3011 ПАТ «Азот», ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот», ПАТ «Рівнеазот», ТОВ «НФ Трейдінг Україна» та ВАТ «Полтавський ГЗК» направлено витяги з подання про попередні висновки у справі від 20.03.2017 № 126-26.13/67-15/93-спр.

(7) Листом ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» від 05.04.2017 б/н (вх. Комітету від 11.04.2017 № 8-01/5406), листом ТОВ «НФ Трейдінг Україна» від 10.04.2017 б/н (вх. Комітету від 11.04.2017 № 8-01/3426) та листом ПАТ «Рівнеазот» від 11.05.2017 б/н (вх. Комітету від 11.05.2017 № 8-01/4415) надано зауваження до витягів з подання про попередні висновки у справі.

(8) ТОВ «НФ Трейдінг Україна» листом від 05.02.2018 № 05/02/2018-1 та від 26.07.2018 № 26/07/2018-1 (вх. Комітету від 30.07.2018 № 8-01/8934) надано додаткові пояснення, які стосуються спростування висновків, зазначених в поданні про попередні висновки Комітету від 20.03.2017 № 126-26.13/67-15/93-спр

(9) З метою визначення поточного фінансового стану Відповідача державний уповноважений Комітету направляв вимоги про надання інформації заводам-виробникам Групи, ТОВ «НФ Трейдінг Україна» щодо їхнього фінансового стану, запити до Пенсійного фонду України, Державної фіскальної служби України, Фонду соціального страхування України стосовно наявності заборгованості.

(10) Листами Комітету від 24.05.2019 року № 126-26.13/01- 6712, № 126-26.13/01- 6711, № 126-26.13/01- 6710, № 126-26.13/01- 6709, № 126-26.13/01- 6708 сторонам у справі направлено витяги з подання з попередніми висновками у справі.

(11) Листами від 15.07.2019 № 15/072019 (вх. Комітету від 15.07.2019 № 8-01/615-кі) від 07.08.2019 № 07/08/2019 (вх. Комітету від 08.08.2019 № 8-01/701-кі) та від 12.08.2019 № 12/09/2019 (вх. Комітету від 13.08.2019 № 8-01/721-кі) уповноваженим представником ПАТ «Азот», ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот», ПрАТ «Рівнеазот», ТОВ «НФ Трейдінг Україна» до Комітету надано заперечення на подання про попередні висновки у справі № 126-26.13/67-15.

3. Визначення монопольного (домінуючого) становища

3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища: група суб'єктів господарювання як єдиний суб'єкт господарювання

(12) У відповідності до пункту 3.1 Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (далі – Методика), об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

(13) Відповідно до пункту 3.4 Методики, з'ясування об'єкта аналізу щодо визначення монопольного становища на ринку включає визначення складу суб'єкта господарювання, що випускає, постачає, продає, придбаває (споживає, використовує) конкретний товар (продукцію, роботи, послуги), здійснюється шляхом установлення переліку суб'єктів господарювання (юридичних та фізичних осіб), які здійснюють діяльність з виробництва, реалізації, придбання товарів чи іншу господарську діяльність, у тому числі контроль над іншою юридичною чи фізичною особою, і які пов'язані відносинами, що забезпечують контроль господарської діяльності одного суб'єкта господарювання іншим (іншими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

3.1.1. ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот»

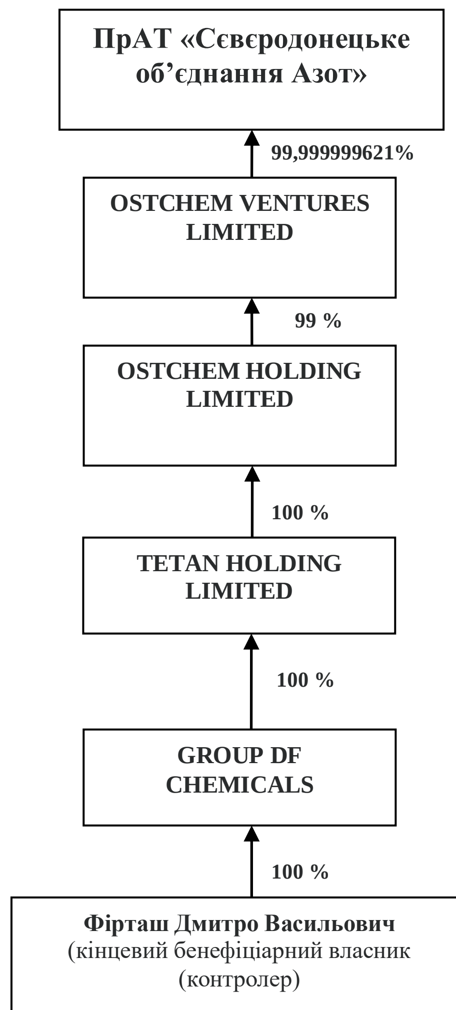
(14) За даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР), засновниками (учасниками) ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» є акціонери – юридичні особи, згідно реєстру власників іменних цінних паперів, складення якого здійснюється центральним депозитарієм; кінцевим бенефіціарним власником (контролером) ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» є Фірташ Дмитро Васильович.

(15) Відповідно до загальнодоступної інформаційної бази Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку SMIDA (www.smida.gov.ua), станом на ІІІ квартал 2018 року 100 % акцій ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» знаходилося у власності компанії OSTCHEM VENTURES LIMITED (ОСТХЕМ ВЕНЧЕРС ЛІМІТЕД) (Кіпр).

(16) Листом від 10.09.2018 № 01/ПП-202 ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» повідомило Комітет, зокрема, про те, що протягом періоду з грудня 2013 року по 2017 рік відносинами контролю у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» було пов'язане з такими суб'єктами господарювання:

- ПАТ «Азот» (м. Черкаси);
- ПрАТ «Рівнеазот» (м. Рівне);
- ПрАТ «Стирол» (м. Горлівка);
- компанією ОСТХЕМ ХОЛДИНГ ЛІМІТЕД (OSTCHEM HOLDING LIMITED, Кіпр, реєстраційний код НЕ 270468), яка володіє 99 % акцій компанії ОСТХЕМ ВЕНЧЕРС ЛІМІТЕД (OSTCHEM VENTURES LIMITED, Кіпр, реєстраційний код НЕ 274681), яка, у свою чергу, володіє 100 % акцій ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот».

(17) У зазначеному листі від 10.09.2018 ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» надало таке схематичне зображення відносин контролю (мал. 1):

3.1.2. ПрАТ «Рівнеазот»

(18) Відповідно до даних ЄДР засновниками (учасниками) юридичної особи ПрАТ «Рівнеазот» (ідентифікаційний код юридичної особи 05607824) є Регіональне відділення Фонду державного майна України по Рівненській області (м. Рівне) та

організація орендарів «Азот» (м. Рівне); кінцевим бенефіціарним власником (контролером) ПрАТ «Рівнеазот» є Фірташ Дмитро Васильович.

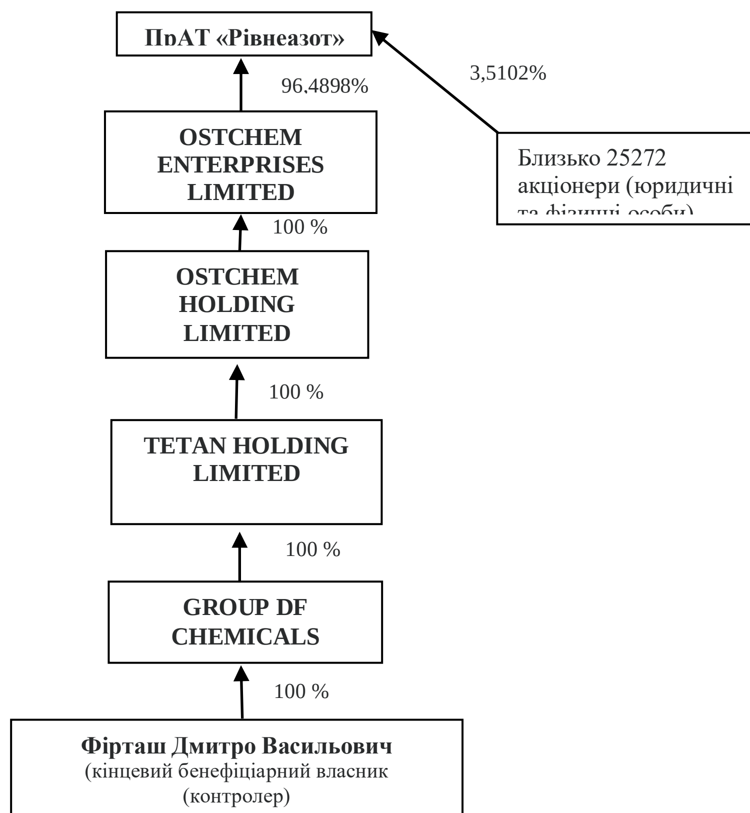
(19) Відповідно до загальнодоступної інформаційної бази Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку SMIDA (www.smida.gov.ua), станом на ІІІ квартал 2018 року власником 96,4898 % акцій ПрАТ «Рівнеазот» є компанія OSTCHEM ENTERPRISES LIMITED (ОСТХЕМ ЕНТЕРПРАЙЗЕЗ ЛІМІТЕД) (Кіпр).

(20) На вимогу Комітету про надання інформації від 14.08.2018 № 143-26-13/01-10349 ПрАТ «Рівнеазот» повідомило, зокрема, що станом на дату отримання цієї вимоги ПрАТ «Рівнеазот» пов'язане відносинами контролю у значенні цього терміну відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» з наступними суб'єктами господарювання:

- ПАТ «Азот» (м. Черкаси);
- ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» (м. Сєвєродонецьк);
- ПрАТ «Концерн «Стирол» (м. Горлівка);
- ТОВ «НФ Трейдінг Україна»;
- ТОВ «РГК Трейдінг».

(21) Крім того, компанія OSTCHEM HOLDING LIMITED пов'язана відносинами контролю з ПрАТ «Рівнеазот» через право володіння 100-відсотковою часткою у статутному капіталі компанії OSTCHEM ENTERPRISES LIMITED, Кіпр, реєстраційний номер НЕ 283212, яка, у свою чергу, володіє часткою у статутному капіталі ПрАТ «Рівнеазот» у розмірі 96,4898 %.

(22) ПрАТ «Рівнеазот» надало схематичне зображення структури власності ПрАТ «Рівнеазот» (мал. 2):

3.1.3. ПАТ «Азот»

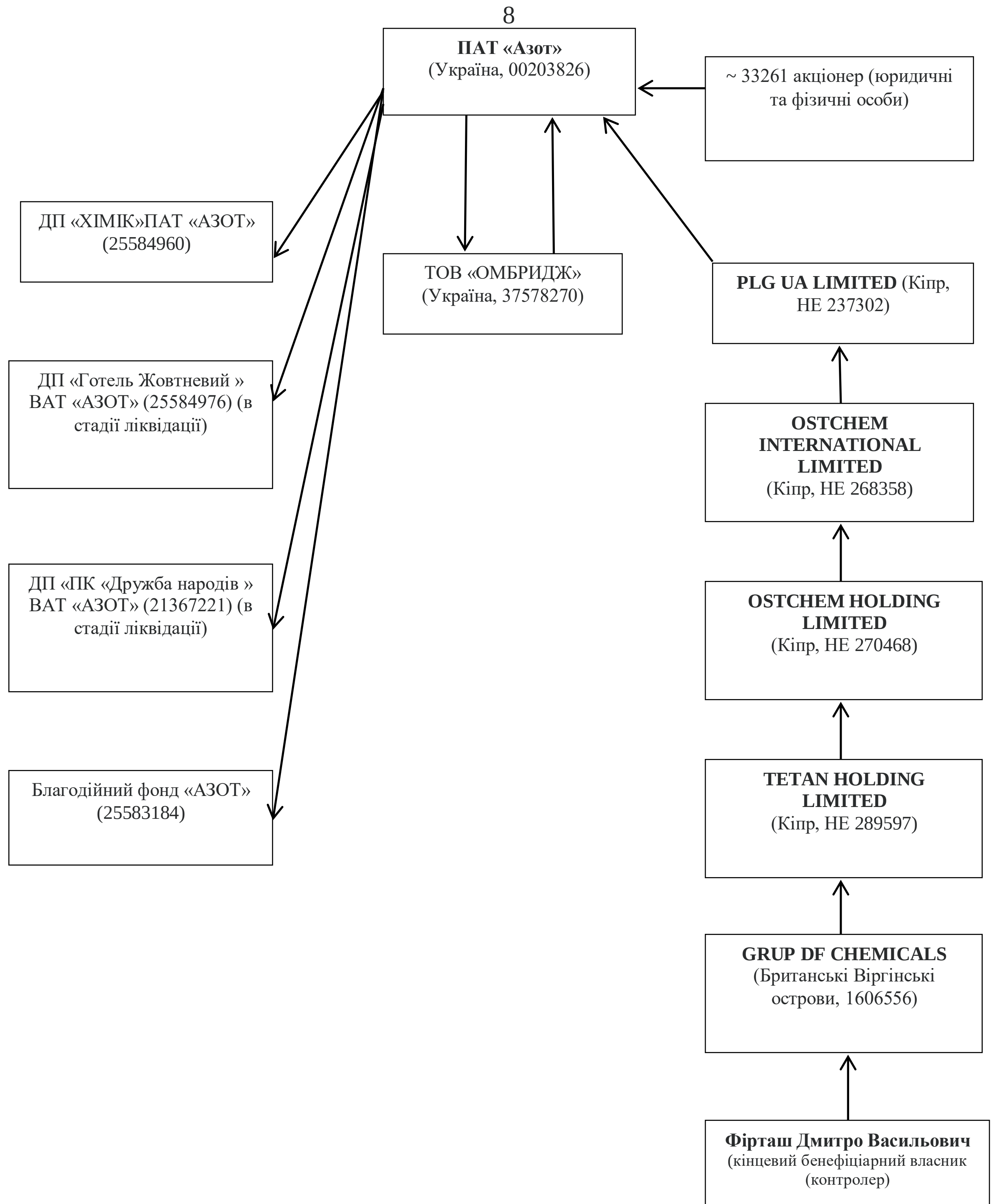
(23) За даними ЄДР, станом на 28.11.2018 засновником (учасником) юридичної особи ПАТ «Азот» є Фонд державного майна України (розмір внеску до статутного фонду – 1 056 489 794.50 грн. (100 %); кінцевим бенефіціарним власником (контролером) ПАТ «Азот» є Фірташ Дмитро Васильович.

(24) Відповідно до загальнодоступної інформаційної бази Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку SMIDA (www.smida.gov.ua), станом на III квартал 2018 року акціонерами ПАТ «Азот» – власниками істотних пакетів акцій (5 % та більше) були:

- компанія «ПЛГ УА ЛІМІТЕД» (номер реєстрації НЕ 237302, Кіпр) – 75,57 %;
- товариство з обмеженою відповідальністю «ОМБРИДЖ» (ідентифікаційний номер 37578270, Україна) – 20,1 %;
- открытое акционерное общество «Уралкалий» (реєстраційний номер 1025901702188, Російська Федерація) – 11,3403 %.

(25) Листом від 10.09.2018 № 101-05/28-1686 ПАТ «Азот» надало таку інформацію: «У період з грудня 2013 р. по 2017 р. до складу Наглядової ради ПАТ «Азот» (м. Черкаси), ПрАТ «Сєвєродонецьке об’єднання Азот» (м. Сєвєродонецьк), ПрАТ «Концерн Стирол» (м. Горлівка), ПрАТ «Рівнеазот» (м. Рівне) входили переважно одні і ті ж фізичні особи. Компанія OSTCHEM HOLDING LIMITED (Кіпр) володіє часткою у статутному капіталі компанії OSTCHEM INTERNATIONAL LIMITED (Кіпр) у розмірі 100 %, а компанія OSTCHEM INTERNATIONAL LIMITED володіє часткою у статутному капіталі PLG UA LIMITED (Кіпр) у розмірі 100 %, а PLG UA LIMITED володіє часткою у статутному капіталі ПАТ «Азот» у розмірі 75,57 %».

(26) У зазначеному листі від 10.09.2018 ПАТ «Азот» також надало схематичне зображення корпоративної структури ПАТ «Азот» (мал. 3):

3.1.4. ПрАТ «Концерн «Стирол»

(27) Відповідно до даних ЄДР, засновниками (учасниками юридичної особи) ПрАТ «Концерн «Стирол» (ідентифікаційний код юридичної особи 05761614) є фізичні особи-акціонери та юридичні особи-акціонери; кінцевим бенефіціарним власником (контролером) є Фірташ Дмитро Васильович.

(28) Відповідно до загальнодоступної інформаційної бази Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку SMIDA (www.smida.gov.ua), станом на ІІІ квартал 2018 року власником 90,5271 % акцій ПрАТ «Концерн «Стирол» є компанія OSTCHEM INVESTMENTS LIMITED (ОСТХЕМ ІНВЕСТМЕНТС ЛІМІТЕД) (Кіпр).

3.1.5. ТОВ «НФ Трейдінг Україна»

(29) Відповідно до даних ЄДР, засновниками (учасниками юридичної особи) ТОВ «НФ Трейдінг Україна» (ідентифікаційний код юридичної особи 37883328) є компанії «Остхем Холдінг Лімітед» (Республіка Кіпр) та «Остхем Інвестментс Лімітед» (Республіка Кіпр); кінцевим бенефіціарним власником (контролером) ТОВ «НФ Трейдінг Україна», компаній «Остхем Холдінг Лімітед» (Республіка Кіпр) та «Остхем Інвестментс Лімітед» (Республіка Кіпр) є Фірташ Дмитро Васильович.

(30) ТОВ «НФ Трейдінг Україна» на вимогу Комітету про надання інформації від 14.08.2018 № 143-26.13/01-10347 повідомило про таке: «Протягом 2013-2017 років та станом на дату отримання цієї вимоги Товариство пов'язане відносинами контролю, у визначенні цього терміну відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», з компанією OSTCHEM HOLDING LIMITED (Республіка Кіпр). Вид контролю – компанія OSTCHEM HOLDING LIMITED (Кіпр) акціонер ТОВ «НФ Трейдінг Україна» (99%). З іншими компаніями, зазначеними у п. 2 вимоги (ПАТ «Азот» (м. Черкаси), ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» (м. Сєвєродонецьк), ПрАТ «Концерн Стирол» (м. Горлівка), ПрАТ «Рівнеазот» (м. Рівне), ТОВ «РГК Трейдінг», OSTCHEM HOLDING LIMITED, ПАТ «Украгро НПК»), за винятком OSTCHEM HOLDING LIMITED та ПАТ «Украгро НПК», товариство пов'язане відносинами контролю через Фірташа Дмитра Васильовича».

(31) Крім того, ТОВ «НФ Трейдінг Україна» надало перелік суб'єктів господарювання, які прямо або опосередковано мають стосовно ТОВ «НФ Трейдінг Україна» наступні права та повноваження за період з грудня 2013-2018 роки:

- володіє чи управляє (користується) часткою (паєм, акціями) у статутному капіталі в розмірі більше, ніж 50 відсотків;
- має більше, ніж 50 відсотків голосів у вищих органах управління;
- має повноваження призначати керівника, заступника керівника, головного бухгалтера або більше, ніж 50 відсотків членів спостережної ради чи виконавчого, контролюючого органу;
- має право одержувати не менше 50 відсотків прибутку, що залишається в розпорядженні суб'єкта господарювання (інформацію надано Товариством у таблиці 1).

Таблиця 1

Назва суб'єкта господарювання	**Участь, %**	**Адреса, телефон, телефакс**
Фірташ Дмитро Васильович	100	Україна, м. Київ, вул. Панаса Мирного, 12, кв. 19
Group DF Chemicals	100	Британські Віргінські Острови, Тортова, м. Род-Таун
Tetan Holdings	100	м. Лімасол, Кіпр
Ostchem Holding Limited	99	м. Лімасол, Кіпр
ТОВ «НФ Трейдінг Україна»		01601, Україна, м. Київ, вул. Мечникова, 2

3.1.6. ТОВ «Статус-Трейд»

(32) У ході розслідування справи встановлено, що у період 2014 - липня 2017 року основними первинними (від заводу) постачальниками азотних мінеральних добрив виробництва ПрАТ «Концерн «Стирол» (протягом періоду січень-травень 2014 року),

ПАТ «Азот», ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот», ПрАТ «Рівнеазот» на внутрішній ринок України були:

- ТОВ «НФ Трейдінг Україна»: у період 2014 - травень 2017 років (на підставі договорів поставки з виробниками (постачальниками) продукції);
- Товариство з обмеженою відповідальністю «Статус-Трейд» (далі – ТОВ «Статус-Трейд»: у період червень – липень 2017 року (на підставі договорів на переробку давальницької сировини із заводами-виробниками).

(33) Відповідно до інформації ЄДР, єдиним засновником (учасником) ТОВ «Статус-Трейд» (ідентифікаційний код юридичної особи 41115387, місцезнаходження: Україна, 01601, м. Київ, вул. Мечникова, будинок 2, літера А) з часткою 100 % є компанія «Рулата Венчерз Лімітед» (Кіпр); кінцевим бенефіціарним власником (контролером) компанії «Рулата Венчерз Лімітед» (Кіпр) є Фірташ Дмитро Васильович.

(34) Листом від 19.10.2017 № 202 ТОВ «Статус-Трейд» повідомило Комітет про те, що пов'язане відносинами контролю, у значенні цього терміну відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», з ПАТ «Азот».

3.1.7. Фірташ Дмитро Васильович

(35) За даними ЄДР станом на 28.11.2018, а також за інформацією самого Відповідача, юридичні особи:

- ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» (м. Сєвєродонецьк);
- ПрАТ «Рівнеазот» (м. Рівне);
- ПАТ «Азот» (м. Черкаси);
- ПрАТ «Концерн «Стирол» (м. Горлівка);
- ТОВ «НФ Трейдінг Україна» (м. Київ);
- ТОВ «Статус-Трейд» (м. Київ),

мають того ж самого кінцевого бенефіціарного власника (контролера) – фізичну особу Фірташа Дмитра Васильовича (адреса: Україна, м. Київ, Печерський р-н, вул. Панаса Мирного, буд. 12, кв. 19).

(36) До основних принципів, на яких базується державна реєстрація, належить, зокрема, обов'язковість державної реєстрації в ЄДР, а також об'єктивність, достовірність та повнота відомостей у ЄДР (пункти 1, 7 частини першої статті 4 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» (далі – Закон про державну реєстрацію)).

(37) Відповідно до пунктів 8, 9 частини другої статті 9 Закону про державну реєстрацію, в ЄДР містяться, зокрема, такі відомості про юридичну особу, як, зокрема: перелік засновників (учасників) юридичної особи, інформація про кінцевого бенефіціарного власника (контролера) юридичної особи, у тому числі кінцевого бенефіціарного власника (контролера) її засновника, якщо засновник - юридична особа (крім громадських формувань, адвокатських об'єднань, торгово-промислових палат, об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, релігійних організацій, державних органів, органів місцевого самоврядування, їх асоціацій, державних та комунальних підприємств, установ, організацій).

(38) Згідно з частинами 1-2 статті 10 Закону про державну реєстрацію, якщо документи та відомості, що підлягають внесенню до ЄДР, внесені до нього, такі документи та відомості вважаються достовірними і можуть бути використані у спорі з третьою

особою. Якщо відомості, що підлягають внесенню до ЄДР, є недостовірними і були внесені до нього, третя особа може посилатися на них у спорі як на достовірні. Третя особа не може посилатися на них у спорі у разі, якщо вона знала або могла знати про те, що такі відомості є недостовірними. Таким чином, законодавство встановлює презумпцію достовірності відомостей ЄДР, включно із відомостями про кінцевих бенефіціарних власників (контролерів), що дає можливість посилатися на ці відомості як на правдиві.

(39) Відповідно до пункту 20 частини першої статті 1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», кінцевий бенефіціарний власник (контролер) – це фізична особа, яка незалежно від формального володіння має можливість здійснювати вирішальний вплив на управління або господарську діяльність юридичної особи безпосередньо або через інших осіб, що здійснюється, зокрема, шляхом реалізації права володіння або користування всіма активами чи їх значною часткою, права вирішального впливу на формування складу, результати голосування, а також вчинення правочинів, які надають можливість визначати умови господарської діяльності, давати обов'язкові до виконання вказівки або виконувати функції органу управління, або яка має можливість здійснювати вплив шляхом прямого або опосередкованого (через іншу фізичну чи юридичну особу) володіння однією особою самостійно або спільно з пов'язаними фізичними та/або юридичними особами часткою в юридичній особі у розмірі 25 чи більше відсотків статутного капіталу або прав голосу в юридичній особі.

(40) Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (далі – Закон), суб'єктом господарювання визнається, у тому числі, фізична особа, яка здійснює контроль над іншою юридичною чи фізичною особою, який здійснюється безпосередньо або через інших осіб. Контроль відповідно до цієї статті Закону розуміється як вирішальний вплив, у тому числі, однієї фізичної особи на господарську діяльність суб'єкта господарювання чи його частини, який здійснюється безпосередньо або через інших осіб, зокрема завдяки праву, яке забезпечує вирішальний вплив на формування складу, результати голосування та рішення органів управління суб'єкта господарювання.

(41) Отже, поняття кінцевого бенефіціарного власника (контролера), що міститься в Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» повністю відповідає поняттю контролю та особи (фізичної або юридичної), яка може бути контролером у розумінні Закону.

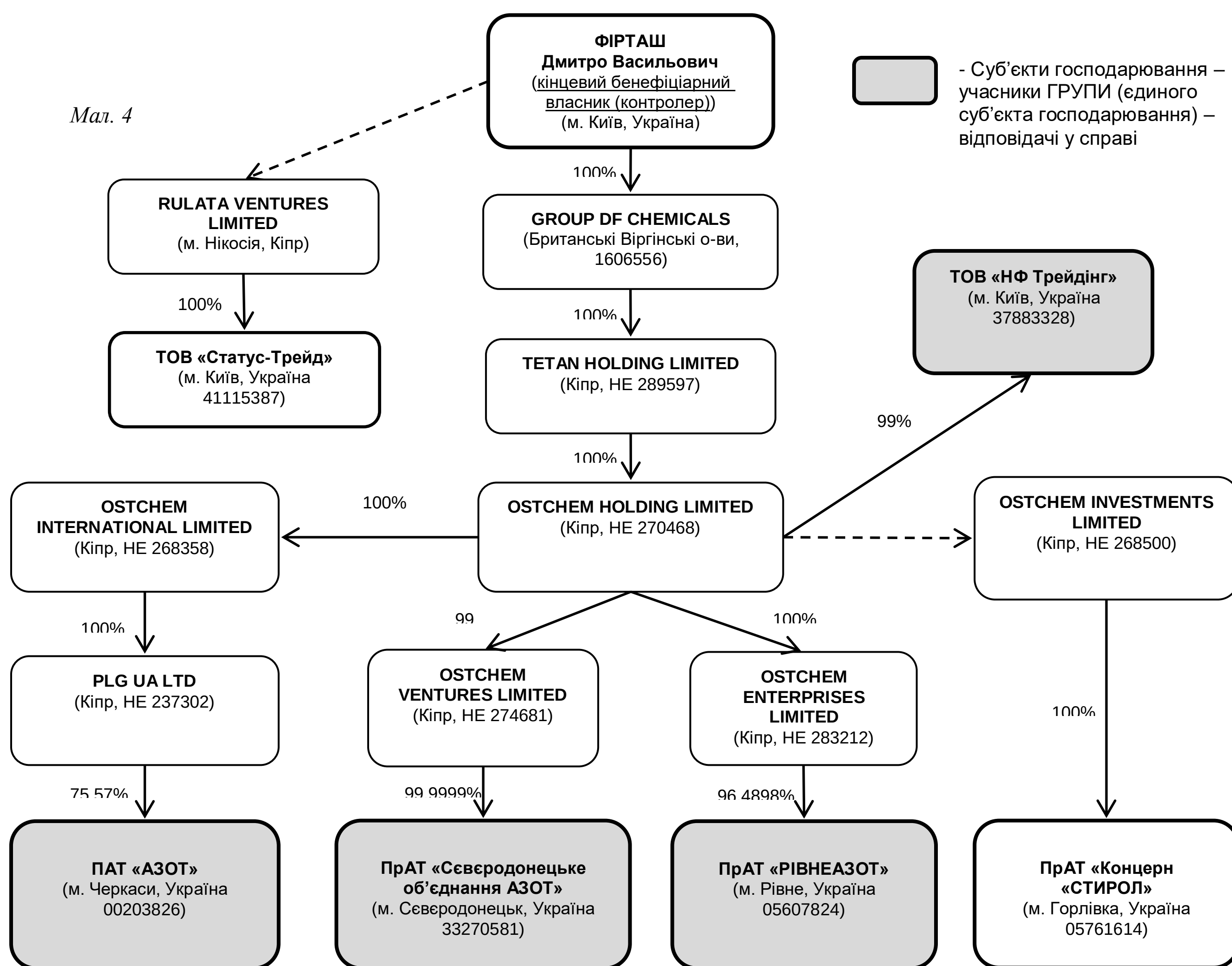
(42) Таким чином, фізична особа Фірташ Дмитро Васильович, який є кінцевим бенефіціарним власником (контролером) ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» (м. Сєвєродонецьк); ПрАТ «Рівнеазот» (м. Рівне); ПАТ «Азот» (м. Черкаси); ПрАТ «Концерн «Стирол» (м. Горлівка); ТОВ «НФ Трейдінг Україна» (м. Київ); ТОВ «Статус-Трейд» (м. Київ), завдяки можливості здійснювати вплив шляхом опосередкованого (через інші юридичні особи) самостійного володіння часткою в зазначених юридичних особах у розмірі 25 чи більше відсотків статутного капіталу або прав голосу в цих юридичних особах, здійснює контроль над зазначеними суб'єктами господарювання у значенні статті 1 Закону. Як наслідок, фізична особа Фірташ Дмитро Васильович є суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону.

3.1.8. Визначення Групи суб'єктів господарювання, яка є об'єктом дослідження

(43) Відповідно до статті 1 Закону, суб'єктом господарювання визнається, у тому числі, група суб'єктів господарювання, якщо один або декілька з них здійснюють контроль над іншими.

(44) Об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є група суб'єктів господарювання у складі: ПАТ «Азот», ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот», ПрАТ «Рівнеазот», ПрАТ «Концерн «Стирол», ТОВ «НФ Трейдінг Україна», ТОВ «Статус-Трейд», пов'язаних відносинами контролю через фізичну особу Фірташа Дмитра Васильовича, кінцевого бенефіціарного власника (контролера), з яким зазначені суб'єкти господарювання утворюють *єдиний суб'єкт господарювання* у розумінні статті 1 Закону (див. мал. 4).

Мал. 4

3.2. *Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище*

(45) У відповідності до Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).

(46) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.

3.2.1. Споживчі характеристики азотних мінеральних добрив та умови споживання

(47) Оптимальний ріст рослин залежить від кліматичних факторів (світловий, тепловий, водний, атмосферний режими), забезпеченості поживними речовинами, а також від структури та кислотності ґрунтів, вмісту в них гумусу та інших властивостей. Всі ґрунти мають запас поживних речовин, але більша їх частина знаходиться в малодоступній формі. Тому для оптимізації живлення рослин в ґрунт вносять добрива. Отже, добрива – це речовини, призначені для живлення рослин і підвищення родючості ґрунту.

(48) Мінеральні добрива — неорганічні речовини, які отримані на хімічних підприємствах; однак до них відносять і деякі органічні речовини, наприклад карбамід.

(49) Азотні мінеральні добрива – вид мінеральних добрив, в яких живильним компонентом є азот.

(50) З метою з'ясування споживчих властивостей азотних мінеральних добрив, Комітетом було направлено запити до державного підприємства «Черкаський державний науково-дослідний інститут техніко-економічної інформації в хімічній промисловості» (далі – ДП «Черкаський НДІТЕХІМ»), Національного наукового центру «Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О.Н. Соколовського» (далі – ННЦ «ІГА імені О.Н. Соколовського»).

(51) З інформації, наданої науково-дослідними установами (листи ННЦ «ІГА імені О.Н. Соколовського» від 13.07.2018 № 1-04/678 та від 27.08.2018 № 1-04/785, лист ДП «Черкаський НДІТЕХІМ» від 16.07.2018 № 184/1-Д) вбачається наступне.

(52) Азот входить до складу білків, які є головною складовою частиною цитоплазми і ядра клітин, до складу нуклеїнових кислот, хлорофілу, ферментів, більшості вітамінів та інших органічних азотистих сполук, що відіграють важливу роль в процесах обміну речовин в рослині. Азот рослин є незамінним елементом живлення, так само як і фосфор є незамінним елементом живлення. З цієї причини, фосфатні мінеральні добрива не можуть замінити азотні мінеральні добрива.

(53) Азотні мінеральні добрива призначені для покращення азотного живлення рослин, калійні – для калійного живлення, фосфорні – для фосфорного живлення. Азотні добрива більше призначені для внесення у весняне підживлення, тоді як фосфорні - для основного та припосівного внесення, а калійні — для основного внесення.

(54) Фізіологічне значення азоту і калію в рослині є цілком різним. Отже, калійні мінеральні добрива не можуть замінити азотні мінеральні добрива.

(55) У зв'язку із унікальним незамінним фізіологічним значенням азоту для живлення рослин жоден з видів інших однокомпонентних мінеральних добрив (сіркові, магнієві, борні, тощо) не можуть замінити азотні мінеральні добрива. Порівняно з усіма іншими однокомпонентними мінеральними добривами азотні мінеральні добрива є незамінними за призначенням, споживчими властивостями та умовами використання.

(56) Таким чином, азотні мінеральні добрива є *незамінними* з фосфорними та калійними мінеральними добривами за призначенням, споживчими властивостями та умовами використання.

(57) Комплексні добрива (змішані і складні) можуть як містити азот, так і не містити його. Азотовмісні комплексні добрива економічно недоцільно використовувати як азотні мінеральні добрива через їх високу вартість.

(58) Органічні добрива можуть лише частково замінити азотні мінеральні добрива при їх основному внесені (під зяблеву оранку). Їх використовують тільки на полях, прилеглих до ферми, на відстані до 5 км.

(59) Виробництво цього типу мінеральних добрив в Україні мінімальне через скорочення поголів’я великої рогатої худоби.

(60) Органо-мінеральні добрива та біомінеральні добрива містять азот у невеликій кількості. Використання цих типів добрив як замінників азотних мінеральних добрив для вирощування польових культур економічно недоцільно через їх високу собівартість.

(61) Бактеріальні добрива азотфіксувальної дії не можуть повністю замінити азотні мінеральні добрива, особливо на таких поширених в Україні культурах, як кукурудза, пшениця озима, ячмінь, буряки цукрові тощо. Тому, залежно від структури посівних площ, частка біологічного азоту, що надходить до ґрунту за рахунок бактеріальних добрив, може становити від 20% до 50%, а решта має компенсуватись за рахунок мінеральних добрив.

(62) Таким чином, комплексні мінеральні добрива, органічні добрива, органомінеральні добрива, біомінеральні та бактеріальні добрива не можуть повністю замінити азотні мінеральні добрива.

(63) Природний рівень вмісту мінерального азоту в більшості типів ґрунтів України відповідає дуже низькій, низькій або середній забезпеченості азотом. Тому, без застосування відповідних доз азотних мінеральних добрив неможливо стабільно одержувати високі врожаї сільськогосподарських культур нормативної якості продукції.

(64) Повна відмова від застосування будь-яких азотних мінеральних добрив призводить до різкого падіння врожайності польових культур. ННЦ «ІГА імені О.Н. Соколовського» з 1989 року проводив багаторічні польові дослідження цього питання у спеціалізованому досліді на трьох типах сівозміни. Встановлено, що недобір врожаю сільськогосподарської продукції за умови відмови від азотних мінеральних добрив становить близько 20%, а у випадку високопродуктивних сортів та гібридів сільськогосподарських культур втрати є набагато більшими.

(65) У Таблиці 2 відображено види азотних мінеральних добрив, а також фізичні, технологічні та експлуатаційні характеристики різних видів азотних мінеральних добрив:

Таблиця 2

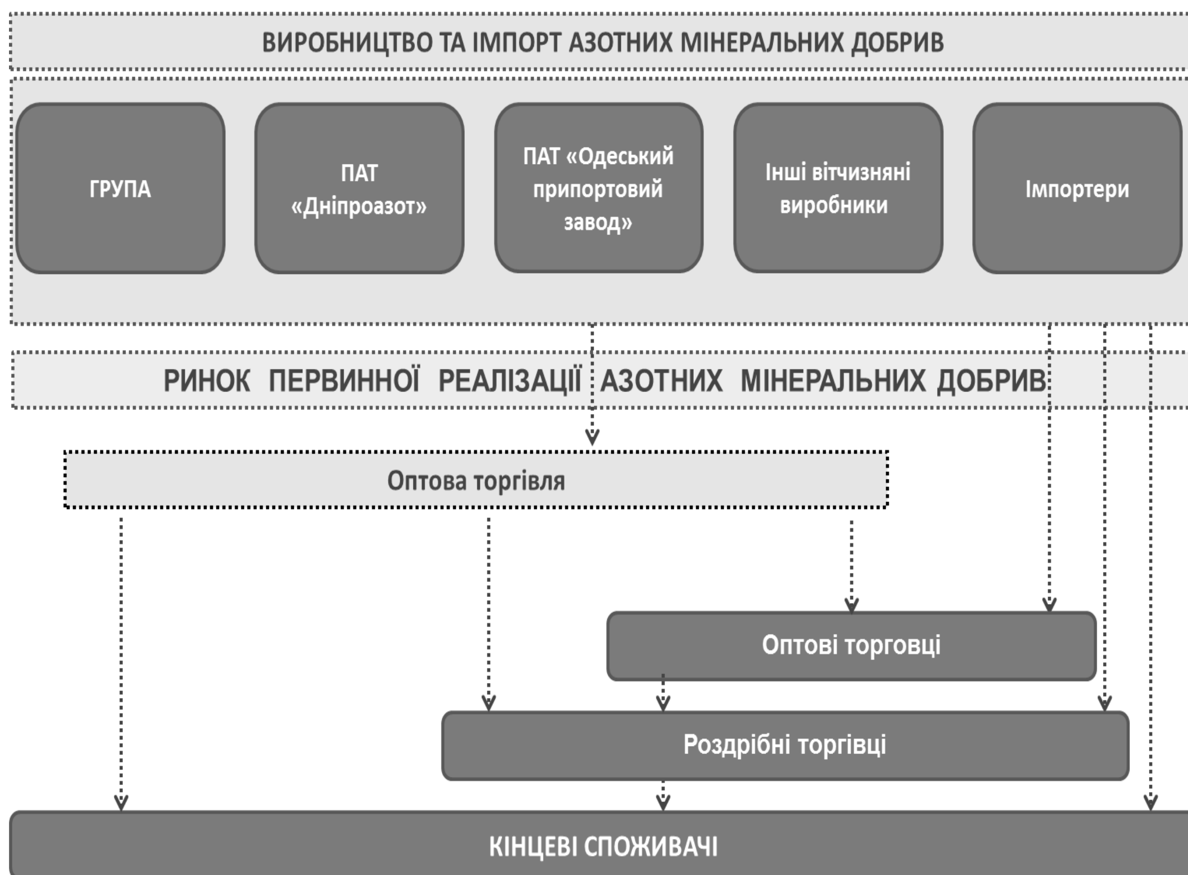
№	Назва товару	Характеристики		
		фізичні	**технологічні**	**експлуатаційні**
1.	Аміачна селітра (нітрат амонію)	Гранульований продукт білого або червонуватого кольору, легко розчиняється у воді	Сировиною для виробництва є синтетичний аміак, азотна кислота. Хімічна формула NH4NO3. Вміст діючої речовини – 34,7-35% N	Може використовуватися на всіх типах ґрунтів для усіх культур, крім рису.
2.	Сечовина (карбамід)	Кристалічна або гранульована речовина білого кольору, добре розчиняється у воді	Сировиною для виробництва є синтетичний аміак, діоксид вуглецю. Хімічна формула $CO(NH_2)_2$ Вміст діючої речовини 46%	Може використовуватися на всіх типах ґрунтів для усіх культур.

№	Назва товару	Характеристики		
		фізичні	технологічні	експлуатаційні
			N	
3.	Аміачна вода (аміак у водному розчині)	Безбарвна або жовтувата рідина з різким запахом нашатирного спирту. Її густина становить 0,91-0,97, температура замерзання мінус 56°С.	Сировиною для виробництва є технічний аміак. Хімічна формула NH_3+NH_4OH Вміст діючої речовини 16,5-20,0 % N. Масова частка аміаку (NH_3) 25%. Можна зберігати у місткостях зі звичайної вуглецевої сталі, розрахованих на невисокий тиск.	Високоефективне добриво для зернових і овочевих культур, картоплі, буряка, багаторічних трав. Не поступається аміачно-нітратним добривам. Аміачну воду загортають на глибину 10-12 см на суглинистих ґрунтах та 12-15 см – на супіщаних. Поверхневе нанесення аміачної води неприпустиме. Є токсичною рідиною.
4.	Сульфат амонію	Безбарвна прозора кристалічна або гранульована речовина, добре розчиняється у воді	Сировиною для виробництва є синтетичний аміак, сірчана кислота. Хімічна формула $(NH_4)_2SO_4$. Вміст діючої речовини 20,5-21,0 % N; 24%S	Застосовується під всі культури як основне добриво, але більш ефективне під культури, які позитивно реагують на сірку (ріпак, капуста і інші хрестоцвіті культури, гречка, пшениця)
5.	Хлористий амоній (хлорид амонію)	Кристалічна речовина білого (переважно), жовтого або рожевого (рідше) кольору, добре розчинна у воді	Хімічна формула NH_4C. Вміст діючої речовини 24-25% N	Добриво вносять під оранку переважно з осені з метою зменшення кількості хлору шляхом вимивання. Добриво не рекомендується застосовувати під культури, які чутливі до хлору (картопля, тютюн, виноград, цитрусові, суниці, журавлина, смородина, ожина, аґрус, малина) **Водночас, за даними ДП «Черкаський НДІТЕХІМ», в Україні в якості добрива не використовується.**
6.	Рідкий (безводний) аміак	Безбарвна рухлива асоційована рідина з різким запахом. Кипить при температурі мінус 33°С.	**Сировиною для виробництва є природний газ. Отримують скрапленням газоподібного аміаку під високим тиском.** **Газоподібний аміак є сировиною для виробництва нітрату амонію, карбаміду, сульфату амонію.** Хімічна формула NH_3 Вміст діючої речовини 82,3% N. Має відмінні від	Високоефективне, найбільш концентроване азотне добриво. Застосовується на всіх ґрунтах під всі культури. Вносять в ґрунт на глибину 15-20 см за допомогою спеціальних агрегатів. **Дуже токсична і отруйна речовина.** Має широке застосування, зокрема, у холодильних установках для очищення водного приладдя, у виробництві пластику, вибухових речовин,

№	Назва товару	Характеристики		
		фізичні	технологічні	експлуатаційні
			інших видів добрив умови зберігання, транспортування тощо, а саме: зберігання, транспортування і внесення безводного аміаку здійснюється тільки під тиском. Як правило, у ємностях з робочим тиском до 16 атмосфер.	текстилю, барвників та інших хімічних речовин
7.	Натрієва селітра (нітрат натрію)	Кристалічна тверда речовина білого кольору, іноді з сіруватим або жовтуватим відтінком, добре розчинна у воді.	Є побічним продуктом при виробництві азотної кислоти та аміаку. Хімічна формула $NaNO_3$. Вміст діючої речовини 15,5-16,0 % N	Застосовується на всіх типах ґрунтів під картоплю, кормовий та цукровий буряк, овочеві культури, плодово-ягідні та декоративні насадження. **За даними ДП «Черкаський НДІТЕХІМ», має обмежене використання в якості добрива (сильний окислювач)**
8.	Кальцієва селітра (солі подвійні та суміші нітрату кальцію та нітрату амонію)	Гранульований продукт білого, світло-сірого або світло-бежевого кольору без запаху. Добре розчиняється у воді.	Сировиною для виробництва є азотна кислота, природний вапняк або продукти переробки вапняку. Хімічна формула $Ca(NO_3)_2$. Вміст діючої речовини 15-16 %N, 19,0% CaO.	Добрива вносять під усі культури. Найбільш ефективне на кислих ґрунтах, особливо для весняного підживлення озимих культур.
9.	Вапняно-аміачна селітра (суміші нітрату амонію з карбонатом кальцію) (ВАС)	Гранульований продукт розміром гранул 1-4 мм.	Для отримання цього добрива в розплав нітрату амонію вносять розмелений доломіт або вапняк. Хімічна формула H_4NO_3+$CaCO_3$. Вміст діючої речовини 20-28% N	Універсальне азотно-карбонатне добриво. Застосовується на всіх ґрунтах, під усі сільськогосподарські культури. Добриво має нейтральну реакцію, тому не підвищує кислотність ґрунтів.
10.	Карбамідно-аміачна суміш (КАС)	Світло-жовта рідина. Температура кристалізації мінус 2 °С, температура замерзання мінус 26 °С	Сировиною для виробництва є карбамід, аміачна селітра, інгібітори корозії. Хімічна формула NH_4NO+$CO(NH_2)_2$. Вміст діючої речовини 28-32 % N	Використовується для позакореневого, прикореневого підживлення рослин, основного удобрення та при зрошенні сільськогосподарських культур у всіх зонах України.

(66) Схема руху азотних мінеральних добрив на внутрішньому ринку України до кінцевого споживача у період з 2014 по 2017 рік зображена на малюнку 5.

Малюнок 5

3.2.2. Перелік основних учасників ринку

(67) Перелік учасників ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив визначено на основі інформації, наданої листом Державної служби статистики України від 21.12.2015 № 15.1-11/228-15 та наявної у Комітеті інформації, щодо вітчизняних виробників азотних мінеральних добрив.

(68) В Україні на ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив протягом 2014 - 2017 років господарську діяльність здійснювали такі суб'єкти господарювання – виробники:

1) ГРУПА у складі:

- ПрАТ «Рівнеазот» (аміачна селітра, ВАС) [з липня 2017 року здійснення діяльності за давальницькою схемою (надання послуг з переробки сировини)];
- ПАТ «Азот» (карбамід, аміачна селітра, КАС, аміак у водному розчині) [з червня 2017 року здійснення діяльності за давальницькою схемою (надання послуг з переробки сировини)];
- ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» (карбамід, аміачна селітра, КАС, нітрат натрію, аміак у водному розчині) [з жовтня 2017 року здійснення діяльності за давальницькою схемою (надання послуг з переробки сировини)];

- ПАТ «Концерн Стирол» (Донецька обл., м. Горлівка, вул. Горлівської Дивізії, 10) (карбамід, КАС, аміачна селітра [з квітня 2014 року знаходиться на території проведення Антитерористичної операції (з 30.05.2018 – операції Об'єднаних сил) (далі – АТО / ООС)];
- ТОВ «Статус Трейд» (карбамід, аміачна селітра, КАС, аміак у водному розчині); [з червня 2017 року здійснення діяльності за давальницькою схемою (надання сировини для переробки)];
- ТОВ «НФ Трейдінг Україна» оптовий постачальник у складі Групи, який на підставі договорів поставки з виробниками, зокрема, ПрАТ «Рівнеазот», ПАТ «Азот», ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» здійснював придбання азотних мінеральних добрив для подальшої реалізації.

2) АТ «Дніпроазот» (Дніпропетровська обл., м. Кам'янське, вул. Горобця 1) (карбамід, КАС) [з вересня 2016 року здійснення діяльності з виробництва КАС за давальницькою схемою (надання сировини для переробки)];

3) ПАТ «Одеський припортовий завод» (Одеська обл., м. Южне, вул. Заводська, 3 (карбамід) [з березня 2017 року здійснення діяльності за давальницькою схемою (надання послуг з переробки сировини)];

4) ПП «Еру Трейдінг» (м. Київ, вул. Кирилівська,82) (карбамід) [з березня 2017 року здійснення діяльності за давальницькою схемою (надання сировини для переробки)];

5) ПАТ «Дніпропетровський завод мінеральних добрив» (Дніпропетровська обл., м. Аношкіна,179) (КАС) [в березні 2017 року порушено справу про банкрутство];

6) Підприємство «Черкаський державний завод хімічних реактивів» (м. Черкаси, вул. Чигиринська, 21) (аміак у водному розчині) [з травня 2017 року в стані припинення];

7) ТОВ «Інфоазот» (Черкаська обл., смт. Лисянка, вул. Вокзальна, 37) (аміак у водному розчині);

8) ПрАТ «Южкокс» (Дніпропетровська обл., м. Кам'янське, вул. Чорновола 1) (сульфат амонію)

9) ПрАТ «Дніпропетровський металургійний завод» (м. Дніпро, вул. Маяковського, 3) (сульфат амонію);

10) ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» (м. Кривий Ріг, вул. Орджонікідзе,1) (сульфат амонію);

11) ПрАТ «Дніпровський коксохімічний завод» (Дніпропетровська обл., м. Кам'янське, вул. Колеусівська, 1) (сульфат амонію);

12) ПрАТ «Металургійний комбінат «Азовсталь» (Донецька обл., м. Маріуполь, вул. Лепорського,1) (сульфат амонію);

13) ПрАТ «Запоріжкокс» (м. Запоріжжя, вул. Діагональна, 4) (сульфат амонію);

14) ПАТ «Ясинівський коксохімічний завод» (Донецька обл., м. Макіївка, вул. 50 років утворення СРСР, 3) (сульфат амонію) [з квітня 2014 року знаходиться на території проведення АТО / ООС];

15) ПрАТ «Єнакіївський коксохімпром» (Донецька обл., м. Єнакієве, вул. Марата, 1) (сульфат амонію) [з квітня 2014 року знаходиться на території проведення АТО / ООС];

16) ПАТ «Авдіївський коксохімічний завод) (Донецька обл., м. Авдіївка, Проїзд індустріальний, 1) (сульфат амонію) [з квітня 2014 року знаходиться на території проведення АТО / ООС];

17) ПрАТ «Макіївкокс» (Донецька обл., м. Макіївка, вул. Горького, 1) (сульфат амонію) [з квітня 2014 року знаходиться на території проведення АТО / ООС];

18) ПАТ «Донецьккокс» (м. Донецьк, вул. Зарічна, 1) (сульфат амонію) [з квітня 2014 року знаходиться на території проведення АТО / ООС];

19) ПАТ «Алчевський металургійний комбінат» (Луганська обл., м. Алчевськ, вул. Шмідта, 4) (сульфат амонію) [з квітня 2014 року знаходиться на території проведення АТО / ООС];

20) Імпортери.

3.3. Товарні межі ринку

(69) Відповідно до Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

(70) Відповідно до листа Міністерства аграрної політики та продовольства України (далі – Мінагрополітики) від 13.08.2015 № 37-13-3-10/13750 при використанні азотних добрив враховується сільськогосподарська культура, попередник, агрохімічний стан ґрунту та фінансової спроможності сільгоспвиробника у придбанні того чи іншого товару.

(71) У системі удобрення азотом важливим є вибір форми азоту. Азот у складі добрив може бути в різних формах, а саме:

- аміачна (аміачна вода, сульфат амонію, хлористий амоній, рідкий (безводний аміак);
- нітратна (натрієва і кальцієва селітра);
- аміачно-нітритна (аміачна селітра, вапняно-аміачна селітра);
- амідна (карбамід);
- у КАС містяться амонійна, амідна та нітратна форми азоту.

(72) Зважаючи на вищезазначене, за показниками взаємозамінності аміачну селітру можна замінити на інший будь-який вид добрива азотної групи.

(73) З метою формування групи взаємозамінних товарів Комітетом було направлено вимоги про надання інформації до ДП «Черкаський НДІТЕХІМ» та ННЦ «ІГА імені О.Н. Соколовського» щодо взаємозамінності азотних мінеральних добрив.

(74) У відповідь ДП «Черкаський НДІТЕХІМ» листом від 16.07.2018 № 184/1-Д повідомлено, що підприємство не робило розгорнутого аналізу фізико-хімічних характеристик повного товарного ряду азотних добрив, які перебувають в обігу в Україні.

(75) Натомість, ННЦ «ІГА імені О.Н. Соколовського» листом від 13.07.2018 № 1-04/678 надав наступну інформацію.

(76) Кожне добриво має свій склад і свої властивості, що і визначає необхідність врахування їх особливостей при використанні. Агрохімічна наука на підставі численних багаторічних дослідів розробила ряд рекомендацій щодо використання конкретних добрив, з метою найвищої віддачі від їх застосування.

(77) Нітратні добрива (натрієва селітра, кальцієва селітра) є взаємозамінними на чорноземних ґрунтах при їх внесенні під більшість культур (крім цукрових). Однак, на кислих дерново-підзолистих і лісових ґрунтах більш доцільно використовувати кальцієву селітру, яка більше знижує кислотність ґрунтів.

(78) Амонійні добрива тверді (сульфат амонію, хлористий амоній) також є взаємозамінними на чорноземних ґрунтах при їх внесенні під більшість культур. Однак за поживною цінністю сульфат амонію має перевагу, оскільки містить два елементи живлення – азот і сірку.

(79) Рідкі аміачні добрива (аміачна вода і безводний аміак) взаємозамінні і за своєю ефективністю рівноцінні аміачній селітрі.

(80) Аміачно-нітратні добрива (аміачна селітра, вапняно-аміачна селітра). Аміачна селітра – одне з найбільш ефективних азотних добрив і одне з найкращих добрив для підживлення озимих і просапних культур. Тривале систематичне її внесення на дерново-підзолистих ґрунтах може привести до їх підкислення, тому на таких ґрунтах більш доцільно використовувати вапняно-аміачну селітру.

(81) Добрива, які містять азот в амідній формі (сечовина). Гранульована сечовина завдяки фізичним властивостям і високому вмісту азоту є одним з найкращих азотних добрив. Може використовуватися на всіх типах ґрунтів для усіх культур.

(82) Карбамідно-аміачна суміш. Універсальне добриво використовується у всіх ґрунтово-кліматичних зонах України.

(83) Усі зазначені види азотних добрив містять одну основну поживну речовину – азот. При цьому, кожне добриво має свій склад і свої властивості, що і є визначальним з точки зору їх використання.

(84) Отже, враховуючи наведене у листах Мінагрополітики, ННЦ «ГА імені О.Н. Соколовського», ДП «Черкаський НДІТЕХІМ», *всі види азотних мінеральних добрив є взаємозамінними*.

(85) Відповідно до інформації, наданої Державною службою статистики України листами від 31.08.2018 № 03.3-05/165-18 та від 15.08.2018 № 15.1-11/113-18, обсяг виробництва мінеральних добрив, що містять азот, у 2014 році складав 7 732,1 тис. тонн, у 2015 році 6 801,3 тис. тонн, у 2016 році 6 434,9 тис. тонн, у 2017 році 4 199,6 тис. тонн.

(86) У таблиці 3 відображено товарну структуру виробництва азотних мінеральних добрив. Наведено дані щодо частки обсягів виробництва за видами добрив. Розрахунки часток проведено на основі інформації, отриманої від суб’єктів господарювання та Державної служби статистики України (далі – Держстат).

Таблиця 3

Найменування продукції за Номенклатурою продукції промисловості (НПП)	**Код за НПП**	**Частка за видами добрив**			
		2014	**2015**	**2016**	**2017**

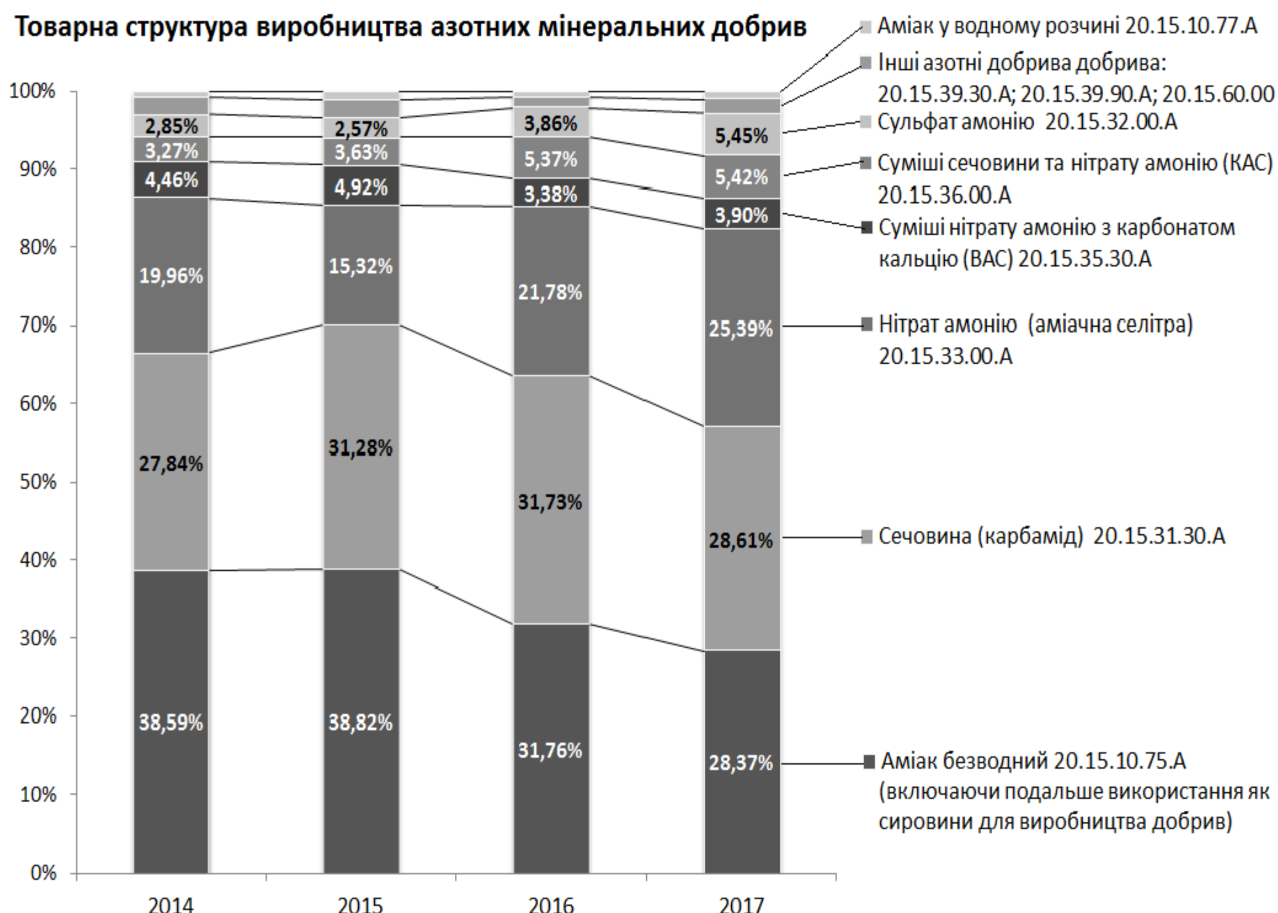
Найменування продукції за Номенклатурою продукції промисловості (НПП)	Код за НПП	Частка за видами добрив			
		2014	2015	2016	2017
Аміак безводний	20.15.10.75.A	38,59%	38,82%	31,76%	28,37%
Аміак у водному розчині	20.15.10.77.A	0,86%	1,07%	0,72%	1,01%
Хлорид амонію (хлористий амоній)	20.15.20.30	-*	-	-	-
Сечовина (або карбамід), яка містить більше 45% азоту за масою, у перерахунку на сухий безводний продукт (крім у таблетках, подібних формах або упаковках вагою 10 кг і менше)	20.15.31.30.A	27,84%	31,28%	31,73%	28,61%
Сечовина, яка містить 45% і менше азоту за масою (або карбамід)_, у перерахунку на сухий безводний продукт (крім у таблетках, подібних формах або упаковках вагою 10 кг і менше)	20.15.31.80.A	-	-	-	-
Сульфат амонію (крім у таблетках, подібних формах або упаковках вагою 10 кг і менше)	20.15.32.00.A	2,85%	2,57%	3,86%	5,45%
Нітрат амонію (або аміачна селітра) (крім у таблетках, подібних формах або упаковках вагою 10 кг і менше)	20.15.33.00.A	19,96%	15,32%	21,78%	25,39%
Солі подвійні та суміші нітрату кальцію та нітрату амонію (крім у таблетках, подібних формах або упаковках вагою 10 кг і менше)	20.15.34.00.A	-	-	-	-
Суміші нітрату амонію з карбонатом кальцію чи іншими неорганічними речовинами (або ВАС), що не є добривами, із вмістом азоту 28% і менше за масою	20.15.35.30.A	4,46%	4,92%	3,38%	3,90%
Суміші нітрату амонію з карбонатом кальцію чи іншими неорганічними речовинами, що не є добривами, із вмістом азоту більше 28% за масою	20.15.35.80.A	-	-	-	-
Суміші сечовини та нітрату амонію у водному чи аміачному розчинах (або КАС) (крім у таблетках, подібних формах або упаковках вагою 10 кг і менше)	20.15.36.00.A	3,27%	3,63%	5,37%	5,42%
Разом такі добрива: солі подвійні та суміші сульфату амонію і нітрату амонію (крім у таблетках, подібних формах або упаковках вагою 10 кг і менше); добрива азотні мінеральні чи	20.15.39.30.A 20.15.39.90.A 20.15.60.00	2,17%	2,39%	1,39%	1,86%

Найменування продукції за Номенклатурою продукції промисловості (НПП)	Код за НПП	Частка за видами добрив			
		2014	2015	2016	2017
хімічні, н.в.і.у.; нітрат натрію.					
Ринок, усього		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

* - виробництво не здійснювалося (за даними Держстату)

(87) Схематичне зображення структури виробництва азотних добрив в Україні зображено на малюнку 6.

Малюнок 6

(88) Найбільша частка у товарній структурі виробництва азотних мінеральних добрив у 2014-2017 роках припадає на аміак безводний.

(89) У таблиці 4 відображено товарну структуру ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив. Розрахунки часток проведено на основі інформації, отриманої від суб'єктів господарювання та Державної служби статистики України. Вихідні дані для розрахунків експорту та імпорту азотних добрив отримано на офіційному сайті Держстату (електронна адреса: http://www.ukrstat.gov.ua).

Таблиця 4

Товарна структура ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив

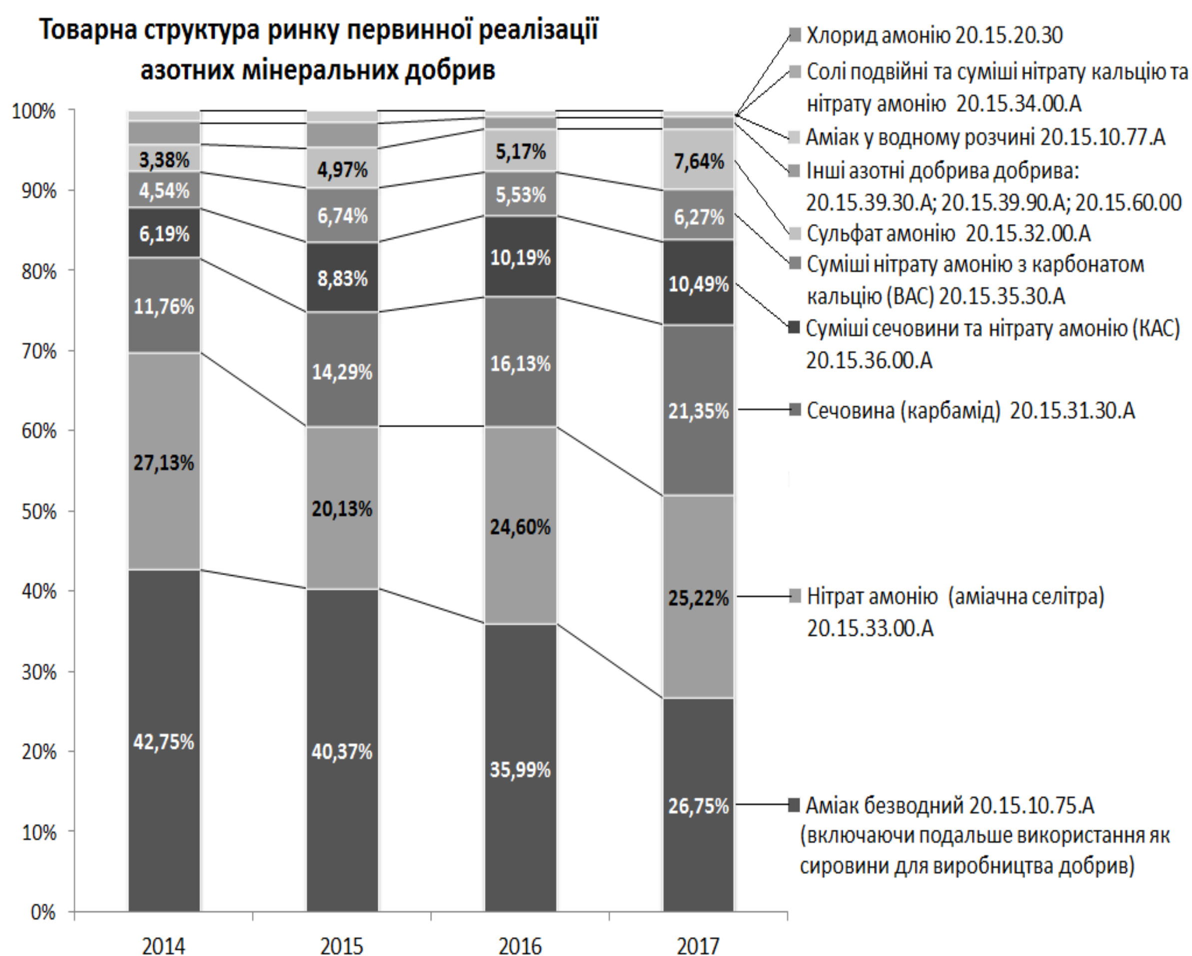
Найменування продукції за Номенклатурою продукції промисловості (НПП)	**Код за НПП**	**Частка за видами добрив**			
		2014	**2015**	**2016**	**2017**
Аміак безводний	20.15.10.75.А	42,75%	40,366%	35,99%	26,749%
Аміак у водному розчині	20.15.10.77.А	1,194%	1,43%	0,778%	0,76%
Хлорид амонію (хлористий амоній)	20.15.20.30	0,014%	0,017%	0,0122%	0,022%
Сечовина (або карбамід), яка містить більше 45% азоту за масою, у перерахунку на сухий безводний продукт (крім у таблетках, подібних формах або упаковках вагою 10 кг і менше)	20.15.31.30.А	11,76%	14,286%	16,129%	21,345%
Сечовина, яка містить 45% і менше азоту за масою (або карбамід), у перерахунку на сухий безводний продукт (крім у таблетках, подібних формах або упаковках вагою 10 кг і менше)	20.15.31.80.А	-*	-	-	-
Сульфат амонію (крім у таблетках, подібних формах або упаковках вагою 10 кг і менше)	20.15.32.00.А	3,38%	4.971%	5,172%	7,64%
Нітрат амонію (або аміачна селітра) (крім у таблетках, подібних формах або упаковках вагою 10 кг і менше)	20.15.33.00.А	27,13%	20,131%	24,603%	25,22%
Солі подвійні та суміші нітрату кальцію та нітрату амонію (крім у таблетках, подібних формах або упаковках вагою 10 кг і менше)	20.15.34.00.А	0,039%	0,034%	0,043%	0,054%
Суміші нітрату амонію з карбонатом кальцію чи іншими неорганічними речовинами (або ВАС), що не є добривами, із вмістом азоту 28% і менше за масою	20.15.35.30.А	4,54%	6,738%	5,532%	6,27%
Суміші нітрату амонію з карбонатом кальцію чи іншими неорганічними речовинами, що не є добривами, із вмістом азоту більше 28% за масою	20.15.35.80.А	-	-	-	-
Суміші сечовини та нітрату амонію у водному чи аміачному розчинах (або КАС) (крім у таблетках, подібних формах або упаковках вагою 10 кг і менше)	20.15.36.00.А	6,19%	8,834%	10,193%	10,49%
Разом такі добрива: солі подвійні та суміші сульфату амонію і нітрату амонію (крім у таблетках, подібних формах або упаковках вагою 10 кг і менше); добрива азотні мінеральні чи	20.15.39.30.А 20.15.39.90.А 20.15.60.00	2,999%	3,188%	1,54%	1,433%

Найменування продукції за Номенклатурою продукції промисловості (НПП)	Код за НПП	Частка за видами добрив			
		2014	2015	2016	2017
хімічні, н.в.і.у.; нітрат натрію.					
Ринок, усього		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

* - виробництво не здійснювалося (за даними Держстату)

(90) Схематичне зображення товарної структури первинної реалізації азотних добрив в Україні зображено на малюнку 7.

Малюнок 7

(91) У товарній структурі ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив України у відсотковому співвідношенні домінують (у порядку зменшення часток): безводний аміак, карбамід та нітрат амонію, менша ринкова частка на ринку припадає на ВАС та КАС. Сукупна частка цих п’яти видів добрив складала:

у 2014 – 92,37%

у 2015 – 90,35%

у 2016 – 92,45%

у 2017 – 90,07%.

(92) При цьому, листом від 21.09.2018 №01/ПП-216 (вх. Комітету від 24.09.2018 № 8-01/948-кі) ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» повідомило, що частина аміаку безводного, згідно технологічного регламенту, була використана як напівфабрикат для внутрішньозаводського споживання (у виробництві аміаку рідкого технічного, карбаміду, аміачної селітри та інш.).

(93) Із даних, наведених у відповідях на вимогу Комітету ПАТ «АЗОТ», ПрАТ «Рівнеазот» (листами від 25.09.2018 №500-06/29-1827, від 21.09.2018 № 2744 відповідно), вбачається, що більша частина виробленого аміаку безводного була спожита заводами.

(94) Таким чином, найбільші виробники азотних мінеральних добрив реалізовували на внутрішній ринок незначні обсяги аміаку безводного.

(95) Комітетом направлено запити від 17.10.2018 № 126-29/01-13675 до Держстату та від 17.10.2018 № 126-29/01-13674 до Державної фіскальної служби України щодо надання інформації про обсяги виробництва, імпорту та експорту товару «аміак безводний».

(96) Листом Держстату від 15.08.2018 № 15.1-11/113-18 Комітетом отримано інформацію щодо обсягів виробництва окремих видів промислової продукції, а саме — азотних мінеральних добрив, в тому числі аміаку безводного за кодом НПП 20.15.10.75.А. У листі не зазначається, які обсяги аміаку безводного було вироблено як сировину для подальшого виробництва азотних добрив, а які – як рідке азотне добриво.

(97) У відповідь на лист Комітету від 17.10.2018 № 126-29/01-13675 Держстат листом від 22.10.2018 №15.1-11/139-18 повідомив, що органи державної статистики збирають і узагальнюють дані щодо виробництва промислової продукції за видами за Номенклатурою продукції промисловості (НПП). У НПП зазначена у запиті продукція класифікується за позиціями 20.15.10.75 «Аміак безводний, тис. т N» та 20.15.10.75.А «Аміак безводний, тис. т» і не деталізується за її подальшим використанням. Органи державної статистики здійснюють збирання та опрацювання статистичної інформації згідно з переліком робіт, періодичністю, у розрізі та в терміни, що передбачені планом державних статистичних спостережень (далі — План) на відповідний рік. Формування даних щодо обсягів реалізації підприємствами-виробниками промислової продукції за кодом НПП 20.15.10.75.А Планом не передбачено.

(98) Згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності тип продукції за кодом 20.15.10.75.А (20.15.10.75) не розділено ані за підтипами, ані за маркою аміаку безводного, ані за його призначенням. Код Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності 281014 «Аміак безводний» не передбачає подальшого розподілу на аміак безводний як рідке азотне добриво та аміак безводний як сировину для виробництва інших видів азотних мінеральних добрив.

(99) Таким чином, з інформації, наданої Комітету Держстатом, не вбачається можливим встановити, який обсяг виробленого аміаку безводного реалізовано на внутрішньому ринку як окреме добриво, а який – як сировину для виробництва інших азотних мінеральних добрив.

(100) Отже, в цілях розслідування справи товарними межами ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив визначено азотні мінеральні добрива, за винятком аміаку безводного.

(101) У ході розгляду справи було проведено опитування сільгоспвиробників щодо видів азотних добрив, які придбавалися, взаємозамінності та споживчих властивостей азотних добрив. На основі наданих відповідей, зокрема, ПАТ «Компанія «Райз» (м. Київ) листом від 15.02.2016 № ДСТ/ВИ/2016/00067, ПСП «Агрофірма «Світанок» (с. Ковалівка, Васильківський р-н, Київська обл.) листом від 07.05.2016 № 07/05/16,

ТОВ «Агро ЛВ Лімітед» (с. Забужжя, Кам'янка-Бузький р-н, Львівська обл.) листом від 11.05.2016 № 4135, ДП «Іскра» (с. Броварки, Золотонівський р-н, Черкаська обл.) листом від 06.04.2016 № 84, ТОВ фірма «Астарта – Київ» (Київ) листом від 11.11.2016 № 16/11-97, ПАТ «Миронівський хлібопродукт» (м. Київ) листом від 14.11.2016 № 157, ТОВ «Кернер Трейд» (м. Київ) листом від 16.11.2016 б/н, ТОВ АФ «Сади України» (с. Красне, Кегичівський р-н, Харківська обл.) листом б/н, б/д, ТОВ «Мрія Трейдинг» (м. Тернопіль) листом від 23.11.2016 № 23/11/16-АМКУ, ТОВ «Агропрайм Холдинг» (м. Ізмаїл, Одеська обл.) листом від 06.05.2016 № 254, ТОВ СП «Нібулон» (м. Миколаїв) листом від 10.11.2016 № 14194/3-16/27, встановлено, що найбільш вживаними кінцевим споживачем добривами є аміачна селітра, карбамід, сульфат амонію, КАС та ВАС.

(102) Разом з цим, згідно з інформацією, наданою Держстатом листом від 21.12.2015 № 15.1-11/228-15, у переліку вітчизняних виробників сульфату амонію протягом 2014-2015 років відсутні ПАТ «Азот», ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот», ПрАТ «Рівнеазот».

(103) Отже, товаром є азотні мінеральні добрива, за винятком аміаку безводного (далі – азотні мінеральні добрива).

(104) Водночас, враховуючи вищенаведене, зокрема, те, що найбільш вживаними видами азотних мінеральних добрив є аміачна селітра, карбамід, КАС, ВАС та сульфат амонію, але при цьому сульфат амонію Групою не вироблявся, аналіз доказів у справі здійснювався щодо вищевказаних видів азотних мінеральних добрив, крім сульфату амонію (далі – добрива).

(105) Разом з цим, оскільки сульфат амонію вироблявся та імпортувався іншими учасниками ринку та є взаємозамінним з іншими видами азотних мінеральних добрив, цей вид добрива разом з іншими азотними мінеральними добривами (крім аміаку безводного) включено до товарних меж ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив.

(106) Тобто, загальний обсяг ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив рахувався включаючи обсяги всіх видів азотних мінеральних добрив, в тому числі сульфату амонію, але за виключенням аміаку безводного.

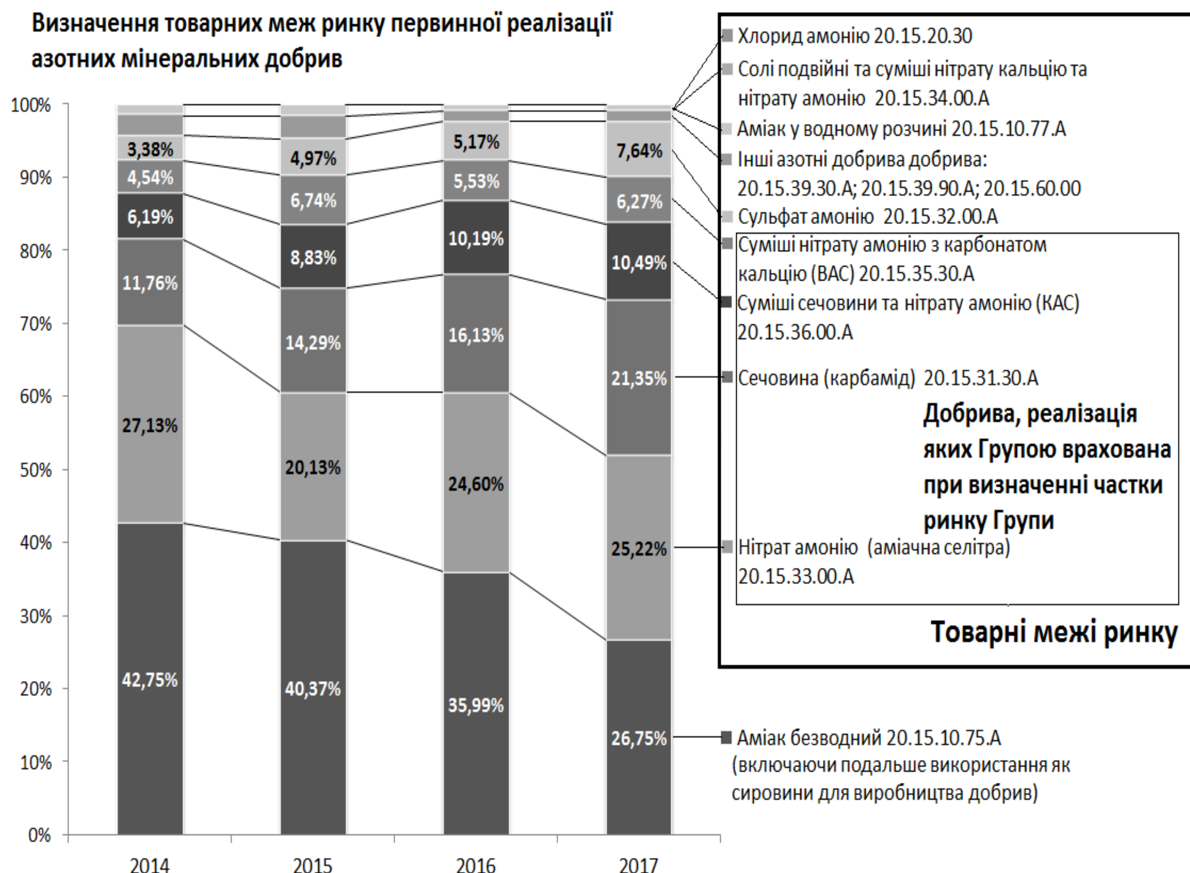
(107) ТОВ «НФ Трейдінг Україна» листом від 05.02.2018 № 05/02/2018-1 та від 26.07.2018 № 26/07/2018-1 (вх. Комітету від 30.07.2018 № 8-01/8934) надав додаткові пояснення, які стосуються спростування висновків, зазначених в поданні про попередні висновки Комітету від 20.03.2017 № 126-26.13/67-15/93-спр, зокрема, зазначивши, що:

- об'єктом аналізу під час розгляду справи мають бути всі види азотних мінеральних добрив, а також усі похідні речовини, що містять у своєму складі азот та можуть бути використанні в якості мінеральних добрив (при цьому Відповідач посилається на практику Європейської Комісії);
- підхід Комітету до визначення товарних меж ринку виключно на основі окремих аграрних компаній щодо взаємозамінності аміачної селітри іншими видами азотних добрив, які є найбільш поширеними та вживаними в Україні, не дозволяє об'єктивно оцінити товарні межі ринку.

(108) Комітетом прийнято до уваги наведені вище заперечення та розширено товарні межі ринку. Так, Комітетом досліджувалось становище Відповідача на ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив; додатково досліджено: становище відповідачів на ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив, взаємозамінність різних видів азотних мінеральних добрив, закупівлі заводами-виробниками природного газу як сировини для виробництва добрив.

(109) Схематичне зображення товарних меж ринку первинної реалізації азотних добрив зображено на малюнку 8.

Малюнок 8

3.4. *Визначення географічних меж ринку*

(110) Територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої, з погляду споживача, придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.

(111) При визначенні територіальних (географічних) меж ринку враховувались:

- зв’язки між виробниками азотних мінеральних добрив і споживачами;
- можливості щодо переміщення товару між територіями;
- відсутність бар’єрів для транспортування в межах України;
- можливість збереження рівня якості і споживчих властивостей добрив при зберіганні та транспортуванні.

(112) Враховуючи наведене, територіальними (географічними) межами ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив (продаж товару виробниками або імпортерами) є межі загальнодержавного ринку України.

3.5. *Визначення обсягу ринку*

(113) Обсяг ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив розглядається як загальний обсяг реалізації всіх вироблених в України та імпортованих видів азотних добрив, за винятком безводного аміаку.

(114) Інформація, отримана Комітетом від Держстату щодо обсягів виробництва, експорту та імпорту азотних мінеральних добрив, а також розрахунок їх загального максимально можливого обсягу реалізації наведено в таблиці нижче.

Таблиця 5

Період	Обсяг виробництва в Україні, тис. т	Обсяг експорту з України, тис. т	Обсяг імпорту в Україну, тис. т	Загальний максимально можливий обсяг реалізації в Україні, тис. т
2014 рік	4748,3	2299,64	732,82	3181,5
2015 рік	4161,3	2103,71	976,03	3033,6
2016 рік	4391,1	1811,06	1241,77	3821,8
2017 рік	3008,3	673,74	1744,81	4079,4

(115) Виходячи з наведеного, загальний максимально можливий обсяг ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив, який розраховано за формулою: (виробництво) – (експорт) + (імпорт), становив у 2014 році – 3 181,5 тис. т, у 2015 році – 3 033,6 тис. т, у 2016 році – 3 821,8 тис. т, у 2017 році – 4 079,4 тис. т.

3.6. Часові межі ринку

(116) У відповідності до Методики, часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.

(117) Часові межі товарного ринку визначені із врахуванням цілі розслідування, особливостей товарного ринку та доступності інформації, а також виходячи з того, що ринок протягом цього часу не зазнавав істотних структурних змін.

(118) Отже, часові межі ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив визначаються як 2014 рік , 2015 рік, 2016 рік, 2017 рік.

3.7. Визначення бар’єрів для вступу на ринок

(119) Відповідно до Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).

(120) При проведенні дослідження умов вступу на ринок первинної реалізації азотних мінеральних добрив встановлено, що бар’єром, який перешкоджає вступу на ринок, є адміністративний бар’єр – наявність обмежень діяльності суб’єктів господарювання на зазначеному ринку, встановлений органами влади.

(121) За результатами розгляду скарг про порушення та проведення антидемпінгових розслідувань та вимог про проведення переглядів антидемпінгових заходів, поданих ПАТ «Концерн «Стирол», ПрАТ «Сєвєродонецьке об’єднання «Азот», ПрАТ «Рівнеазот» та ПАТ «Азот» Міжвідомчою комісією з міжнародної торгівлі (далі

– Комісія) проведено антидемпінгові розслідування та прийнято, зокрема, такі рішення.

(122) Рішенням Комісії № АД-315/2014/4421-06 від 01.07.2014 «Про зміну та продовження антидемпінгових заходів щодо імпорту в Україну нітрату амонію (аміачної селітри) походженням з Російської Федерації» встановлено розмір ставки антидемпінгового мита на рівні:

- для експортера ВАТ «Дорогобуж» – 20,51 %;
- для експортера ВАТ «МХК «ЄвроХім» – 36,03 %;
- для інших експортерів та загалом для Російської Федерації – 36,03 %.

(123) 26 березня 2018 року Комісія ухвалила рішення про розширення дії антидемпінгових заходів на імпорт в Україну нітрату амонію (аміачної селітри) походженням з Російської Федерації. Остаточні антидемпінгові заходи змінено таким чином:

- для експортера ПАТ «Дорогобуж» на рівні 29,25 %;
- для інших експортерів та загалом для Російської Федерації – 42,96 %.

(124) Також 27 грудня 2016 року Комісія прийняла рішення № АД-363/2016/4411-05 «Про застосування остаточних антидемпінгових заходів щодо імпорту в Україну деяких азотних добрив походженням з Російської Федерації», згідно з яким застосовано остаточні антидемпінгові заходи шляхом запровадження справляння остаточного антидемпінгового мита щодо імпорту в Україну карбаміду та КАС:

- виробництва ВАТ «Новомосковська акціонерна компанія «Азот» – 18,78 %;
- виробництва ВАТ «Невинномизький Азот» – 18,78 %;
- виробництва ПАТ «КуйбишевАзот» – 4,19 %;
- виробництва інших виробників у Російській Федерації – 31,84 %.

(125) Відповідно до повідомлення Комісії від 18.02.2017, розміщеного на офіційному сайті Верховної Ради України (адреса: http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0002324-17) Комісія розглянула інформацію, подану Міністерством аграрної політики та продовольства України, та коментарі національного товаровиробника щодо зупинення дії антидемпінгових заходів щодо імпорту в Україну деяких азотних добрив походженням з Російської Федерації та за результатами такого розгляду встановила, що національні інтереси вимагають зупинення дії антидемпінгових заходів щодо імпорту в Україну деяких азотних добрив походженням з Російської Федерації.

(126) Тому рішенням Комісії від 13.02.2017 № АД-365/2017/4411-05 було зупинено дію антидемпінгових заходів, застосованих рішенням Комісії від 27.12.2016 № АД-363/2016/4411-05 «Про застосування остаточних антидемпінгових заходів щодо імпорту в Україну деяких азотних добрив походженням з Російської Федерації», до 01.07.2017.

(127) Рішенням Комісії від 18.05.2017 № АД-376/2017/4411-05 «Про поновлення дії антидемпінгових заходів щодо імпорту в Україну деяких азотних добрив походженням з Російської Федерації» встановлено розмір ставки остаточного антидемпінгового мита на імпорт в Україну товару (карбамід та КАС) у розмірі 31,84 %.

(128) Крім того, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1147 (зі змінами) «Про заборону ввезення на митну територію України товарів, що походять з Російської Федерації» заборонено до ввезення на митну територію України азотні мінеральні добрива походженням з Російської Федерації, а саме: сульфат

амонію, суміші нітрату амонію з карбонатом кальцію або іншими неорганічними речовинами, що не є добривами (ВАС).

(129) Отже, на теперішній час діють антидемпінгові заходи щодо імпорту в Україну аміачної селітри, карбаміду та КАС походженням з Російської Федерації, та заборонені до ввезення на митну територію України сульфат амонію та ВАС.

(130) Іншим бар’єром вступу на ринок первинної реалізації азотних мінеральних добрив є економічні обмеження, пов’язані з необхідністю організації промислового виробництва азотних мінеральних добрив та побудови відповідної інфраструктури, що потребує значних капіталовкладень та тривалого часу.

3.8. Розрахунок часток суб'єктів господарювання на ринку

(131) У таблиці 6 наведено інформацію про обсяги реалізації Групою товару, щодо якого досліджується монопольне домінуюче становище на ринку товару та найбільшими вітчизняними виробниками цього товару, а також обсяги реалізації азотних мінеральних добрив іншими учасниками ринку. Вихідними даними для розрахунків є інформація суб’єктів господарювання щодо реалізації добрив на внутрішньому ринку та Держстату.

Таблиця 6

Учасник ринку	Обсяг реалізації азотних мінеральних добрив, тис. т			
	2014	2015	2016	2017
ГРУПА	1941,2	1589,7	2123,4	1446,3
АТ «Дніпроазот»	161,2	227,2	315,4	536,5
ПАТ «ОПЗ»	43,2	82,4	60,6	1,5
Інші	303,1	158,2	80,6	350,2
Імпортери	732,8	976,0	1241,8	1744,8

(132) Відповідно до Методики частка суб’єкта господарювання на ринку розраховується за формулою:

$$P_j = Q_j / Q_{PT}\ 100\ \%,$$

де P_j – частка на ринку j-го суб’єкта господарювання;

Q_j – обсяг товарів (товарної групи), що продаються (постачаються, виробляються) або придбаваються (споживаються, використовуються) j-м суб’єктом господарювання;

Q_{PT} – обсяг ринку.

(133) У таблиці 7 наведено інформацію про частки учасників ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив за результатами діяльності протягом 2014 – 2017 років.

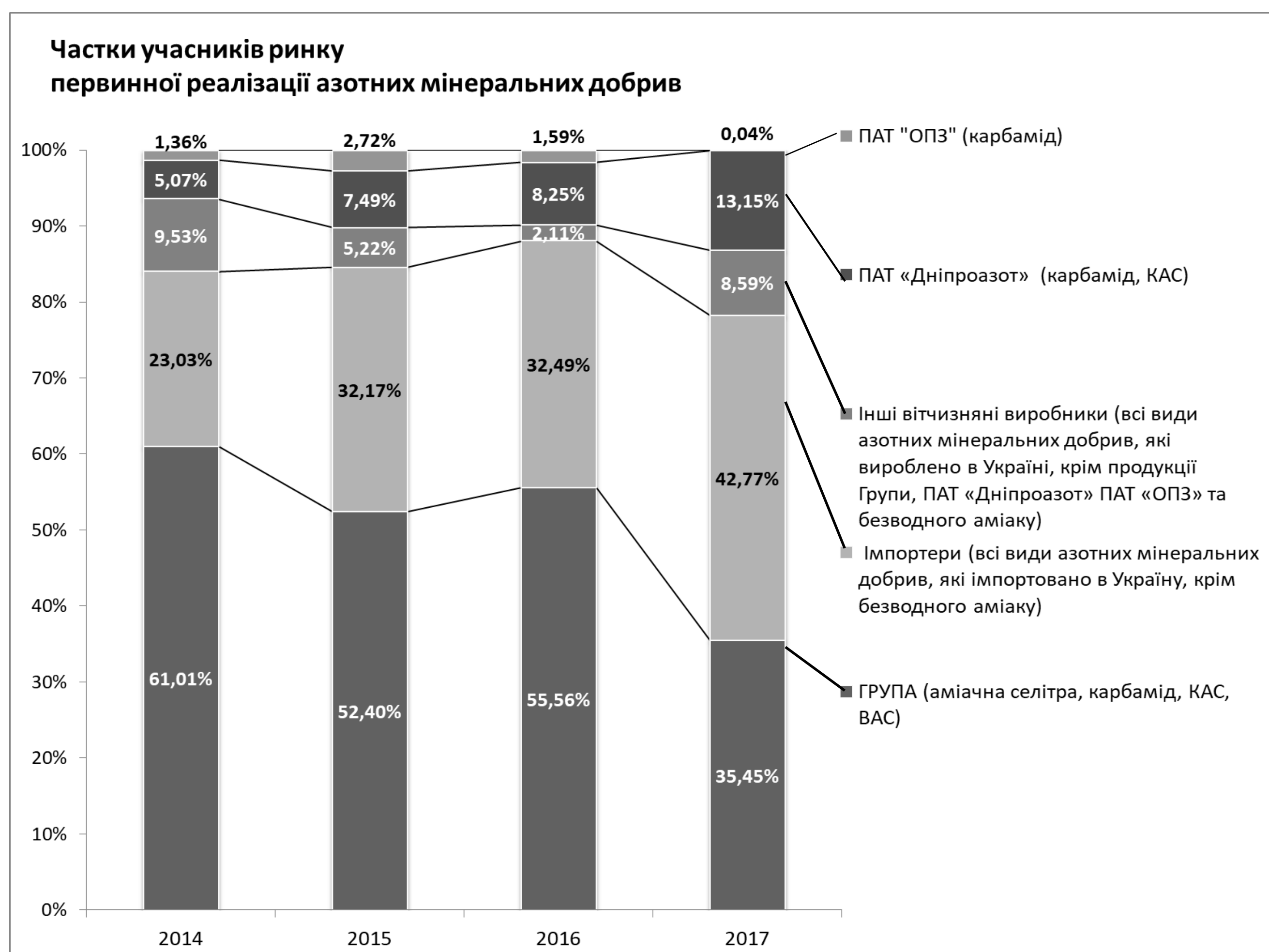
Таблиця 7

Учасник ринку	Види добрив	Частка на ринку, %			
		2014	2015	2016	2017

Учасник ринку	Види добрив	Частка на ринку, %			
		2014	2015	2016	2017
ГРУПА	Аміачна селітра, карбамід, КАС, ВАС	61,01	52,40	55,56	35,45
АТ «Дніпроазот»	Карбамід, КАС	5,07	7,49	8,25	13,15
ПАТ «ОПЗ»	Карбамід	1,36	2,72	1,59	0,04
Інші	Всі види азотних мінеральних добрив, які вироблено в Україні, крім продукції Групи, АТ «Дніпроазот» ПАТ «ОПЗ» та безводного аміаку	9,53	5,22	2,11	8,59
Імпортери	Всі види азотних мінеральних добрив, які імпортовано в Україну, крім безводного аміаку	23,03	32,17	32,49	42,77

(134) Схематичне зображення часток учасників ринку первинної реалізації азотних добрив в зображено на малюнку 9.

Малюнок 9

(135) Виходячи з наведеного, частка Групи на ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив у територіальних межах території України становила: у 2014 році – 61,01 %, у 2015 році – 52,40 %, у 2016 році – 55,56 %, у 2017 році – 35,45 %.

(136) Зниження ринкової частки Групи у 2017 році пояснюється зупинкою виробництва добрив заводами Групи в І кварталі 2017 року, яке детально досліджено в підрозділі 4.2.2 цього Подання.

(137) При цьому Комітет вирахував частку Групи на ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив на основі обсягів реалізації аміачної селітри, карбаміду, КАС та ВАС.

3.9. Встановлення монопольного (домінуючого) становища. Ринкова влада Групи

(138) Частиною першою статті 12 Закону передбачено, що суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:

на цьому ринку у нього немає жодного конкурента;

не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.

(139) Відповідно до частини другої статті 12 Закону, монопольним (домінуючим) вважається становище суб'єкта господарювання, частка якого на ринку товару перевищує 35 відсотків, якщо він не доведе, що зазнає значної конкуренції.

(140) За результатами розслідування у справі встановлено, що Група на ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив протягом 2014 – 2017 років займала монопольне (домінуюче) становище з часткою:

у 2014 році – 61,01 %;

у 2015 році – 52,40 %;

у 2016 році – 55,56 %;

у 2017 році – 35,45 %.

(141) Суб'єкт господарювання не зазнає значної конкуренції, **якщо завдяки своїй ринковій владі має здатність** не допускати, усувати чи обмежувати конкуренцію, зокрема обмежувати конкурентоспроможність інших суб'єктів господарювання, чи **ущемлювати інтереси інших суб'єктів господарювання чи споживачів** (пункт 10.3 Методики).

(142) Виходячи з положень пункту 10.3 Методики та аналізу діяльності Групи у досліджуваний період (2014-2017 роки), ринкова влада Групи полягає в:

1) здатності завищувати ціни на добрива і підтримувати їх на рівні, що перевищує рівень цін імпорту, при тому, що саме імпорт є основним конкурентом товару виробництва Групи;

2) здатності скорочувати / обмежувати виробництво та постачання добрив на внутрішній ринок України, у той час, як інші суб'єкти господарювання, які є конкурентами Групи, не здатні компенсувати утворений дефіцит товару на ринку.

(143) Так, через припинення виробництва заводами Групи у березні 2017 року гостро постало питання дефіциту азотних мінеральних добрив, оскільки весняна посівна кампанія у аграріїв – період активного внесення добрив в ґрунти. За повідомленнями з

відкритих джерел[1], дефіцит аміачної селітри, карбаміду та КАС станом на 25 березня 2017 року складав 676 тис. тонн; при цьому здійснити імпортні поставки необхідних обсягів вказаних добрив в строки проведення посівних робіт неможливо: максимальні обсяги поставок з РФ (найбільший імпортер) відбулися у лютому 2015 року та становили загалом 210 тис. тонн.

(144) Крім того, порівняно невеликі частки на ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив вітчизняних виробників - конкурентів Групи, а також бар'єри доступу на ринок для імпортерів добрив російського виробництва у вигляді антидемпінгових заходів, застосованих Міжвідомчою комісією з міжнародної торгівлі для аміачної селітри, карбаміду та КАС, також свідчать про те, що Група не зазнавала значної конкуренції у період 2014-2017 років.

(145) Виходячи з вищенаведеного, суб'єкт господарювання у складі: ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот», ПАТ «Азот», ПрАТ «Рівнеазот», ТОВ «НФ Трейдінг Україна» протягом 2014–2017 років займав монопольне (домінуюче) становище на загальнодержавному ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив.

4. Зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку

4.1. Епізод 2014-2015 років: маніпулювання закупівельними цінами на природний газ

4.1.1. Технологія виробництва аміачної селітри та карбаміду

(146) Пунктом 5.1 розділу 5 ДСТУ 7312:2013 «Національний стандарт України: Сечовина (карбамід). Технічні умови» та пунктом 5.1 розділу 5 ДСТУ 7370:2013 «Національний стандарт України: Амонію натрію (селітра аміачна). Технічні умови» передбачено, що сечовину та нітрат амонію необхідно виробляти відповідно до вимог стандарту згідно з технологічним регламентом, затвердженим встановленим чином, з дотриманням санітарних норм і правил, затверджених Міністерством охорони здоров'я України.

(147) На вимогу Комітету листом від 14.05.2018 № 128/1-Д ДП «Черкаський НДІТЕХІМ» повідомило, що виробництво аміачної селітри та карбаміду повинно бути унормовано в технологічних регламентах на виробництво відповідної продукції, які розробляються та затверджуються керівником підприємства та мають статус нормативних документів.

(148) Листом від 10.05.2018 № 1499 ПрАТ «Рівнеазот» надало до Комітету «Постійний технологічний регламент виробництва аміачної селітри» (далі – Технологічний регламент 1), затверджений головою правління Заблудою М.В та узгоджений з Головним управлінням Державною санітарно-епідеміологічною службою в Рівненській області. Технологічний регламент 1 чинний до 17.09.2023 року.

(149) Листом від 11.05.2018 № 01/пп-99 ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» надіслало до Комітету «Постоянный техологический регламент № 37 производства аммиачной селитры» (мовою оригіналу) (далі – Технологічний регламент 2), затверджений головою правління Бугаем Л.С. та узгоджений з Сєвєродонецьким управлінням санітарно-епідеміологічної служби в Луганській області (дійсний до 2025 року) та «Постоянный техологический регламент № 133 производства мочевины (карбамида) цеха по производству мочевины (карбамида)» (мовою оригіналу)

---

[1] Див., напр.: *Дефицит минеральных удобрений: причины и последствия для АПК Украины*, доступно за посиланням: https://latifundist.com/blog/read/1749-defitsit-mineralnyh-udobrenij-prichiny-i-posledstviya-dlya-apk-ukrainy

(далі – Технологічний регламент 3), затверджений головою правління Бугаем Л.С. та узгоджений з Держпродспоживслужбою в Луганській області (дійсний до 2022 року).

(150) Листом від 11.05.2018 № 402-15-4 ПАТ «Азот» надало до Комітету «Постійний технологічний регламент № 45/03-093 виробництва селітри аміачної гранульованої у великому агрегаті АС-67А» (далі – Технологічний регламент 4), затверджений Генеральним директором Ковалем А.А., «Тимчасовий технологічний регламент № 56-03-095 виробництва карбаміду (цеху М-6)» (далі – Технологічний регламент 5) та «Тимчасовий технологічний регламент № 60-3-088 виробництва карбаміду (цеху М-2)» (далі – Технологічний регламент 6).

(151) Відповідно до технологічних регламентів виробництва аміачної селітри, наданих заводами ПрАТ «Сєвєродонецьке об’єднання Азот», ПрАТ «Рівнеазот», ПАТ «Азот», однією з перших стадій технологічного процесу виробництва аміачної селітри є нейтралізація азотної кислоти аміаком.

(152) Відповідно до технологічних регламентів виробництва карбаміду, отриманих від заводів ПрАТ «Сєвєродонецьке об’єднання Азот», ПАТ «Азот», однією з перших стадій технологічного процесу виробництва карбаміду є реакція взаємодії аміаку з діоксидом вуглецю за певної температури та тиску.

(153) Тобто, аміак є основною сировиною для виробництва азотних мінеральних добрив, зокрема, аміачної селітри та карбаміду.

(154) Аміак виготовляється з природного газу.

(155) Листом від 28.10.2016 № 3673 ПрАТ «Рівнеазот» повідомило, що масова частка вартості газу в собівартості виробництва аміачної селітри сягає близько 70 %.

(156) Таким чином, природний газ є основною сировиною для виробництва аміаку, який є напівфабрикатом для виробництва азотних мінеральних добрив, тому ціна придбання природного газу є визначальною у собівартості виробництва.

4.1.2. Ситуація з вартістю природного газу, який закуповувався підприємствами ПрАТ «Сєвєродонецьке об’єднання Азот» , ПрАТ «Рівнеазот», ПАТ «Азот» для виробництва аміаку

(157) Враховуючи, що ціна придбання природного газу значно впливає на собівартість виробництва азотних мінеральних добрив заводами-виробниками, було проаналізовану ціни придбання природного газу, який використовувався для потреб виробництва добрив.

(158) Листами Комітету від 18.04.2018 № 126-29/01-4820, № 126-29/01-4821, № 126-29/01-482 на адресу ПрАТ «Рівнеазот», ПрАТ «Сєвєродонецьке об’єднання Азот», ПАТ «Азот» направлено вимоги стосовно надання інформації щодо обсягів придбання природного газу, який використовувався як сировина для виробництва аміаку та обсягів реалізованого природного газу іншим суб’єктам господарювання за період з січень 2014 – грудень 2015 років.

(159) Листами від 11.05.2018 № 01/пп-99 ПрАТ «Сєвєродонецьке об’єднання Азот», від 11.05.2018 № 402-15-4 ПАТ «Азот», від 10.05.2018 № 1499 ПрАТ «Рівнеазот надали запитувану інформацію.

(160) Також було направлено вимоги від 08.06.2018 № 126-29/03-6920 до АТ «Укртрансгаз» та від 11.07.2018 № 126-26-13/01-8486 до НАК «Нафтогаз України», зокрема, щодо обсягів природного газу, який транспортувався/відбирався/подавався газотранспортною системою України учасниками Групи та стосовно розподілу природного газу учасниками Групи за період з січня 2014 року по грудень 2015 року.

(161) З інформації з листів від 11.05.2018 № 01/пп-99 ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот», від 11.05.2018 № 402-15-4 ПАТ «Азот», від 10.05.2018 № 1499 ПрАТ «Рівнеазот», від 20.06.2018 № 85КТ-90/6 АТ «Укртрансгаз» та листа НАК «Нафтогаз України» від 23.07.2018 № 14-4509/1.2-18, отриманих на вимоги Комітету встановлено, що між цими суб'єктами господарювання здійснювався перепродаж природного газу.

(162) Згідно з інформацією, викладеною в листі НАК «Нафтогаз України» від 23.07.2018 № 14-4509/1.2-18, у вересні 2014 року ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» відібрало з підземних газових сховищ (далі – ПГС) 100 986,674 тис. $м^3$ природного газу, з якого 99 322,390 тис. $м^3$ було передано ПрАТ «Рівнеазот» за ціною 3 613,70 грн/тис.$м^3$ (без ПДВ та витрат на транспортування), а ПрАТ «Рівнеазот» в цьому ж місяці реалізувало 99 322,390 тис. $м^3$ на користь ПАТ «Азот» за ціною 5 861,42 грн/тис.$м^3$ (без ПДВ та витрат на транспортування), де цей природний газ було використано для виробництва азотних добрив.

(163) У жовтні 2014 року ПрАТ «Рівнеазот» придбало у ПрАТ «Концерн Стирол» 105 982,608 тис. $м^3$ природного газу за ціною 3 595,75 грн/тис.$м^3$ (без ПДВ та витрат на транспортування) та реалізувало цей об'єм в цьому ж місяці на користь ПАТ «Азот» за ціною 5 990,95 грн/тис.$м^3$ (без ПДВ та витрат на транспортування), який цей природний газ використано на виробництво азотних добрив.

(164) У грудні 2014 року ПрАТ «Рівнеазот» придбало у ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» 105 445,240 тис. $м^3$ природного газу за ціною 3613,7 грн/тис.$м^3$ (без ПДВ та витрат на транспортування) та реалізувало цей об'єм в цьому ж місяці ПАТ «Азот» за ціною 6800,27 грн/тис.$м^3$ (без ПДВ та витрат на транспортування), який було використано на виробництво азотних добрив.

(165) У січні 2015 року ПрАТ «Рівнеазот» придбало у ПрАТ «Концерн Стирол» 107 767,440 тис. $м^3$ природного газу за ціною 3613,70 грн/тис.$м^3$ (без ПДВ та витрат на транспортування) та реалізувало цей об'єм в цьому ж місяці на користь ПАТ «Азот» за ціною 9 347,81 грн/тис.$м^3$ (без ПДВ та витрат на транспортування), де цей природний газ було використано на виробництво азотних добрив.

(166) У лютому 2015 року ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» відібрало з ПГС 105 013,186 тис. $м^3$ природного газу, з якого 96 710,210 тис. $м^3$ було передано ПрАТ «Рівнеазот» за ціною 3 613,70 грн/тис.$м^3$ (без ПДВ та витрат на транспортування), а ПрАТ «Рівнеазот» в цьому ж місяці цей об'єм реалізувало ПАТ «Азот» за ціною 10 653,94 грн/тис.$м^3$ (без ПДВ та витрат на транспортування), де цей природний газ було використано для виробництва азотних добрив.

(167) У березні 2015 року ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» було відібрано з ПГС 157 195,244 тис.$м^3$ природного газу, з якого 104 494,371 тис. $м^3$ було передано ПрАТ «Рівнеазот» за ціною 3 613,70 грн/тис.$м^3$ (без ПДВ та витрат на транспортування), а ПрАТ «Рівнеазот» в цьому ж місяці весь об'єм, зазначений вище, було реалізовано на користь ПАТ «Азот» за ціною 10 080,32 грн/тис.$м^3$ (без ПДВ та витрат на транспортування), де цей природний газ було використано на виробництво азотних добрив.

(168) У квітні 2015 року ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» відібрало з ПГС 140 119,241 тис. $м^3$ природного газу, з якого 95 026,275 тис. $м^3$ було передано ПрАТ «Рівнеазот» за ціною 3 613,70 грн/тис.$м^3$ (без ПДВ та витрат на транспортування), а ПрАТ «Рівнеазот» в цьому ж місяці цей об'єм реалізувало на користь ПАТ «Азот» за ціною 8 957,56 грн/тис.$м^3$ (без ПДВ та витрат на транспортування), де цей природний газ було використано на виробництво азотних добрив.

(169) У жовтні 2015 року ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» відібрало з ПГС 104 116,537 тис.м^3 природного газу та весь об'єм газу реалізувало ПрАТ «Рівнеазот» за ціною 6 600,00 грн/тис.м^3 (без ПДВ та витрат на транспортування), а ПрАТ «Рівнеазот» в цьому ж місяці весь об'єм реалізувало на користь ПАТ «Азот» за ціною 6 732,00 грн/тис.м^3 (без ПДВ та витрат на транспортування), де цей природний газ було використано на виробництво азотних добрив.

(170) У грудні 2015 року ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» відібрало з ПГС 153 573,78 тис. м^3 природного газу, з яких відповідно до інформації з листа НАК «Нафтогаз України» від 23.07.2018 № 14-4509/1.2-18 до Комітету, 104 287,324 тис. м^3 газу було передано ПрАТ «Рівнеазот» за ціною 5 898,88 грн/тис.м^3 (без ПДВ та витрат на транспортування), а ПрАТ «Рівнеазот» в цьому ж місяці весь об'єм реалізувало на користь ПАТ «Азот» за ціною 6019,02 грн/тис.м^3 (без ПДВ та витрат на транспортування), де цей природний газ було використано на виробництво азотних добрив.

(171) Таким чином, у вересні – жовтні 2014 року, січні – квітні 2015 року, жовтні та грудні 2015 року між учасниками Групи здійснювався перепродаж природного газу із завищенням ціни його придбання. Зведені дані щодо обсягів природного газу, які перепродавалися між учасниками групи із завищенням ціни, наведено в таблиці 8 та відображено схематично на малюнку 10.

Таблиця 8

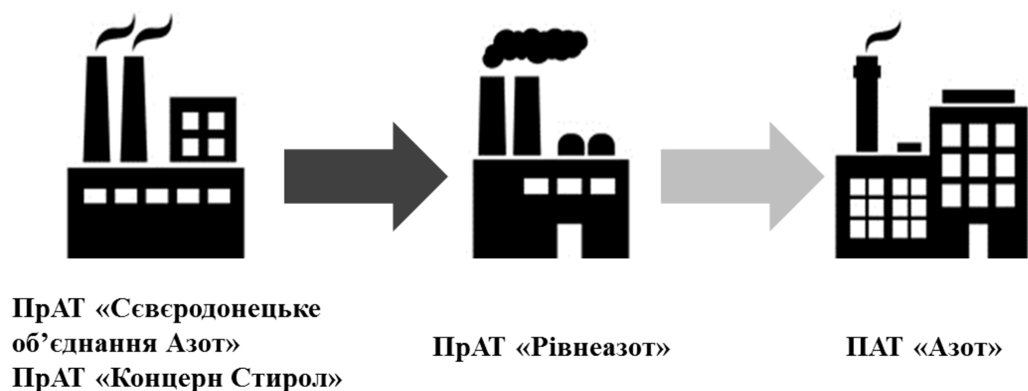
Узагальнена інформація щодо обсягів природного газу, який перепродавався між ПрАТ «Рівнеазот», ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот», ПАТ «Азот»

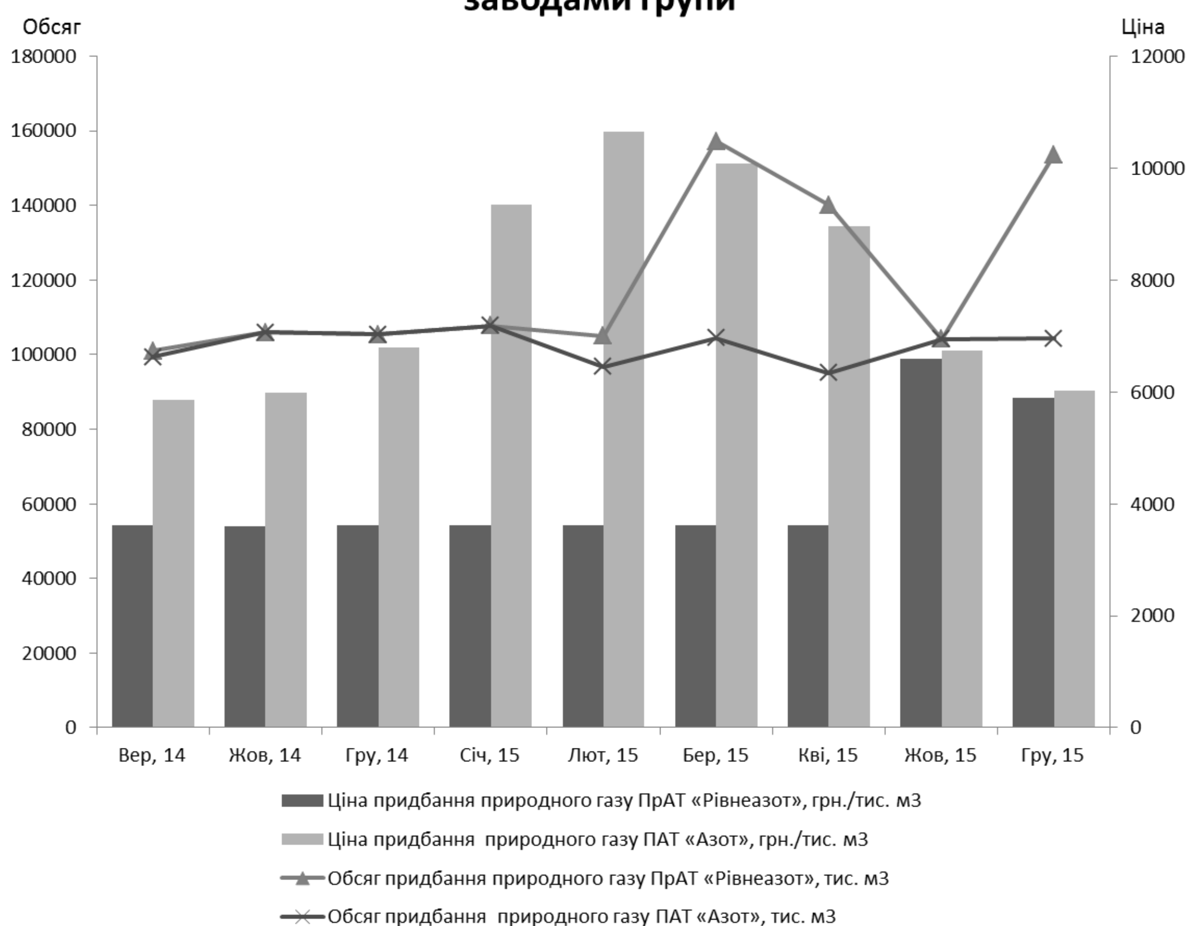
Період	**Обсяг газу, який реалізовувався, тис.м^3**	**Джерело надходження природного газу**	**Вартість придбання природного газу ПрАТ «Рівнеазот», грн./тис. м^3 (без ПДВ та витрат на транспортування)**	**Вартість придбання природного газу ПАТ «Азот», грн./тис. м^3 (без ПДВ та витрат на транспортування)**	**Різниця вартості придбання природного газу, яка виникла за рахунок його перепродажу між суб'єктами Групи, грн./т**	**Підвищення вартості природного газу, %**	**Абсолютне підвищення вартості природного газу, грн**
Вер.14	99322	Придбано в ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот»	3613,7	5861,42	2247,72	62,20	223 248 046
Жов.14	105982	Придбано в ПрАТ «Концерн Стирол»	3595,75	5990,95	2395,2	66,61	253 848 086
Гру. 14	105445	Придбано в ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот»	3613,7	6800,27	3186,57	88,18	336 007 874
Січ.15	107767	Придбано в ПрАТ	3613,7	9347,81	5734,11	158,68	617 947 832

Період	Обсяг газу, який реалізовувався, тис.м^3	Джерело надходження природного газу	Вартість придбання природного газу ПрАТ «Рівнеазот», грн./тис. м^3 (без ПДВ та витрат на транспортування)	Вартість придбання природного газу ПАТ «Азот», грн./тис. м^3 (без ПДВ та витрат на транспортування)	Різниця вартості придбання природного газу, яка виникла за рахунок його перепродажу між суб'єктами Групи, грн./т	Підвищення вартості природного газу, %	Абсолютне підвищення вартості природного газу, грн
		«Концерн Стирол»					
Лют.15	96710	Придбано в ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот»	3613,7	10653,9	7040,24	194,82	680 861 610
Бер.15	104494	Придбано в ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот»	3613,7	10080,3	6466,62	178,95	675 722 990
Кві.15	95026	Придбано в ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот»	3613,7	8957,56	5343,86	147,87	507 805 640
Жов.15	104116	Придбано в ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот»	6600	6732	132	2,00	13 743 312
Гру.15	104287	Придбано в ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот»	5898,88	6019,02	120,14	2,04	12 529 040
Всього	**923 149**						3 321 714 431

Малюнок 10

Схема перепродажу природного газу, між учасниками Групи

(172) З даних, наведених у таблиці 8 та зображених на малюнку 10, вбачається, що природний газ, який придбавався учасником Групи – ПрАТ «Рівнеазот» у інших учасників Групи – ПрАТ «Концерн Стирол» або ПрАТ «Сєвєродонецьке об’єднання Азот», далі реалізовувався учаснику Групи – заводу-виробнику ПАТ «Азот», за ціною, вищою, ніж вона могла б бути за умови придбання природного газу ПАТ «Азот» безпосередньо у ПрАТ «Концерн Стирол» або ПрАТ «Сєвєродонецьке об’єднання Азот» без залучення ПрАТ «Рівнеазот».

(173) У вересні 2014 року ПАТ «Азот» придбало природний газ за ціною, на 62 % вищою, ніж ціна придбання природного газу ПрАТ «Рівнеазот» у ПрАТ «Концерн Стирол» та/або ПрАТ «Сєвєродонецьке об’єднання Азот».

(174) Така ж тенденція збільшення ціни при купівлі-продажу природного газу від ПрАТ «Рівнеазот» на користь ПАТ «Азот» простежується і в інші періоди. Так, у жовтні 2014 року різниця між ціною закупівлі та ціною подальшого перепродажу становила 66 %, у грудні 2014 року – 88 %, січні 2015 року – 158 %, лютому 2015 року – 194 %, у березні 2015 року – 178 %, у квітні 2015 року – 147 %, у жовтні та грудні 2015 року – 2 %.

(175) Загалом учасниками Групи у вересні – жовтні 2014 року, січні – квітні 2015 року, жовтні та грудні 2015 року було здійснено перепродаж природного газу між собою в обсязі 923 149 тис.м^3, який надалі використовувався як сировина у процесі виробництва добрив. При цьому за рахунок переміщень всередині групи собівартість зазначеного обсягу газу зросла на 3,3 млрд грн.

(176) Таким чином, перепродаж природного газу між суб'єктами Групи призвів до штучного підвищення вартості природного газу та, як наслідок, збільшення повної собівартості реалізації товару того заводу-виробника – учасника Групи, який був кінцевим споживачем вказаних обсягів природного газу для цілей виробництва добрив.

4.1.3. Моделювання повної собівартості реалізації аміачної селітри за умов відсутності перепродажу природного газу

(177) З наявної в Комітеті інформація вбачається, що ПАТ «Азот», ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот», ПрАТ «Рівнеазот» у 2014, 2015 роках в найбільших обсягах здійснювали виробництво аміачної селітри.

(178) За період з січня 2014 по грудень 2015 року (включно) ПАТ «Азот» було виготовлено аміачної селітри 1 395 тис. т, ПрАТ «Рівнеазот» - 846,2 тис.т, ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» - 219,4 тис.т.

(179) З січня 2014 по грудень 2015 року (включно) ПАТ «Азот» було виготовлено 1 027,7 тис.т карбаміду, а ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» здійснювало виробництво карбаміду лише у січні – травні 2014 року в обсязі 150,1 тис.т.

(180) Отже, серед учасників Групи – виробників добрив за період з січня 2014 по грудень 2015 року в найбільших обсягах виробництво аміачної селітри здійснювало ПАТ «Азот».

(181) Враховуючи обсяги виробництва аміачної селітри, а також той факт, що саме ПАТ «Азот» був найбільшим виробником вказаного виду добрив у 2014-2015 роках, у процесі розслідування справи проведено моделювання собівартості реалізації аміачної селітри виробництва ПАТ «Азот», яка могла б існувати, якщо суб'єктами господарювання – учасниками Групи не здійснювався б перепродаж природного газу. Розрахункові дані наведені в додатку 1.

(182) Листами від 27.08.2015 № 301-58/37-2399 та від 28.10.2016 № 301-04-06/05-2305 ПАТ «Азот» надало на адресу Комітету фактичні калькуляції вартості аміачної селітри за 2014-2015 роки.

(183) Слід зазначити, що відповідно до зазначених вище листів, до фактичної собівартості аміачної селітри виробництва ПАТ «Азот» включено, у тому числі, наступні статті витрат: виробничу собівартість (до якої враховано, зокрема, витрати на сировину, напівфабрикати, енерговитрати, зарплата з нарахуваннями, витрати на утримання та експлуатацію, загальновиробничі витрати), загально-виробничі нерозподілені витрати, адміністративні витрати та витрати на збут. Тобто, розрахунки, наведені в калькуляціях ПАТ «Азот», є повною собівартістю реалізованої аміачної селітри.

(184) При цьому в калькуляційних картках собівартості реалізації аміачної селітри ПАТ «Азот» відсутня стаття «природний газ», оскільки він є сировиною для аміаку, який і відображається в калькуляціях відповідної продукції, тому було розраховано кількісний коефіцієнт виходу аміаку з природного газу.

(185) Листом від 11.05.2018 року № 402-15-4 ПАТ «Азот» повідомило Комітету фактичні обсяги спожитого природного газу на виробництві азотних добрив, зокрема, обсяг аміаку, який було отримано з природного газу в 2014-2015 роках.

(186) За допомогою математичних розрахунків на підставі калькуляцій, наданих ПАТ «Азот» листами від 27.08.2015 № 301-58/37-2399 та від 28.10.2016 № 301-04-06/05-2305 за період 2014-2015 років, встановлено кількісний коефіцієнт виходу аміаку з природного газу при виробництві аміачної селітри для ПАТ «Азот» (далі – Коефіцієнт). Тобто, Коефіцієнт вказує необхідну кількість природного газу (1 000 м3) для виробництва 1 тонни аміаку.

(187) У вересні 2014 році Коефіцієнт становив 1,156, у жовтні 2014 року – 1,168, у грудні 2014 року – 1,163, у січні 2015 року – 1,182, у лютому 2015 року – 1,171, у березні 2015 року – 1,162, у квітні 2015 року – 1,153, у жовтні 2015 року – 1,161, у грудні 2015 року – 1,159.

(188) Відповідно до розділу 6 «Щорічні норми витрат всіх видів сировини, матеріалів та енергоносіїв» Технологічного регламенту 4, «норма витрат на 1 тонну аміачної селітри аміаку газоподібного (з масовою часткою аміаку не менше, ніж 99,78 %) за проектом у 2014 - 2015 роках становить 212,7 кг»[2].

(189) Калькуляційні картки фактичної собівартості аміачної селітри, які ПАТ «Азот» надало на вимогу Комітету, містять щомісячні норми витрат аміаку на виробництво аміачної селітри у 2014-2015 роках, які і були враховані при проведенні моделювання.

(190) Як вбачається з листа ПАТ «Азот» від 11.05.2018 року № 402-15-4, виробництво аміаку з квітня 2014 по грудень 2015 року здійснювалось з природного газу, закупленого в інших суб'єктів господарювання, зокрема, в ПрАТ «Рівнеазот». Зазначене підтверджується інформацією з листа НАК «Нафтогаз Україна» від 23.07.2018 № 14-4509/1.2-18, в якому зазначено, що підняття природного газу ПАТ «Азот» з підземних газових сховищ відбувались у січні – березні 2014 років.

(191) Після проведення порівняння фактичної та змодельованої собівартості реалізації аміачної селітри (за умови придбання природного газу ПАТ «Азот» безпосередньо у ПрАТ «Концерн «Стирол» або ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот») встановлено, що повна змодельована собівартість реалізації аміачної селітри ПАТ «Азот» була б *нижчою*, а саме: у вересні 2014 року – була б меншою на 11 %, у жовтні 2014 року – на 8 %, у грудні 2014 року – на 20 %, в січні 2015 року – на 33 % , у лютому – на 35 %, у березні 2015 року – на 36 %, у квітні 2015 року – на 14 %.

(192) Лише в жовтні та грудні 2015 року змодельована собівартість аміачної селітри є вищою за фактичну собівартість на 1 %.

(193) Таким чином, перепродаж природного газу між учасниками Групи має ознаки *внутрішньогрупового маніпулювання вартістю основної сировини – природного газу,* що призвело до необґрунтованого рівня витрат підприємства на виробництво товару, а саме до встановлення необґрунтованого рівня собівартості продукції, що вироблялася заводом, та штучного завищення вартості реалізації готової продукції на внутрішній ринок.

---

[2] Інформація міститься на диску, наданому листом від 11.05.2018 року № 402-15-4, у папці «Регламент», додаток 6.

4.1.4. Ущемлення інтересів суб’єктів господарювання – покупців добрив

(194) Від початку та в процесі розслідування справи до Комітету з різних джерел надходила інформація стосовно надмірно високих цін реалізації на внутрішньому ринку України добрив, які виробляються заводами – учасниками Групи, та про шкоду, яку зазнають кінцеві покупці добрив – українські аграрні підприємства внаслідок несправедливого (на їхню думку) ціноутворення.

(195) З огляду на надзвичайну важливість аграрного сектору для економічного становища держави та критичне значення азотних мінеральних добрив для нормального функціонування сфери землеробства в Україні, особлива увага під час розслідування приділялася ціновій поведінці Групи, зокрема, щодо складових та формування собівартості виробництва та умов реалізації добрив на внутрішній ринок.

(196) Основним покупцем у заводів-виробників аміачної селітри на внутрішньому ринку протягом 2014-2015 років був інший учасник Групи – ТОВ «НФ Трейдінг Україна». З інформації, наданої ПрАТ «Сєвєродонецьке об’єднання Азот», ПрАТ «Рівнеазот» та ПАТ «Азот» у листах до Комітету, встановлено, що у 2014 році ПрАТ «Сєвєродонецьке об’єднання Азот» 88 % від загального обсягу реалізації аміачної селітри на внутрішній ринок реалізувало на користь ТОВ «НФ Трейдінг Україна», ПрАТ «Рівнеазот» – 98 % та ПАТ «Азот» – 89 %.

(197) У 2015 році заводи-виробники (учасники Групи) реалізували ТОВ «НФ Трейдінг Україна» аміачної селітри у таких співвідношеннях: ПрАТ «Сєвєродонецьке об’єднання Азот» – 95 % від загального обсягу реалізації на внутрішній ринок, ПрАТ «РівнеАзот» – 99 %, ПАТ «Азот» – 93 %.

(198) Листом від 06.03.2015 № 06/03/2015-1 ТОВ «НФ Трейдінг Україна» повідомило Комітет, що у 2014-2015 роках не укладало дистриб’юторських договорів з виробниками добрив. Придбання аміачної селітри здійснювалось на підставі договорів поставки з виробниками.

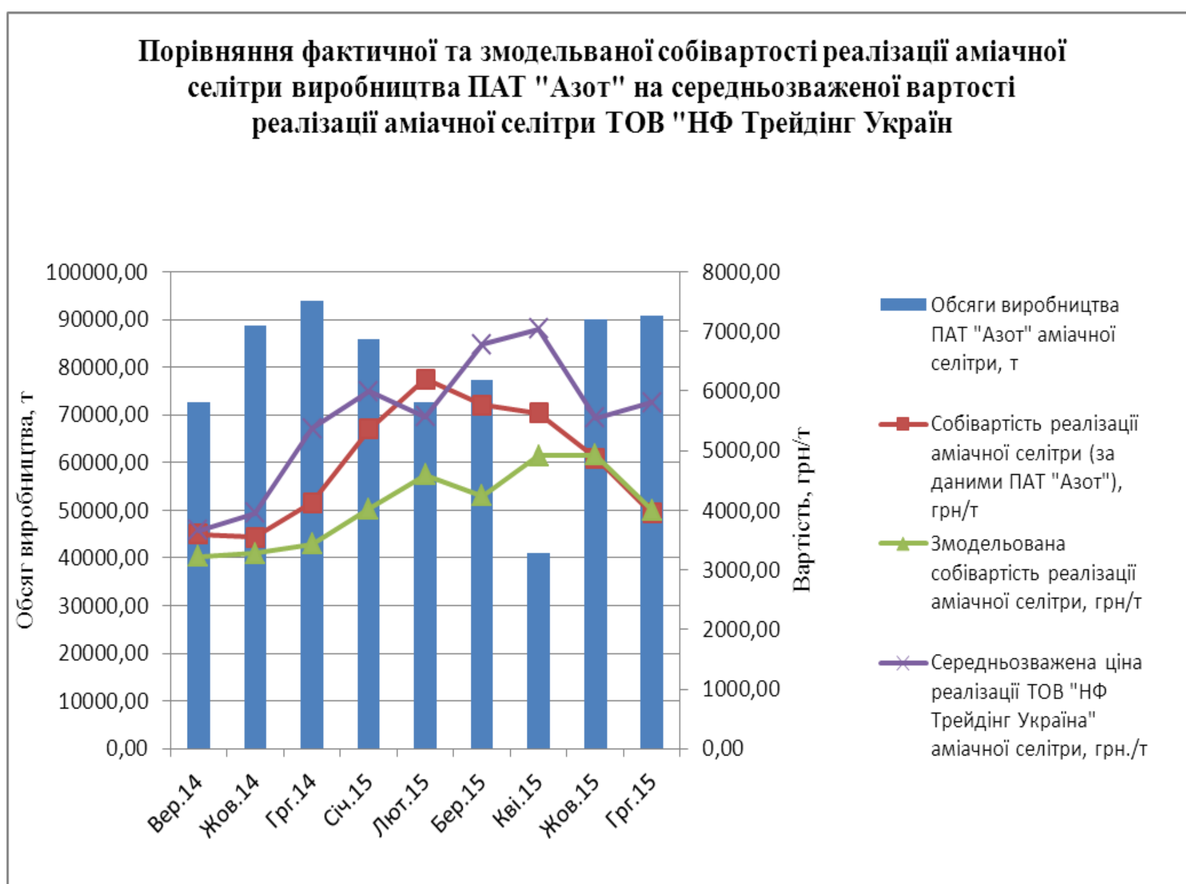
(199) Отже, у 2014-2015 роках заводи-виробники (учасники Групи) реалізовували більшу частину аміачної селітри (до 99 %) на внутрішній ринок через ТОВ «НФ Трейдінг Україна», яке також є учасником Групи.

(200) Тому ціна реалізації ТОВ «НФ Трейдінг Україна» аміачної селітри на внутрішній ринок є ціною реалізації Групою даного товару на ринок первинної реалізації азотних мінеральних добрив.

(201) У зв’язку з цим, Комітетом було проаналізовано ціну реалізації аміачної селітри ТОВ «НФ Трейдінг Україна» на внутрішній ринок у 2014-2015 роках, тобто, у періоди, коли учасники Групи перепродавали один одному природний газ, та проведено порівняння змодельованої, фактичної собівартості реалізації та середньозваженої ціни реалізації аміачної селітри (мал. 11).

(202) Також було розраховано різницю між змодельованою собівартістю реалізації аміачної селітри ПАТ «Азот» та середньозваженою ціною реалізації аміачної селітри ТОВ «НФ Трейдінг Україна» (наведено в таблиці 9).

Малюнок 11

Таблиця 9.

Аналіз різниці між змодельованою собівартістю реалізації аміачної селітри ПАТ «Азот» та середньозваженою ціною реалізації аміачної селітри ТОВ «НФ Трейдінг Україна» у період перепродажу природного газу між учасниками Групи

Період	Обсяги виробництва ПАТ «Азот» аміачної селітри, т	Змодельована собівартість реалізації аміачної селітри ПАТ «Азот», грн./т	Середньозважена ціна реалізації аміачної селітри ТОВ «НФ Трейдінг Україна» на внутрішній ринок, грн./т	Різниця змодельованої собівартості реалізації аміачної селітри виробництва ПАТ «Азот» та середньозважена ціна реалізації ТОВ «НФ Трейдінг Україна»,	
				грн/т	%
Вер.14	72625,55	3224,33	3655,3	430,97	13,4%
Жов.14	88669,85	3278,41	3946,7	668,29	20,4%
Гру.14	93842,55	3428,11	5373,3	1945,19	56,7%
Січ.15	85869,35	4019,75	5997	1977,25	49,2%
Лют.15	72530,00	4591,68	5563,7	972,02	21,2%
Бер.15	77182,75	4235,54	6785	2549,46	60,2%
Кві.15	40985,70	4913,64	7042,9	2129,26	43,3%
Жов.15	89876,75	4923,37	5546,2	622,83	12,7%
Гру.15	90780,70	4006,38	5806,7	1800,32	44,9%

(203) Графік, наведений на мал. 11, відображає, що середньозважена ціна реалізації аміачної селітри виробництва ПАТ «Азот» на внутрішній ринок була вищою за повну собівартість реалізації аміачної селітри, розрахованої заводами-виробниками (крім лютого 2015 року).

(204) Водночас з малюнку 11 чітко вбачається, що змодельована собівартість реалізації аміачної селітри є **значно нижчою**, ніж фактична собівартість реалізації аміачної селітри.

(205) З таблиці 9, в якій відображено дані за період часу, коли між учасниками Групи здійснювались маніпуляції з перепродажем природного газу, вбачається, що у відсотковому виразі різниця між змодельованою повною собівартістю та середньозваженою ціною реалізації аміачної селітри в періоди перепродажу газу між учасниками Групи становила від 13 % до 60 %.

(206) Отже, **дії учасників Групи, пов'язані з перепродажем один одному природного газу, який використовувався для виробництва добрив, призвели до встановлення необґрунтовано завищеної ціни реалізації товару на внутрішній ринок Групою.**

(207) Листом від 25.08.2015 № 25/08/2015-5 ТОВ «НФ Трейдінг Україна» повідомило, що є торгівельною компанією та не здійснює виробництво мінеральних добрив, у зв'язку з чим не здійснює калькулювання виробництва та реалізації аміачної селітри та карбаміду. Витрати, пов'язані з реалізацією зазначеного товару, головним чином складаються з вартості його придбання.

(208) Зазначеним вище листом ТОВ «НФ Трейдінг Україна» також повідомило Комітет про те, що придбаває аміачну селітру та карбамід за ціною, в яку виробником (постачальником) вже включено залізничний тариф, та продає (реалізує) її покупцям на умовах, які не передбачають додаткових витрат на оплату тарифів перевізника.

(209) Тобто, ціна реалізації добрив на внутрішній ринок з боку ТОВ «НФ Трейдінг Україна» формувалася з вартості їх придбання та торгівельної надбавки товариства.

(210) Отже, вартість реалізації ТОВ «НФ Трейдінг Україна» аміачної селітри на внутрішній ринок могла б бути нижчою за умови формування собівартості реалізації продукції заводом-виробником без вчинення дій, що мали ознаки маніпулювання із закупівельною ціною природного газу (перепродаж природного газу між учасниками Групи).

(211) З вищенаведеного вбачається, що дії Групи, які мали ознаки маніпулювання із закупівельною ціною природного газу, що використовувався для виробництва добрив кінцевим покупцем природного газу – заводом (учасником Групи), могли призвести до завищення собівартості реалізації аміачної селітри від 8 % до 36 % у період вересень – жовтень 2014, грудень 2014 – квітень 2015 року.

(212) З метою моделювання впливу завищення собівартості аміачної селітри ПАТ «Азот» на ціни реалізації проаналізовано період грудень 2014 – квітень 2015 року[3]. За даними таблиці 9 розраховано середньозважену різницю повної собівартості аміачної селітри виробництва ПАТ «Азот» та реалізації ТОВ «НФ Трейдінг Україна» (далі - «націнку Групи»), яка становить 13,3%.

(213) Оскільки ціна реалізації добрив на внутрішній ринок з боку ТОВ «НФ Трейдінг Україна» формувалася з вартості їх придбання та торгівельної надбавки товариства, та за припущення, що всі інші чинники впливу на ціноутворення, окрім собівартості є

[3] Для аналізу обрано період, в якому протягом 5 місяців поспіль відбувалися внутрішні переміщення газу між заводами Групи, що мали вплив на собівартість сульфату амонію.

незмінними, застосування «націнки Групи» до змодельованої собівартості аміачної селітри виробництва ПАТ «Азот» наведено в Таблиці 10.

Таблиця 10

Аналіз впливу завищення собівартості аміачної селітри ПАТ «Азот» на вартість реалізації, грудень 2014- квітень 2015 років

Найменування та значення показника, грудень 2014- квітень 2015	
Фактична повна собівартість реалізації аміачної селітри (за даними ПАТ «Азот»), тис. грн.	1 972 366
Фактична вартість реалізація ТОВ «НФ Трейдінг Україна» аміачної селітри, тис. грн.	2 235 081
«Націнка Групи», тис. грн.	262 715
«Націнка Групи», %	13,3
Змодельована собівартість реалізації аміачної селітри ПАТ «Азот», тис. грн	1 528 210
«Націнка Групи», розрахована від змодельованої собівартості аміачної селітри, тис. грн	203 554
Змодельована реалізація аміачної селітри ТОВ «НФ Трейдінг Україна», тис. грн	1 731 765
Різниця між змодельованою та фактичною реалізацією аміачної селітри ТОВ «НФ Трейдінг Україна», тис. грн.	**503 316**

(214) Отже, дані Таблиці 10 свідчать, що на прикладі реалізації аміачної селітри виробництва ПАТ «Азот» протягом грудня 2014 – квітня 2015, маніпулювання вартістю придбання природного газу та відповідне завищення собівартості виготовленої продукції **призвело до завищення вартості реалізації Групою аміачної селітри на внутрішній ринок у сумі понад 500 млн грн**.

(215) Звертаємо увагу, що модель собівартості реалізації продукції було розраховано на прикладі виробництва аміачної селітри ПАТ «Азот», проте схожі дії відповідача стосовно перепродажу природного газу між заводами-виробниками Групи простежуються і під час виробництва карбаміду, а також під час виробництва аміачної селітри ПрАТ «Рівнеазот».

(216) Ураховуючи зазначені результати моделювання собівартості аміачної селітри та її вплив на вартість реалізації кінцевої продукції покупцям, зважаючи на те, що природний газ є основною сировиною для виробництва всіх без винятку видів азотних мінеральних добрив, а його вартість є визначальною у собівартості добрив, штучне завищення, внаслідок перепродажу між учасниками Групи, вартості природного газу могло призвести до завищення ціни реалізації добрив для їх покупців.

(217) Таким чином, дії Групи, які полягали у внутрішньогруповому маніпулюванні у період вересень – жовтень 2014 року, грудень 2014 року – квітень 2015 року та жовтень, грудень 2015 року закупівельними цінами природного газу для виробництва азотних мінеральних добрив шляхом його перепродажу між учасниками Групи, в результаті чого формувалася штучно завищена собівартість виробництва добрив, могли призвести (а у випадку реалізації ПАТ «Азот» аміачної селітри – фактично призвели) до завищення ціни реалізації добрив на внутрішній ринок, що могло призвести до ущемлення інтересів покупців добрив.

4.1.5. *Неможливість маніпулювання цінами на природний газ за умов існування значної конкуренції на ринку*

(218) Відповідно до абзацу другого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції, економічна конкуренція (конкуренція) - змагання між суб’єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб’єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб’єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб’єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку.

(219) Отже, основна риса ринкового механізму полягає в тому, що він дозволяє найбільш ефективно встановити баланс між попитом та пропозицією за рахунок формування справедливої ціни на товари чи послуги за конкретних умов та певного часового періоду.

(220) Тому конкуренцію можна визначити як стан ринку, коли незалежні продавці товарів (послуг) змагаються за покупців, пропонуючи їм кращу ціну або якість товарів, або комбінацію різних факторів, що можуть становити цінність для споживачів.

(221) Основними методами конкурентної боротьби є:

- *цінова конкуренція*, яка полягає в тому, що продавці можуть пропонувати свій товар чи послуги за ціною, нижчою, ніж у конкуруючих підприємств;
- *нецінова конкуренція*, яка включає диференціацію схожих товарів на підставі пропозиції інших чи додаткових якостей, дизайну, підвищеної фізичної витривалості в користуванні тощо.

(222) Розслідуванням встановлено, що у 2014-2015 роках основними конкурентами Групи на ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив були імпортери добрив, оскільки частки імпорту становили 23,50 % та 32,17 % відповідно, у той час як частки вітчизняних виробників-конкурентів Групи загалом не перевищували 14,25 % і 15,43 %.

(223) Частка імпорту з Російської Федерації у період 2014-2015 років у загальній структурі імпорту становила 93,1 % і 81,2 % відповідно.

(224) Рішеннями Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі від 01.07.2014 № АД-315/2014/4421-06 «Про зміну та продовження антидемпінгових заходів щодо імпорту в Україну нітрату амонію (аміачної селітри) походженням з Російської Федерації» та від 27.12.2016 № АД-363/2016/4411-05 «Про застосування остаточних антидемпінгових заходів щодо імпорту в Україну деяких азотних добрив походженням з Російської Федерації» було застосовано остаточні антидемпінгові заходи щодо таких видів азотних мінеральних добрив, як аміачна селітра, карбамід та КАС.

(225) При цьому, відповідно до положень частини першої статті 2, пункту 26 статті 1 Закону України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту», цей Закон застосовується щодо імпорту товару, який є об'єктом демпінгу, якщо такий імпорт заподіює шкоду національному товаровиробнику *подібного товару*; *товар подібний* – ідентичний товар, тобто схожий за всіма характеристиками на товар, що є об'єктом розслідування, або, у разі відсутності цього товару, інший товар, що не є схожим за всіма характеристиками, але має показові ознаки, що є дуже подібними до характерних ознак товару, який є об'єктом розслідування.

(226) З інформації, наданої науково-дослідним інститутами та зазначеної у таблиці 2, вбачається, що основні фізичні, технологічні та експлуатаційні характеристики окремих видів добрив є стандартними для кожного виду, тому не можуть змінюватися конкретним виробником.

(227) Таким чином, кожний вид азотних мінеральних добрив, що виробляється Групою, є ідентичним за своїми характеристиками тому ж виду добрив інших вітчизняних виробників, а також імпортованому в Україну.

(228) Наприклад, аміачна селітра виробництва Групи є подібною до аміачної селітри походженням з Російської Федерації, а карбамід, що виробляється Групою, є подібним карбаміду виробництва ПАТ «ОПЗ», АТ «Дніпроазот» чи аналогічному товару походженням з Російської Федерації.

(229) Так само аналогічними є способи реалізації товару за видом пакування: насипом, в мішках чи біг-бегах.

(230) Виходячи з викладеного, суб'єкти господарювання, які діяли на ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив у 2014-2015 роках, конкуруючи між собою, не змогли б здобувати переваги над іншими суб'єктами господарювання завдяки пропозиції додаткових якостей чи інших будь-яких більш привабливих для покупців характеристик товару, оскільки товари різних виробників є фактично ідентичними.

(231) Тому єдиним дієвим методом конкурентної боротьби на вказаному ринку як у досліджуваний період, так і на сьогоднішній день є **цінова конкуренція**.

(232) Водночас, як було встановлено під час розслідування, у 2014-2015 роках Група, займаючи монопольне становище на ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив та не зазнаючи значної конкуренції на даному ринку, своїми діями, які полягали в маніпулюванні закупівельними цінами природного газу для виробництва добрив шляхом його перепродажу між учасниками Групи, штучно завищувала собівартість виробництва добрив, що призводило до встановлення необґрунтовано завищених цін реалізації цього товару на внутрішній ринок України.

(233) Застосування моделювання повної собівартості реалізації аміачної селітри за умов відсутності перепродажу природного газу як способу доведення порушення з боку монополіста засвідчило, що ціни реалізації добрив, що вироблялися Групою, могли б бути нижчими, аніж фактичні.

(234) Отже, якщо б на ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив існувала значна конкуренція, основною перевагою в якій, як було описано вище, є саме нижча ціна товару, Група мала б докладати економічних зусиль для зменшення собівартості виробництва добрив на заводах, що відповідно, дозволило б запропонувати товар покупцям за ціною, дешевшою, ніж у конкурентів.

(235) Таким чином, за умов існування значної конкуренції на ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив у період 2014-2015 роки для суб'єктів господарювання – учасників Групи ***було б неможливим (економічно недоцільним)*** маніпулювання закупівельними цінами природного газу як основної сировини для виробництва азотних мінеральних добрив шляхом його перепродажу між учасниками Групи, оскільки такі дії, штучно підвищуючи собівартість виробництва добрив, призвели б до неконкурентоспроможності готової продукції (добрив) на внутрішньому ринку.

4.2. Епізод січень – липень 2017 року: зупинення виробництва добрив

4.2.1. Обставини зупинення Групою виробництва добрив

(236) Згідно з інформацією, наданою ТОВ «НФ Трейдінг Україна» листом від 24.07.2018 № 24/07/2018-1, ТОВ «НФ Трейдінг Україна» протягом 2016 – 2017 роках здійснювало реалізацію азотних мінеральних добрив, зокрема аміачної селітри, карбаміду, карбамідно-аміачної суміші, вапняно-аміачної суміші, на підставі укладених договорів за умови попередньої оплати близько 170 суб'єктам господарювання (далі – Покупці).

(237) ТОВ «НФ Трейдінг Україна» є фактично комерційним підрозділом Групи, який самостійно не виробляє Добрива, але закуповує їх у заводів-виробників, що входять до складу Групи: ПАТ «Азот», ПрАТ «Рівнеазот» та ПрАТ «Северодонецьке об'єднання «Азот» (далі – Заводи) (*див. п.п. (196)-(199) вище*).

(238) Дані щодо взаєморозрахунків між Покупцями та Групою через ТОВ «НФ Трейдінг Україна» наведено в Таблиці 11.

Таблиця 11

Період	**Обсяг реалізованих Групою азотних мінеральних добрив Покупцям, грн**	**Обсяг коштів сплачених Покупцями за азотні мінеральні добрива, реалізовані Групою, грн**	**Сальдо, грн ("+" дебіторська заборгованість, чи "-" отримана передплата) на дату трансакції, грн**
Лип.16	462 861 508,56	1 015 942 061,11	-1 563 997 405,99
Серп.16	551 772 114,04	1 362 673 033,94	-1 010 916 853,44
Верес.16	1 033 711 903,95	1 193 520 297,57	-2 374 898 325,89
Жовт.16	1 035 342 050,44	1 386 336 027,99	-2 885 700 697,06
Лист.16	1 044 872 684,78	1 548 623 638,76	-3 389 451 651,04
Груд.16	1 192 450 089,27	1 352 379 326,04	-3 549 380 887,81
Січ.17	1 131 328 418,87	784 015 530,33	-3 202 067 999,27
Лют.17	1 691 033 028,03	988 997 625,82	-2 500 032 597,06
Берез.17	585 285 676,05	103 912 575,70	-2 018 659 496,71
Квіт.17	66 035 095,03	3 135 645,69	-1 955 760 047,37
Трав.17	3 770 480,00	-7 250 959,18	-1 944 738 608,19
Черв.17	700 178,00	1 263 020,68	-1 945 301 450,87

(239) У березні 2017 року, за наявності передплати за добрива, отриманої Групою від Покупців на підставі укладених договорів купівлі-продажу, і, відповідно, фактичної заборгованості Групи перед Покупцями із поставки готової продукції на суму близько 2,5 млрд. грн., всі Заводи Групи майже одночасно припинили виробництво азотних мінеральних добрив, що призвело до практично повного припинення поставок азотних мінеральних добрив Покупцям у квітні-червні 2017 р. (див. мал. 12).

(240) Окремо слід відзначити, що час зупинення поставок Покупцям азотних мінеральних добрив припав на період початку весняно-польових робіт (який зазвичай триває з березня по травень), під час якого потреба у добривах є найвищою.

Малюнок 12

(241) Зупинка виробництва Добрив пов'язана із відключенням від газопостачання з боку ПАТ «Укртрансгаз».

(242) ПАТ «Укртрансгаз» у листі від 11.05.2018 № 61-КТ-64/6-001 навело наступні підстави відключення газопостачання:

- ПАТ «Азот»: 07.03.2017 припинено газопостачання шляхом закриття крану на ГРС. Згідно з повідомленням про припинення (обмеження) газопостачання № 2335/24 від 28.02.2017, газопостачання припинено у зв'язку із значною заборгованістю ПАТ «Азот» за отримані послуги з транспортування за лютий 2017 року; відсутністю авансового платежу за березень 2017 року та підтверджених обсягів природного газу на березень 2017 року для виробничих потреб ПАТ «Азот».
- ПрАТ «Рівнеазот»: 07.03.2017 припинено газопостачання шляхом закриття крану на ГРС. Згідно з повідомленням про припинення (обмеження) газопостачання № 447 від 28.02.2017, газопостачання припинено у зв'язку із відсутністю підтверджених обсягів природного газу на березень 2017 року для виробничих потреб ПрАТ «Рівнеазот».
- ПрАТ «Северодонецьке об'єднання «Азот»: 06.03.2017 припинено газопостачання шляхом закриття крану на ГРС. Згідно з повідомленням про припинення (обмеження) газопостачання № 537/06 від 28.02.2017, газопостачання припинено у зв'язку із несвоєчасним погашенням заборгованості ПрАТ «Северодонецьке об'єднання «Азот» та стійкою тенденцією до зростання такої заборгованості.

(243) Як свідчать наявні дані (наведені нижче у Таблиці 12), протягом 6 місяців до лютого 2017 розрахунки Заводів із ПАТ «Укртрансгаз» здійснювалися здебільшого вчасно, без виникнення суттєвої заборгованості. Проте у лютому 2017 р. всі три Заводи синхронно не здійснили оплату, що призвело до кредиторської заборгованості перед ПАТ «Укртрансгаз» станом на 28.02.2017 року в сумі близько 28 млн грн.

Таблиця 12

Період	Сальдо, грн (“+” дебіторська заборгованість, “-“ кредиторська заборгованість)			
	ПрАТ «Северодонецьке обєднання «Азот»	ПрАТ «Рівнеазот»	ПАТ «Азот»	Всього по Заводам Групи
31.08.2016	-8 406,64	0	- 66 218,62	**-74 625,26**
30.09.2016	15 649,63	-361 782,11	- 20 067,62	**-366 200,10**
31.10.2016	5 287,75	-384 043,10	- 19 444,10	**-398 199,45**
30.11.2016	-31 825,85	-73 841,13	- 30 598,85	**-136 265,83**
31.12.2016	1 880,21	-4 174,39	23 199,45	**20 905,27**
31.01.2017	38 632,46	-34 062,02	797 252,33	**801 822,77**
28.02.2017	-1 361 197,88	-6 035 080,52	- 20 511 378,41	**-27 907 656,81**
31.03.2017	-1 836 299,16	-8 769 641,26	- 27 273 930,72	**-37 879 871,14**
30.04.2017	-1 836 299,16	-8 769 641,26	- 27 280 390,98	**-37 886 331,40**
31.05.2017	-1 836 299,16	-8 769 641,26	- 27 282 835,24	**-37 888 775,66**
30.06.2017	0	0	15 106 797,10	**15 106 797,10**

(244) Оплату у лютому 2017 не було здійснено, незважаючи на те, що на банківських рахунках принаймні двох Заводів: ПАТ «Азот» та ПрАТ «Сєвєродонецьке об’єднання «Азот», – станом на кінець лютого 2017 р. було достатньо коштів для повної оплати послуг з газопостачання, про що свідчать дані оборотно-сальдових відомостей рахунок 311 (поточні рахунки в національній валюті), наведені в Таблиці 13.

Таблиця 13

Заводи	Наявність коштів станом на 28.02.2017, грн	Заборгованість перед ПАТ «Укртрансгаз» станом на 28.02.2017, грн.
ПрАТ «Сєвєродонецьке об’єднання «Азот»	2 504 194,96	-1 361 197,88
ПрАТ «Рівнеазот»	940 872,38	-6 035 080,52
ПАТ «Азот»	41 007 412,11	-20 511 378,41
Всього по трьом заводам Групи	**44 452 479,45**	**-27 907 656,81**

(245) Отже, сума коштів, наявних на рахунках трьох заводів Групи, **у півтора рази перевищувала** суму кредиторської заборгованості за газопостачання перед ПАТ «Укртрансгаз» станом на 28.02.2017 року.

(246) **При цьому, незважаючи на ключову важливість безперебійних поставок газу для виробництва добрив, для вчасної оплати за послуги з газопостачання Заводами не були використані ані наявні обігові кошти, ані фінансові можливості інших підприємств Групи, ані кредитні банківські ресурси.**

(247) Два Заводи: ПАТ «Азот» та ПрАТ «Сєвєродонецьке об’єднання «Азот», за їх інформацією (відповідно, листи від 10.09.2018 № 101-05/28-1686 та 10.09.2018 № 01/ПП.-202) – на момент відключення ПАТ «Укртрансгаз» газопостачання мали

власні обсяги природного газу в підземних сховищах ПАТ «Укртрансгаз». Враховуючи, що однією із причин припинення газопостачання було непідтвердження двома Заводами (ПАТ «Азот» та ПрАТ «Рівнеазот») обсягів газопостачання на березень 2017 року, Заводи, з урахуванням відносин контролю, для уникнення ситуації з припиненням газопостачання і, відповідно, зупиненням виробництва могли підтвердити наявність природного газу із ПГС.

(248) Дані про наявність природного газу у заводів на зберіганні в підземних сховищах газу ПАТ «Укртрансгаз» протягом липня 2016 – грудня 2017 років наведені у таблиці 14.

Таблиця 14

ПАТ «Азот» тис.м.куб.	**ПАТ «Рівнеазот» тис.м.куб.**	**ПрАТ «Северодонецьке об'єднання «Азот» тис.м.куб.**	**Всього Заводи Групи, тис. м куб.**
87 714,89	0	132 527,157	**220 242,047**

(249) При цьому із наявного у Групи обсягу газу (220 242,047 тис.м.куб), який протягом періоду зупинення виробництва Заводами добрив зберігався у ПСГ ПАТ «Укртрансгаз», можна було б виробити орієнтовно 888 789 т аміачної селітри або 326 628 т карбаміду[4]. Враховуючи, що Групою у 2016 році було вироблено 1 401 521 т аміачної селітри та 554 581 т карбаміду (тобто, середньомісячне виробництво аміачної селітри протягом 2016 року складало 116 793 т, а карбаміду – 46 215 т), усього обсягу природного газу Групи, що зберігався у ПСГ ПАТ «Укртрансгаз», могло вистачило б Групі для продовження виробництва аміачної селітри або карбаміду протягом, принаймні, 7 місяців.

4.2.2. Зупинення виробництва добрив Заводами – учасниками Групи

(250) Вимогами Комітету до ПАТ «Азот» (від 14.08.2018 № 143-26.13/01-10348), ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання «Азот» (від 14.08.2018 № 143-26.13/01-10350) та ПАТ «Рівнеазот» (від 14.08.2018 № 143-26.13/01-10349) було запропоновано надати інформацію, зокрема:

- яких заходів вжили Заводи щодо недопущення відключення природного газу, з моменту отримання відповідного повідомлення про відключення та фактичного відключення;
- зазначити, на підставі яких умов та яких заходів було вжито Заводами для відновлення газопостачання.

Інформацію пропонувалось надати з відповідним обґрунтуванням та підтвердними документами.

(251) У відповідь на ці вимоги Комітету Заводи надали таку інформацію:

(252) ПАТ «Азот» (лист від 10.09.2018 № 101-05/28-1686) зазначило, що оплату за послуги з постачання газу не було проведено вчасно у зв'язку з недостатністю обігових коштів. 02.03.2017 ПАТ «Азот» частково погасило заборгованість перед УМГ «Черкаситрансгаз» у розмірі 2 392 431,11 грн.; намагаючись акумулювати кошти, направило УМГ «Черкаситрансгаз» листа від 03.03.2017 № 501-06/96 щодо відтермінування погашення боргу; повне погашення всієї заборгованості ПАТ «Азот» перед УМГ «Черкаситрансгаз» відбулося тільки 13.06.2018. Причини, з яких постачальник природного газу – ТОВ «Променерго-Ресурс» не надав підтвердження обсягів природного газу на березень 2017 року, ПАТ «Азот» не відомі.

[4] Розрахунок здійснений відповідно до інформації, наданої Групою, що міститься в матеріалах справи.

(253) ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання «Азот» (лист від 10.09.2018 № 01/ПП-202) повідомило, що тривалий час не виробляло продукцію внаслідок скрутного фінансового становища. Обігові кошти йшли на оплату першочергових платежів (заробітна плата, податки та інше). ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання «Азот» з метою недопущення відключення природного газу направило лист ПАТ «Укртрансгаз» від 01.03.2017 № 01/ПП-46, такого змісту:

«*Оплату послуг з транспортування природного газу, які надавалися у лютому 2017 р., гарантуємо здійснити до 03.03.2017 р. (включно).*

Оплату послуг з транспортування природного газу, які будуть надаватися в березні 2017 року, гарантуємо рівномірними платежами, щоденно у банківські дні до кінця березня 2017 року. Обсяг споживання природного газу в березні 2017 року складатиме 5 500,000 тис. куб. м.

Просимо провести необхідні операції для забезпечення подачі природного газу на ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання «Азот».»

Газопостачання на ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання «Азот» було відновлено 28.08.2017.

(254) ПрАТ «Рівнеазот» (лист від 03.09.2018 № 2568) зазначило, що після отримання від ПАТ «Укртрансгаз» повідомлення про припинення газопостачання для ПрАТ «Рівнеазот» велись активні переговори з постачальником природного газу на рахунок подачі номінації на березень 2017р. У зв'язку з нерегулярною оплатою природного газу та заборгованістю за минулі періоди ТОВ «ПРОМЕНЕРГО-РЕСУРС» відмовилось подавати номінацію для ПрАТ «Рівнеазот» на березень 2017р. Було прийнято рішення змінити постачальника та велись усні переговори з ТОВ «ІНТЕР ЕНЕРГО ТРЕЙД» щодо укладення договору на постачання природного газу у березні 2017р. Базуючись на усних домовленостях про укладення договору на поставку природного газу, ПрАТ «Рівнеазот» листом від 03.03.2017 № 914 повідомило ПАТ «Укртрансгаз», що ТОВ «ІНТЕР ЕНЕРГО ТРЕЙД» подасть номінацію постачання обсягів природного газу для ПрАТ «Рівнеазот» на березень 2017 року. У зв'язку зі скрутним матеріальним становищем та високою ціною на природний газ ПрАТ «Рівнеазот» не мало можливості заплатити 100-відсотковий аванс за поставку природного газу в березні 2017р., тому ТОВ «ІНТЕР ЕНЕРГО ТРЕЙД» відмовилось укладати договір та заводити номінацію для виробничих потреб ПАТ «Рівнеазот».

ПАТ «Укртрансгаз» відновило газопостачання на ПрАТ «Рівнеазот» 05.07.2017 р. Для відновлення газопостачання ПрАТ «Рівнеазот» виконало вимоги ПАТ «Укртрансгаз»: 13.06.2017 р. було оплачено заборгованість у сумі 8 769 641,26 грн., а також 03.07.2017 р. було здійснено авансовий платіж за послуги транспортування у липні 2017 р. в сумі 1 238 136,77 грн. Також було сплачено заборгованість за послуги технічного обслуговування магістральних газопроводів у сумі 16 236,00 грн.

(255) Таким чином, отримавши від Покупців передплату за добрива в сумі понад 900 млн грн (дані Таблиці 11) та маючи на кінець лютого 2017 року на рахунках суми у розмірі майже 44,5 млн. грн, у березні 2017 року Заводи Групи, які раніше не допускали накопичення істотної кредиторської заборгованості перед ПАТ «Укртрансгаз», одночасно не сплатили ПАТ «Укртрансгаз» за природний газ, який є основною сировиною для виробництва азотних мінеральних добрив, на загальну суму близько 28 млн. грн. (тобто, у 1,5 меншою від суми наявних у Заводів коштів на рахунках). Це, у свою чергу, призвело до повного припинення ПАТ «Укртрансгаз» 06-07 березня 2017 року газопостачання на Заводи. Для вчасної оплати за послуги з газопостачання Заводи не використали ні наявні обігові кошти, ні наявні фінансові можливості інших підприємств Групи, ані позикові кошти.

(256) Окрім того, наявні запаси газу в підземних газових сховищах Заводів Групи становила становили понад 220 млн. м куб. (дані Таблиці 14), достатні для виробництва азотних мінеральних добрив (888 789 тон аміачної селітри або 326 628 тон карбаміду), які, втім, не були використані Заводами Групи.

(257) Аналіз наданої Заводами інформації дає підстави вважати, що Заводи, знаючи про ризик відключення від газопостачання через накопичену ними кредиторську заборгованість, не вживали дієвих заходів щодо недопущення відключення. Заходи, фактично вжиті Заводами, мали обмежений та формальний характер і не могли запобігти відключенню і, відповідно, повному зупиненню Заводами виробництва азотних мінеральних добрив.

(258) Після відключення на початку березня 2017 року Заводи не вживали жодних заходів для поновлення газопостачання та, відповідно, відновлення виробництва щонайменше до червня 2017 року. Як наслідок, газопостачання (і виробництво добрив) на ПАТ «Азот» та ПАТ «Рівнеазот» було відновлено лише за 4 місяці, на ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання «Азот» – за 6 місяців з дати відключення.

(259) Отже, Заводи не надали Комітету суттєвих доказів, які б свідчили про вжиття ними дієвих заходів щодо:

- недопущення відключення газопостачання (а відповідно, і неминучого зупинення виробництва);
- пошуку альтернативних джерел купівлі газу на ринку;
- якнайшвидшого відновлення газопостачання та відновлення виробництва.

(260) Так само, Групою не наведено жодних об'єктивних обставин, які б зумовлювали бездіяльність Заводів, на яких повністю зупинилося виробництво добрив, у питанні відновлення газопостачання або, принаймні, продовження виробництва з використанням наявних обсягів природного газу, що зберігалися у ПСГ ПАТ «Укртрансгаз».

(261) Слід окремо зазначити, що зупинці Заводів Групи передували наступні події:

- 23 січня 2017 року Міністерство аграрної політики та продовольства України направило до Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі МКМТ звернення щодо тимчасового призупинення дії антидемпінгових заходів на період весняно-польових робіт;
- 13 лютого 2017 року дію антидемпінгових заходів щодо імпорту в Україну російського КАСу та карбаміду було призупинено.

(262) Таким чином, після одержання Групою від Покупців передплати за добрива у розмірі 900 млн. грн., за наявності достатніх коштів на банківських рахунках, Заводи у лютому 2017 року одночасно зупинили оплату ПАТ «Укртрансгаз» за природний газ, що у березні 2017 року призвело до відключення Заводів від газопостачання, та одночасно зупинили виробництво добрив, незважаючи на наявність у Групи обсягів природного газу у ПСГ, достатніх для продовження виробництва протягом щонайменше кількох місяців, не вживаючи дієвих, доступних для Заводів заходів для запобігання відключенню та поновлення газопостачання, а потім одночасно (в один день – 13.06.2017) погасили заборгованість перед ПАТ «Укртрансгаз» для відновлення газопостачання ПрАТ «Рівнеазот» та ПАТ «Азот» (найбільшими виробниками азотних мінеральних добрив у складі Групи) і в один день (05.07.2017) відновили на цих Заводах виробництва добрив.

(263) **Зважаючи на одночасність (синхронність) дій Заводів, що призвели до зупинення виробництва, та відсутність будь-яких об'єктивних причин для таких дій (навпаки, наявність достатніх коштів та запасів природного газу у ПСГ свідчили**

про можливість уникнення такого зупинення) усі зазначені вище обставини в сукупності дають підстави для висновку про спланований та скоординований характер дій (бездіяльності) Групи щодо зупинення виробництва азотних мінеральних добрив.

(264) Подібні дії (бездіяльність) Групи, що мали наслідком повне зупинення виробництва і поставки Покупцям азотних мінеральних добрив у період весняно-польових робіт, беручи до уваги прийняту від Покупців попередню оплату за добрива, на конкурентному ринку неминучо призвели б до зобов'язання Групи відшкодувати завдані Покупцям збитки та у перспективі могли б мати наслідком повне усунення з ринку Групи як виробника та продавця добрив, а відтак, були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

4.2.3. Завдання шкоди Покупцям внаслідок зупинення виробництва добрив

(265) Унаслідок одночасної несплати Заводами Групи за поставки природного газу, що потягнуло зупинення газопостачання (незважаючи на одержані Групою від Покупців суми передплати за добрива та наявність достатніх коштів на рахунках Заводів), зупинення виробництва азотних мінеральних добрив (незважаючи на наявні обсяги природного газу Групи, що зберігався у ПСГ ПАТ «Укртрансгаз»), у квітні-червні 2017 року та невжиття заходів до відновлення виробництва за наявності також можливості призвели до того, що Група практично повністю припинила поставки азотних мінеральних добрив Покупцям і тривалий час (протягом 4 місяців) їх не поновлювала.

(266) Такі дії Групи, які мають ознаки заздалегідь спланованих, призвели до недопоставки азотних мінеральних добрив Покупцям, які внесли попередню плату Групі (в особі ТОВ «НФ Трейдінг») за добрива, під час весняно-польового сезону, а відтак, могли завдати шкоди принаймні 170 іншим суб'єктам господарювання – Покупцям.

(267) Також не можна не відзначити, що такі дії Групи саме під час весняно-польового сезону призвели до ажіотажу на ринку та, як наслідок, до підсилення ринкової влади Групи в цілому.

5. Висновки щодо кваліфікації порушень

(268) Відповідно до статті 13 Закону, зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку. Зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку, зокрема, визнається: 1) встановлення таких цін чи інших умов придбання або реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку; 4) обмеження виробництва, ринків або технічного розвитку, що завдало чи може завдати шкоди іншим суб'єктам господарювання, покупцям, продавцям.

(269) Дії Групи як єдиного суб'єкта господарювання у складі: ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот», ПАТ «Азот», ПрАТ «Рівнеазот», ТОВ «НФ Трейдінг Україна», які полягали у внутрішньогруповому маніпулюванні протягом 2014 – 2015 років закупівельними цінами природного газу, в результаті чого формувалася штучно завищена собівартість виробництва азотних мінеральних добрив, внаслідок чого могли завищуватися ціни реалізації добрив на внутрішній ринок, що могло призвести до ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання - покупців, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку, є зловживанням

монопольним (домінуючим) становищем, передбаченим пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

(270) Дії Групи як єдиного суб’єкта господарювання у складі ПАТ «Азот», ПрАТ «Рівнеазот» та ПрАТ «Сєвєродонецьке об’єднання Азот» та ТОВ «НФ Трейдінг», який у 2017 році займав монопольне (домінуюче) становище на ринку первинної реалізації азотних добрив, що полягали в одночасному, за відсутності об’єктивних причин, зупиненні ПАТ «Азот», ПрАТ «Рівнеазот» та ПрАТ «Сєвєродонецьке об’єднання Азот» у березні 2017 року виробництва добрив, а у також невжитті протягом 4 місяців доступних для них заходів для поновлення виробництва, що призвело до непоставки Покупцям азотних мінеральних добрив під час весняно-польового сезону, незважаючи на здійснену Покупцями передплату за добрива, становлять зловживання монопольним (домінуючим) становищем, передбаченим пунктом 4 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді обмеження виробництва, що може завдати шкоди іншим суб'єктам господарювання (покупцям).

6. Заперечення Відповідача та їх спростування.

(271) Листом від 15.07.2019 року № 15/072019 (вх. № 15.07.2019 № 8-01/615-кі) уповноваженим представником Гольченком І.О від ТОВ «НФ Трейдінг Україна», ПАТ «Азот», ПрАТ «Рівнеазот», ПрАТ «Сєвєродонецьке обєднання азот» (далі – Представник) подано заперечення на подання з попередніми висновками у справі № 126-26.13/67-15 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (далі - заперечення).

(272) Як свідчать заперечення Представника на попередні висновки у справі, Відповідач з висновками Комітету про порушення ним законодавства про захист економічної конкуренції не згоден. Комітетом було розглянуто заперечення та повідомляється наступне.

6.1. Визначення товарного ринку

6.1.1. Стосовно загальних підходів Комітету до визначення товарного ринку

(273) У запереченнях представник Відповідача зазначає, що *«Товариство категорично не погоджується з визначенням товарного ринку щодо якого відбувається розслідування у справі як Ринок первинної реалізації азотних мінеральних добрив. Згідно пункту 1 Методики товарний ринок це сфера обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція. Тобто, відповідно до Методики, ринок повинен визначатися в залежності від товарної групи, а не від етапу реалізації того чи іншого товару»*, тому вважає, що *«…підхід до визначення ринку є дискримінаційним та навмисне виключає частку трейдерів на ринку. В результаті досліджується не ринок в цілому, а лише один з етапів реалізації азотних мінеральних добрив»*.

(274) Комітет не погоджується з вказаними запереченнями, оскільки в ході визначення товарних меж ринку Комітет виходив з вимог пункту 5.1 Методики, відповідно до якого було сформовано групу взаємозамінних товарів, що представлені в таблиці 2 цього рішення.

(275) Усі товари, наведені в таблиці 2, з’являються на ринку України внаслідок пропозиції з боку виробників або імпортерів. Загальний обсяг пропозиції, тобто обсяг ринку, формується на етапі первинної реалізації товару та не змінюється внаслідок подальшого перепродажу товару після його первинної реалізації. При цьому трейдери є учасниками ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив, лише як

покупці, що не дає приводу говорити про дискримінацію та виключення їх частки з ринку.

(276) Також уповноважений представник вважає, що «*... якщо ж Комітет все ж таки вважає за необхідне досліджувати саме Ринок первинної реалізації азотних мінеральних добрив, необхідно виключити ПАТ «Азот», ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» та ПрАТ «Рівнеазот» з відповідачів у Справі, оскільки такі підприємства є заводами, що надають послуги з переробки газу в добрива, а не займаються їх реалізацією*».

(277) Відповідно до пункту 4 Подання відповідачем у справі є суб'єкт господарювання у розумінні статті 1 Закону у складі: ПАТ «Азот», ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот», ПрАТ «Рівнеазот», ТОВ «НФ Трейдінг Україна». Викладеним у рішенні доведено, що господарську діяльність на ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив здійснювала Група як єдиний суб'єкт господарювання.

(278) У своїх запереченнях Відповідач вказує на невірне визначення Комітетом товарного ринку, зокрема через те, що «*розрахунок зроблений в метричних тонах виходячи з обсягів реалізації всієї сукупності видів та марок азотних добрив (крім аміаку)*».

(279) У запереченнях Відповідач посилається на пункт 8 Методики, при цьому цитує *«кількісні показники при підрахунку обсягу ринку застосовуються коли можливо використовувати єдиний показник для всіх товарів, які становлять товарні межі ринку»* та зазначає, що єдиним показником є кількість азоту в добривах.

(280) У зв'язку із цим зазначаємо, що відповідно до статті 1 Закону та Методики товар – це будь-який предмет господарського обороту, в тому числі продукція, роботи, послуги, документи, що підтверджують зобов'язання та права (зокрема цінні папери).

(281) Відповідно до статті 1 Закону ринок товару (товарний ринок) - сфера обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.

(282) Відповідно до інформації зазначеної в рішенні товаром є азотні мінеральні добрива, а не азот.

(283) Пунктом 2.1.7 Методики передбачено визначення обсягів товару, який обертається на ринку. Пунктом 8.1 Методики передбачено, що кількісні показники Q_{PT} та Q_j, визначаються в натуральних та/або вартісних показниках. Натуральні показники застосовуються у випадках, коли можливо використовувати єдиний показник для всіх товарів, які складають товарні межі ринку. В інших випадках використовуються вартісні показники.

(284) Оскільки, товаром є азотні мінеральні добрива, одиниця виміру кількісних показників – метрична тонна, а не кількість азоту на тонну добрив.

(285) Також з інформації, отриманої в ході збору матеріалів, вбачається, що суб'єктами господарювання облік добрив ведеться в тоннах, що і підтверджує, що саме тонни є єдиним кількісним показником для всіх товарів, а не кількості азоту на тонну добрив.

(286) Таким чином, Комітетом не приймаються викладені вище заперечення представника Відповідача стосовно визначення обсягу ринку з вмісту азоту в добривах, оскільки зазначене суперечить Методиці та спростовується матеріалами справи.

(287) У запереченнях Відповідач стверджує, що приблизний підрахунок частки Відповідача на ринку «*не враховує кількість проданого товару Групи OSTCHEM на складах*» та при цьому, посилаючись на пункт 8.3 Методики, зазначає, що «*для цілей підрахунку обсягу товару, що продається, необхідно вирахувати з обсягу виробництва обсягів запасу товару (тобто складів), обсягів власного споживання та обсягів експорту та обсягів імпорту товару таким суб'єктом*».

(288) Комітет не погоджується із таким твердженням виходячи із такого: пунктом 8.3 Методики встановлено формулу для розрахунку обсягу товару (товарної групи), що продається (постачається, виробляється) або придбавається (споживається, використовується) j-м суб'єктом господарювання.

(289) При цьому формула передбачає врахування **<u>зміни</u>** обсягів запасів товару, а не обсяги запасу товару, як стверджує Відповідач.

(290) Відповідно до формули, вказаної в пункті 8.3 Методики, обсяги імпортованого суб'єктом товару враховуються при розрахунку обсягу товару, що продається суб'єктом господарювання. Неврахування імпортованого суб'єктом товару призведе до штучного зменшення частки суб'єкта господарювання на ринку.

(291) При розрахунку частки Відповідача та інших учасників ринку Комітет використовував надану Відповідачем та іншими учасниками інформацію щодо обсягів реалізації товару на внутрішній ринок, при цьому Комітетом не враховувались обсяги реалізації товару в межах Групи.

(292) Враховуючи наведене, Комітет не погоджується із запереченнями представника відповідача, оскільки обсяг товару на ринку розраховувався із обсягів фактично реалізованої продукції у відповідні періоди на внутрішній ринок та відповідно до Методики.

(293) Таким чином, інформація, викладена в запереченнях уповноваженого представника Відповідача, спростовується Методикою, матеріалами справи та викладеним в рішенні.

6.1.2. Стосовно взаємозамінності азотних мінеральних добрив

(294) У запереченнях Представник Відповідача зазначає, що «*… жодної інформації щодо можливості взаємозамінності азотних мінеральних добрив азотовмісними комплексними добривами не зазначено а ні експертами, а ні самим Комітетом*», стверджує, що «*висновок Комітету що азотовмісні комплексні мінеральні добрива не можуть бути взаємозамінними з азотними мінеральними добривами через їх високу вартість є помилковим*».

(295) Представник Відповідача обґрунтовує це тим, що під час ознайомлення з матеріалами справи було встановлено, що «*ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ «АГРОІМПОРТ ЛТД» протягом досліджуваного періоду постачав на десятки мільйонів гривень такі альтернативні види азотних мінеральних добрив виробництва РФ як «Діамофоска 10:26:26», Рідке комплексне добриво 11:37», «Амофос 12:52», «Азотофосфат 33:3», «Добриво азотно-фосфорне сірковмісне NP+S+16:20+12», «Добриво азотно фосфорно калійне марка NPSK-1 (NPK 8:20:30)» та інші*», та стверджує, що Комітет не врахував таку інформацію.

(296) Разом з тим, твердження Представника про наявність альтернативних видів добрив спростовується листом ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ «АГРОІМПОРТ ЛТД» № 1702/16/1-4 від 17.02.2016 (вх. № 8-126/213-кі), в якому вказане товариство зазначає, що жодне із мінеральних добрив, запитуваних у вимозі (сечовина, аміачна вода, безводний аміак, ВАС), не є взаємозамінним із аміачною селітрою марки Б.

(297) Тобто, інформація підприємства, на яку посилається Відповідач, спростовується інформацією самого підприємства, в якій вказується, що різні види азотних мінеральних добрив не є взаємозамінним.

(298) Також, відповідно до інформації, наданої ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ «АГРОІМПОРТ ЛТД» листом № 0307/18/1-1 від 03 липня 2018 (вх. № 8-126/7662 від 03.07.2018), на яку посилається Представник у своїх запереченнях, встановлено, що

ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ «АГРОІМПОРТ ЛТД» дійсно придбавав протягом періоду дослідження мінеральні добрива для подальшої їх реалізації.

(299) Так, Відповідно до додатків за грудень 2015 до договору № 057-0049024 від 19 січня 2015 року, зокрема, добриво аміачно-нітратне в біг-бегах купувалось за ціною 7 938-8 037 грн/т (з ПДВ), карбамід насипом – 7 100 грн/т (з ПДВ), тоді як у вересні 2015 року вартість придбання амофосу насипом становила 13 520 грн/т (з ПДВ); у червні 2015 року – діамофоска 10-26-26 – 11 800 грн/т (з ПДВ).

(300) Тобто, з інформації з листа № 0307/18/1-1 від 03 липня 2018 року вбачається, що однокомпонентні азотні мінеральні добрива, які придбавало ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ «АГРОІМПОРТ ЛТД», коштували дешевше, ніж комплексні добрива.

(301) Таким чином, заперечення Представника Відповідача щодо взаємозамінності всіх азотовмісних добрив не відповідає дійсності, оскільки Комітетом у ході проведення дослідження було проаналізовано доступну інформацію та враховано інформацію, отриману у сільгоспвиробників та постачальників мінеральних добрив щодо взаємозамінності аміачної селітри з іншими азотними мінеральними добривами; інформацію науково-дослідних інститутів щодо взаємозамінності між азотними мінеральними добривами; взаємозамінності азотних мінеральних добрив з фосфорними, калійними, комплексними та іншими видами добрив.

(302) Представник Відповідача у своїх запереченнях посилається на експертний висновок Sales Capital, в якому зазначається, що «*Товарними межами є не тільки азотні мінеральні добрива, а й багатокомпонентні. Замінником азотних добрив є будь-які багатокомпонентні добрива з вмістом N (залежить від призначення добрива)*».

(303) Комітет не погоджується із таким твердженням експертного висновку, оскільки багатокомпонентні добрива можуть містити різну кількість азоту, або взагалі його не містити (відповідно до інформації ННЦ ІГА Соколовського), крім того уточнення в експертному висновку стосовно того, що кількість азоту залежить від призначення добрива, свідчить про специфічність багатокомпонентних добрив як товару, на відміну від більш універсальних однокомпонентних добрив.

(304) Крім того, як зауважує сам Представник Відповідача, виробництво багатокомпонентних добрив здійснюється шляхом змішування нітрату амонію з трьохкомпонентним добривом і не вимагає додаткових технологічних процесів, тобто, багатокомпонентні добрива вітчизняного виробництва можуть мати у своєму складі азотне мінеральне добриво, частка якого врахована у загальному обсязі ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив.

6.1.3. Стосовно позиції Європейської Комісії

(305) У запереченнях Представник звертає увагу на необхідність врахування Комітетом позиції Європейської комісії щодо взаємозамінності мінеральних добрив. При цьому уповноважений Представник посилається на рішення No IV/M/769 – Norsk Hydro / Arnyca (Enichem Agricolura) (далі – рішення ЄК)[5], та стверджує, що Європейська Комісія визначає товарними межами ринку азотних мінеральних добрив не лише всі види азотних мінеральних добрив, а також всю іншу продукцію, що містить азот.

[5] Commission Decision of 29.07.1996 declaring a concentration to be compatible with the common market (Case No IV/M.769 – Norsk Hydro / Arnyca (Enichem Agricoltura)) according to Council Regulation (EEC) No 4064/89, OJ C 266, 13.9.1996, p. 6–6 (Рішення Єврокомісії від 29.07.1996 про визнання концентрації такою, що відповідає загальному ринку (справа № IV/M.769 – Norsk Hydro / Arnyca (Enichem Agricoltura)).

(306) З абзацу 14 рішення ЄК вбачається, що сторони запропонували широке визначення ринку, включаючи всі види азотовмісних добрив[6].

(307) Разом із тим, як свідчить абзац 18 рішення ЄК, для цілей цієї справи про концентрацію Європейська Комісія відмовилася точно визначати, чи всі азотовмісні мінеральні добрива є складовими одного ринку, чи однокомпонентні добрива і азотовмісні змішані добрива належать до двох різних товарних ринків, зокрема, тому що, як показав аналіз Єврокомісії, навіть за найвужчого розуміння товарних меж ринку концентрація не призводила до виникнення домінування[7].

(308) Крім того, в абзацах розділу 6 рішення ЄК сукупна частка суб'єктів господарювання розраховувалась окремо щодо комбінованих добрив NPK (азот, фосфор, калій), КАС та карбаміду.

(309) Таким чином, підхід Європейської Комісії, прийнятий у справі про концентрацію No. IV/M.769 (а саме, відсутність чіткого, конкретного визначення товарних меж ринку), не може бути застосований при розгляді даної справи. Отже, спростовано твердження Представника щодо визначення Європейською комісією в зазначеній справі товарних меж ринку як «*не лише всі види азотних мінеральних добрив, а також всю іншу продукцію, що містить азот*».

6.1.4. Стосовно виключення аміаку безводного з товарних меж досліджуваного ринку.

(310) У своїх запереченнях Представник Відповідача не погоджується з виключенням аміаку безводного з досліджуваного ринку та зазначає, що «*не включення до товарних меж ринку аміаку безводного … є взагалі необґрунтованим та таким, що свідчить про не належне дослідження Комітетом всіх обставин справи*».

(311) Дане твердження представника Відповідача є безпідставним, оскільки для встановлення обсягів виробництва та реалізації аміаку безводного на внутрішній ринок Комітетом було направлено вимоги найбільшим виробникам азотних мінеральних добрив на предмет з'ясування обсягів виробництва та реалізації аміаку безводного. За результатами аналізу відповідей встановлено наступне.

(312) Листом від 21.09.2018 №01/ПП-216 (вх. Комітету від 24.09.2018 № 8-01/948-кі) ПрАТ «Сєвєродонецьке обєднання азот» повідомило, що частина аміаку безводного, згідно з технологічним регламентом, була використана як напівфабрикат для внутрішньозаводського споживання (у виробництві аміаку рідкого технічного, карбаміду, амселітри та інш.).

(313) Із даних, наведених у відповідях на вимогу Комітету ПАТ «Азот», ПрАТ «Рівне Азот» (листами від 25.09.2018 №500-06/29-1827, від 21.09.2018 № 2744 відповідно) вбачається, що більша частина виробленого аміаку безводного була спожита заводами.

(314) Відповідно до планової калькуляції наданої ПАТ «Азот» собівартості аміачної селітри, найбільшими об'ємами напівфабрикатів є слабка азотна кислота, аміак рідкий газоподібний.

---

[6] Мова оригіналу: "The parties have suggested a broad product market definition including all the nitrogen containing fertilizers (urea, CAN, UAN, AN, AS, other straight nitrogen, NPK), or in alternative a subdivision between straight nitrogen and compounds fertilizers."

[7] Мова оригіналу: "For the purpose of the present case it is however not necessary to decide whether all nitrogen containing fertilizers constitute the same product market, or wether straight nitrogen fertilizers and nitrogen-containing compounds constitute two separate product markets, or even if within straight nitrogen fertilizers a further product market subdivision could be maintained. In fact, as it is demonstrated in the assessment below, a dominant position would not be created or reinforced even on the narrowest product market definition"

(315) Відповідно до планової калькуляції наданої ПАТ «Азот» собівартості карбаміду, найбільшими об'ємами напівфабрикатів є аміак рідкий газоподібний та вуглекислий газ.

(316) Таким чином, більша частина виробленого аміаку споживається у технологічному процесі виробництва азотних мінеральних добрив. Відповідно до листа ПАТ «Рівнеазот» від 21.09.2018 № 2744 (вх. Комітету від 26.09.2018 №8-01/961-кі), листа ПАТ «Азот» від 25.09.2018 № 500-06/29-1827 (вх. Комітету від 26.09.2018 №8-01/964-кі), листа ПрАТ «Сєвєродонецьке обєднання Азот» від 21.09.2018 №01/ПП-216, листа ПАТ «ОПЗ» від 20.09.2018 № 2898, частка реалізованого аміаку безводного на внутрішній ринок від загального об'єму виготовленого аміаку безводного становила:

ПАТ «ОПЗ» у 2014 році – 0,31%, у 2015 році – 2,49%, у 2016 році – 4,34%, у 2017 році – 13,180%.

ПАТ «Азот» у 2014 році – 5,93%, у 2015 році – 7,66%, у 2016 році – 5,76%, у 2017 році – 1,180%.

ПАТ «Рівнеазот» у 2014 році – 5,87%, у 2015 році – 1,97%, у 2016 році – 7,818 %, у 2017 році – 18,602 %.

ПАТ «СО АЗОТ» у 2014 році – 8,94 %.

(317) Листом від 19.09.2018 №24-01/800 ПАТ «Дніпропетровський завод мінеральних добрив» повідомив, що не виробляли аміак безводний у період з 2014 по 2017 рік.

(318) Так, частка аміаку безводного, виготовленого найбільшими вітчизняними виробниками, у виробництві аміаку безводного, в Україні складала у 2014 році – 67,57%, у 2015 році – 61,10%, у 2016 році – 54,98%, у 2017 році – 47,06%. При цьому, частка аміаку безводного, реалізованого на внутрішній ринок найбільшими виробниками, складала у 2014 році – 6,47%, у 2015 році – 7,09%, у 2016 році – 11,25%, у 2017 році – 16,04%.

(319) Також, Комітет звертає увагу, що аміак безводний, реалізований на внутрішній ринок у 2014 – 2017 роках, міг використовуватись не як мінеральне добриво, а й в інших цілях, оскільки має широке застосування, зокрема, у холодильних установках для очищення водного приладдя, у виробництві пластику, вибухових речовин, текстилю, барвників та інших хімічних речовин, і з загального обсягу аміаку безводного, реалізованого на внутрішньому ринку, неможливо виділити об'єми, які використовувалися саме як мінеральне добриво.

(320) Таким чином, наведені вище дані підтверджують висновки Комітету та спростовують доводи Відповідача щодо неправомірного виключення аміаку безводного з товарних меж ринку.

6.1.5. Стосовно визначення географічних меж ринку

(321) Представник Відповідача не погоджується з висновками Комітету стосовно визначення географічних меж ринку та зазначає, що *«… є всі підстави вважати, що географічними межами ринку азотних мінеральних добрив є щонайменше територія України, Білорусії та частина Російської Федерації»*.

(322) Наявність адміністративних бар'єрів на ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив у вигляді антидемпінгових заходів щодо імпорту в Україну аміачної селітри, карбаміду та КАС походженням з Російської Федерації, а також заборона до ввезення на митну територію України сульфату амонію та ВАС свідчать про те, що Україна та окремі області Російської Федерації не можуть формувати єдиний географічний ринок.

(323) Разом з цим, відповідно до пункту 6.3. Методики, для загальнодержавного ринку при показнику ступеню відкритості ринку (СВР) < 40% територіальними (географічними) межами ринку є територія держави.

(324) Так, в 2014, 2015 та 2016 роках показник СВР не перевищував 40 %.

(325) Враховуючи наведене, територіальними (географічними) межами ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив в 2014 році, 2015 році, 2016 році є межі держави, тобто ринок цього товару є загальнодержавним.

(326) Припинення виробництва заводами Групи у березні 2017 року призвело до зменшення загального річного обсягу виробництва азотних мінеральних добрив. Так, у 2017 році загальний обсяг виробництва азотних мінеральних добрив у порівнянні з 2016 роком зменшився на 31 %. Як наслідок, в 2017 році суттєво збільшився обсяг імпорту азотних мінеральних добрив. Таке збільшення обсягів імпорту в 2017 році у порівнянні з 2016 роком становило 41 %.

(327) Отже, *неправомірне зупинення виробництва заводами Групи та невжиття дій для його відновлення протягом 4 місяців* призвело до штучного збільшення обсягів імпорту. .За таких умов ступінь відкритості ринку у 2017 році досягла 42,7% та не відтворює об'єктивної ситуації, що склалася на ринку.

(328) Враховуючи наведене, територіальними (географічними) межами ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив є межі загальнодержавного ринку України.

6.1.6. Стосовно часових меж ринку

(329) Представником Відповідача у пункті 1.5 зазначається інформація стосовно того, що *«... часові межі ринку визначено не обґрунтовано»*, а *«ситуація на ринку протягом 2014-2017 років зовсім не була стабільна»*.

(330) Комітет повідомляє, що часові межі ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив визначалися у відповідності до пункту 7 Методики.

(331) Так, періодом дослідження ринку визначено період часу 2014-2017 роки. При цьому частка Групи та монопольне положення на ринку визначалося окремо в 2014 році, 2015 році, 2016 році, 2017 році.

(332) Інформація, вказана в поданні пункті 4.6 Подання, стосовно визначення часових меж ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив як період часу 2014-2017 роки є механічною опискою.

(333) Отже, часовими межами ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив є 2014 рік, 2015 рік, 2016 рік, 2017 рік.

6.1.7. Стосовно правильності розрахунку частки Групи

(334) У своїх запереченнях Представник Відповідача зазначає, що Комітетом невірно розраховано частки Групи та не враховано обсяги комплексних азотовмісних мінеральних добрив та контрабандної продукції.

(335) Комітет не погоджується із запереченнями Відповідача з огляду на наступне. Розрахунок частки Групи на ринку здійснювався відповідно до Методики, в рішенні вказано та неодноразово зазначалось Комітетом, що до товарних меж ринку не належать комплексні азотовмісні добрива.

(336) Стосовно врахування обсягів контрабандної продукції Комітет зазначає, що частиною другою статті 19 Конституції України встановлено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на

підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

(337) Так, при визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку Комітетом можуть бути використані, зокрема, такі джерела інформації: офіційна державна інформація, дані, отримані на підставі спостережень, проведених органами державної влади, органами місцевого самоврядування та іншими юридичними особами відповідно до законодавства та з метою виконання обов'язків та завдань, віднесених до їх компетенції (пункт 11.1 Методики).

(338) Тобто, розрахунки Комітету стосовно частки групи проводились на інформації, отриманої від виробників та офіційної інформації щодо обсягів імпорту, експорту та виробництва мінеральних азотних добрив.

6.1.8. Стосовно визначення бар'єрів вступу на ринок

(339) Відповідач зазначає, що «*застосування антидемпінгових заходів щодо експортерів з Російської Федерації є заходом з відновлення конкуренції, а не бар'єром входження на ринок*», та вважає, що «*як приклад відновлення ефективної конкуренції є розвиток хімічної галузі України/збільшення своєї частки українськими виробниками, а саме такі підприємства як Украгрохімхолдінг, Хімдивізіон, Сумихімпром, Укртехнофос, Смілянська агрохімічна компанія, Інфоазот та інші*».

(340) Зазначені заперечення Представника Відповідача є необґрунтованими та жодним чином не підтвердженими. Представник Відповідача не надав ніякого документального підтвердження зміни часток таких суб'єктів (потенційних конкурентів), ні переліку товарів, які вони виробляють, що не дає змоги достовірно оцінити вплив таких суб'єктів на структуру ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив та встановити їх ринкові частки.

6.2. Вартість азотних мінеральних добрив

6.2.1. Стосовно аналізу цінової кон'юнктури, що склалася на ринку та факторів, що впливають на формування вартості ціни мінеральних добрив

(341) Представник Відповідача надає зауваження в частині аналізу цінової кон'юнктури, що склалася на ринку, та вважає, що, Комітетом «*не досліджено кон'юнктуру ринку*» та стверджує, що Комітет повинен був провести «*поглиблюючий аналіз вартості реалізації продукції Групи OSTCHEM та вартості імпортерів, дохід дистриб'юторів мінеральних добрив отриманих від реалізації продукції групи OSTCHEM та інших виробників, порівняти закупівельні ціни всіх учасників ринку, а також здійснити інші дії, необхідні для порівняння вартості продукції групи OSTCHEM та інших учасників ринку*».

(342) Також Представник Відповідача зазначає, що Комітетом при аналізі ціноутворення на ринку азотних мінеральних добрив не враховано істотні обставини, зокрема, *«економічна ситуація в Україні», «сезонність ринку», «світові ціни», «вплив Російської Федерації та дистриб'юторів на ціноутворення на ринку».*

(343) Разом з тим, висновок про наявність порушення законодавства про захист економічної конкуренції зроблено Комітетом за результатом поглибленого аналізу собівартості виробництва продукції та дій учасників Групи на стадії формування собівартості продукції, які полягали у формуванні необґрунтованого рівня собівартості виробництва продукції та як наслідок впливали на вартість реалізації продукції. Тобто, під час розслідування справи було проведено аналіз та моделювання можливої вартості азотних мінеральних добрив за умови відсутності дій учасників Групи,

пов'язаних з перепродажем газу та встановлено, що ціна на реалізації добрив могла б бути нижчою. Порушення первино мало місце на стадії формування собівартості виробництва одиниці продукції учасниками Групи.

(344) Враховуючи наведене, Комітет вважає зазначені заперечення безпідставними, необґрунтованими та такими, що жодним чином не спростовують висновки Комітету щодо зловживання Групою своїм монопольним (домінуючим) становищем на ринку.

(345) При цьому інформуємо, що **Комітет вправі самостійно обирати, яким саме чином та за результатом якого аналізу доводити порушення законодавства про захист економічної конкуренції.**

6.2.2. Стосовно зміни закупівельних цін на природний газ

(346) Представник Відповідача у Запереченнях вказує, що «*перепродаж газу всередині був викликаний бюрократичною процедурою можливості купувати та перепродувати природний газ лише виключними суб'єктами господарювання, що володіють ліцензіями*» та зазначає, що «*група Ostchem отримувала ліцензію на всю групу, після чого компанія, що володіла ліцензією перепродувала газ іншим підприємствам. Пізніше коли ліцензія у одного підприємства закінчувалась - вступала в угоду друга групова компанія*».

(347) Тобто, в своїх Запереченнях Відповідач посилається на неможливість проведення продажу газу через іншого учасника Групи, оскільки лише ПрАТ «Рівнеазот» у відповідний період мало ліцензію.

(348) Разом з цим, наявність ліцензії є лише суб'єктивним фактором, оскільки вибір ліцензіата є рішенням Групи. Також слід зазначити, що порушення законодавства про захист економічної конкуренції полягає не у факті продажу природного газу через ПрАТ «Рівнеазот», а маніпулюванні цінами придбання основної сировини для виробництва добрив. Тому, зазначене Відповідачем твердження щодо наявності ліцензії лише в одного учасника Групи жодним чином не спростовує висновків Комітету щодо зловживання учасниками Групи монопольним становищем на ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив шляхом маніпулювання з цінами купівлі-продажу природного газу всередині Групи.

(349) Також Представником Відповідача було надано інформацію стосовно перепродажу природного газу в середині групи Ostchem та надано договори купівлі-продажу газу, що були релевантними протягом досліджуваного періоду, та як стверджує Представник Відповідача, вказана в договорах інформація свідчить, що «*в доларовому еквіваленті ціна не змінювалася, при фактичній передачі газу сторони фіксували обсяг в гривнях та здійснювали платежі в гривнях. На момент приймання газу його ціна перерахована за середнім курсом НБУ та є на 25-50% нижче ціни НКРЕКП*».

(350) Вказане вище твердження Представника Відповідача не відповідає дійсності, оскільки відповідно до «*розділу 5 договорів*:

№ 943 від 22.07.2014 року вартість газу ПрАТ «Рівнеазот» (без ПДВ та цільової надбавки з труби) для ПАТ «Азот» у вересні-жовтні 2014 року становила 3613,70 грн;

№ 752-221 від 24.10.2014 року вартість газу ПрАТ «Рівнеазот» (без ПДВ та цільової надбавки з труби) для ПАТ «Азот» у грудні 2014 року становила 3613,70 грн;

№ 1023-221 від 30.12.2014 року вартість газу ПрАТ «Рівнеазот» (без ПДВ та цільової надбавки з труби) для ПАТ «Азот» у січні-березні 2015 року становила 3613,70 грн;

№ 197-221 від 26.03.2015 року вартість газу ПрАТ «Рівнеазот» (без ПДВ та цільової надбавки з труби) для ПАТ «Азот» у квітні 2015 року становила 3613,70 грн;

№ 1198 від 21.09.2015 року вартість газу ПрАТ «Рівнеазот» (без ПДВ та цільової надбавки з труби) для ПАТ «Азот» у жовтні 2015 року становила 6600,00 грн;

№ 1292 від 26.11.2015 року вартість газу ПрАТ «Рівнеазот» (без ПДВ та цільової надбавки з труби) для ПАТ «Азот» у грудні 2015 року становила 5901,00 грн;

(351) При цьому, відповідно до додаткових угод, укладених до вказаних вище договорів, вони були доповнені пунктом нової редакції, який передбачає, що ціна за 1000 куб. м. природного газу на момент укладання договору встановлена, виходячи з курсу продажу 1 (одного) долару США за 8,2737 гривень у період вересень 2014 - квітень 2015 року, 23,639391 гривень у жовтні 2015 року, 23,771646 гривень – у грудні 2015 року.

(352) При співставленні даних, наданих Відповідачем, з граничним рівнем цін реалізації природного газу промисловим споживачам встановлено, що ціни реалізації природного газу від ПрАТ «Рівнеазот» до ПАТ «Азот» були вищими за максимальні (граничні) ціни, встановлені НКРЕКП у відповідному періоді, на суму від 132 до 4 953,9 гривень за 1000 куб. м. (див. таблицю 15)

(353) Так, відповідно до інформації, розміщеної на офіційному сайті НКРЕКП (http://www.nerc.gov.ua), максимальний (граничний) рівень ціни на природний газ за 1 тис.м^3, що реалізується промисловим споживачам та іншим суб'єктам господарювання, у вересні 2014 року становив 4874,00 грн, у жовтні 2014 - 4874,00 грн., у грудні 2014 року – 5900,00 грн., у січні 2015 року – 5900,00 грн., у лютому 2015 року – 5700,00 грн., у березні 2015 року – 8900,00 грн., у квітні 2015 року – 7200,00 грн., у жовтні, грудні 2015 року – 6600 грн. (без урахування податку на додану вартість, збору у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності, який справляється у розмірі 2 відсотків, тарифів на послуги з транспортування, розподілу і постачання природного газу за регульованим тарифом).

(354) Вказані максимальні (граничні) ціни на природний газ, визначені НКРЕКП, є фактично максимальними можливими ринковими цінами природного газу у відповідний період.

(355) Так, листом ПАТ «Азот»[8] надало інформацію до Комітету, в якій зазначено, що вартість придбання 1 тис м^3 природного газу (без ПДВ та транспортування) у вересні 2014 року становила – 5 861,42 грн, у жовтні 2014 - 5 990,95 грн., у листопаді 2014 року – 6 583,66 грн., у січні 2015 року – 9 347,81 грн., у лютому 2015 року – 10653,94 грн., у березні 2015 року – 10080,32 грн., у квітні 2015 року – 8 957,56 грн., у жовтні 2015 року – 6 732 грн., у грудні 2015 року – 6 019,02 грн.

(356) Тобто, з інформації, наявної в Комітеті та отриманої в ході розслідування справи, встановлено, що фактична вартість придбання природного газу ПАТ «Азот» була вищою за максимальні (граничні) ціни, встановлені НКРЕКП, а твердження Представника Відповідача, що на момент приймання газу його ціна перерахована за середнім курсом НБУ є на 25-50% нижче ціни НКРЕКП, таким, що не відповідає дійсності.

Таблиця 15

[8] Лист ПАТ «Азот» від 11.05.2018 року № 402-15-4, зареєстрований в Комітеті 15.05.2018 № 8-126/453-кі

Період	Обсяг газу, який реалізо-вувався, тис.$м^3$	Джерело надходження природного газу	Вартість придбання природного газу ПрАТ «Рівнеазот», грн./тис. $м^3$ (без ПДВ та витрат на транспортув ання)	Вартість придбання природного газу ПАТ «Азот», грн./тис. $м^3$ (без ПДВ та витрат на транспортув ання)	Граничний рівень цін реалізації природного газу промисловим споживачам, грн./тис. $м^3$ (без ПДВ та збору 2 %)	Перевищення граничного рівня цін реалізації природного газу промисловим споживачам, грн./тис. м3 (без ПДВ та збору 2 %)
Вер.14	99 322	ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот»	3613,7	5861,42	4874	987,42
Жов.14	105 982	ПрАТ «Концерн Стирол»	3595,75	5990,95	4874	1116,95
Гру. 14	105 445	ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот»	3613,7	6800,27	5900	900,27
Січ.15	107 767	ПрАТ «Концерн Стирол»	3613,7	9347,81	5900	3447,81
Лют.15	96 710	ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот»	3613,7	10653,9	5700	4953,9
Бер.15	104 494	ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот»	3613,7	10080,3	8900	1180,3
Кві.15	95 026	ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот»	3613,7	8957,56	7200	1757,56
Жов.15	104 116	ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот»	6600	6732	6600	132
Гру.15	104 287	ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот»	5898,88	6019,02	6600	-580,98

(357) Також слід зазначити, що незважаючи на наявність додаткових угод, якими передбачався перерахунок цін на газ в доларовому еквіваленті, такі додаткові угоди

застосовувалися лише до купівлі газу ПАТ «Азот» і не застосовувалися при купівлі газу ПрАТ «Рівнеазот».

(358) Тобто, можливою ціною реалізації природного газу всередині групи була ціна реалізації газу від ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» до ПРАТ «Азот», що підтверджується інформацією, отриманою в ході проведення дослідження та наданою Відповідачем у листах до Комітету.

(359) Також, слід зазначити, що курс гривні до долару США, який передбачений, зокрема, у додатковій угоді до договору № 943 від 22.07.2014 від 29.07.2014 року та встановлений на рівні 8,2737 гривень, є суттєво нижчим середнього курсу долару США у липні 2014 року, який становив 11,7684 грн.

Таблиця 16

Період	**Курс за додатковими угодами придбання природного газу ПАТ «Азот»**	**Середньомісячний курс гривні до долару США**	**Перевищення середньомісячного курсу гривні до долару США над фіксованим**	**Відхилення середньомісячного курсу гривні до попереднього місяця, %**
Вер.14	8,274	13,01	57%	0,25%
Жов.14	8,274	12,95	57%	-0,43%
Гру. 14	8,274	15,62	89%	5,47%
Січ.15	8,274	15,81	91%	1,25%
Лют.15	8,274	24,68	198%	56,05%
Бер.15	8,274	23,13	180%	-6,27%
Кві.15	8,274	22,67	174%	-1,99%
Жов.15	21,639	21,88	1%	0,32%
Гру.15	23,772	23,47	-1%	0,61%

(360) Тобто, не відповідає дійсності висновок Представника Відповідача, що на момент приймання газу його ціна перерахована за середнім курсом НБУ.

(361) Аналогічною є ситуація щодо співвідношення розрахункового рівня долару США, передбаченого договорами та додатковими угодами до них, у інших місяцях порушення Відповідачем законодавства про захист економічної конкуренції.

(362) Тобто, такий механізм формування ціни купівлі-продажу природного газу між учасниками Групи на момент підписання додаткових угод вже передбачав підвищення вартості природного газу при перепродажу між заводами Групи (див. таблицю 15).

(363) Також Комітет звертає увагу, що фактичне відхилення курсу долару США до попереднього місяця становив: у вересні 2014 року – 0,25 %, у жовні 2014 року – -0,43 %, у грудні 2014 року – 5,47 %, у січні 2015 року – 1,25 %, у лютому 2015 року – 56,05 %, у березні 2015 року – -6,27%, у квітні – -1,99 %, у жовтні 2015 року – 0,32 %, у грудні 2015 року – 0,61%.

(364) Отже, встановлення цін з прив'язкою до фіксованого в додаткових угодах курсу долара США, який був нижчим фактичного середньомісячного курсу:

- само по собі передбачало завищення вартості газу при перепродажу між заводами Групи;

– застосовувалось лише до купівлі газу ПАТ «Азот» і не застосовувався до купівлі газу ПрАТ «РівнеАзот»;

– призвело до перевищення граничного рівня цін реалізації природного газу промисловим споживачам.

(365) Таким чином, враховуючи, зокрема, перевищення вартості придбання природного газу ПАТ «Азот» максимального рівня ринкових цін на газ, затверджених НКРЕКП, механізм перерахунку вартості придбання газу, який передбачав підвищення вартості природного газу, темпів росту долару США у відповідні періоди, твердження Представника Відповідача не спростовують висновки Комітету щодо штучного завищення собівартості виробництва добрив внаслідок внутрішньогрупового переміщення природного газу.

(366) Представник Відповідача в додаткових запереченнях від 12.08.2019 № 12/09/2019 (вх.. Комітету від 13.08.2019 № 8-01/721-кі) зазначає, що, «*… як випливає із підтверджуючих документів, природний газ в межах Групи Ostchet продавався по одній вартості без будь яких підвищень. Відповідно до актів приймання передачі газу між ПрАТ «Рівнеазот» та ПАТ «Азот» газ був переданий в об'ємах та за ціною, погодженою в договорах. Додатково також повідомляємо, що за даними бухгалтерії ПАТ «Азот» придбаний природний газ був переданий у виробництво та прийнятий в розрахунок собівартості – за цінами договору в обсягах вартості, зазначеної в актах прийома – передачі*».

(367) Також представником Відповідача було надано лист ПАТ «Азот» від 12.08.2019 № 303-1-21/235, адресований ТОВ «Інтегретіс» [наданий в додаткових запереченнях від 12.08.2019 № 12/09/2019 (вх.. Комітету від 13.08.2019 № 8-01/721-кі)] в якому зазначено, що «*весь вказаний обсяг купленого природного газу ПАТ «Азот» було прийнято на бухгалтерський облік по цінам відповідних договорів, що також супроводжувалось підписанням акту прийому - передачі газу (ціни вказані в табличці вище) та в подальшому списано у виробництво та враховано у собівартість готової продукції по відповідній ціні приходу*».

(368) Тобто, з вказаного вище та з інформації з листа ПАТ «Азот» від 12.08.2019 № 303-1-21/235 вбачається, що у собівартість готової продукції природний газ враховувався по наступним цінам, а саме:

- у вересні – грудні 2014 року та у січні – квітні 2015 року за ціною 3613,70 грн. за 1 тис. м. куб (без ПДВ та надбавки 2 %);

- у жовтні 2015 року - 6600 грн. за 1 тис. м. куб (без ПДВ та надбавки 2 %);

- у грудні 2015 року – 5901,00 грн. за 1 тис. м. куб (без ПДВ та надбавки 2 %);

(369) У зв'язку з наведеним представник Відповідача стверджує, що « *висновок про штучне підвищення вартості природного газу, як наслідок, збільшення повної собівартості реалізації товару є невірним та не підтверджується а ні обставинами, а ні матеріалами справи*».

(370) Комітет не погоджується з твердженням представника Відповідача стосовно ціни природного газу, який враховувався в калькуляціях аміачної селітри, оскільки зазначене не відповідає дійсності, спростовується матеріалами справи та проведеним моделюванням собівартості одиниці аміачної селітри виробництва ПАТ «Азот», яке наведене в рішенні.

(371) Так, як неодноразово зазначалось вище, листом ПАТ «Азот» від 11.05.2018 року № 402-15-4 (вх. Комітету 15.05.2018 № 8-126/453-кі) надало інформацію щодо вартість придбання 1 тис $м^3$ природного газу (без ПДВ та транспортування), яка у вересні 2014 року становила – 5 861,42 грн, у жовтні 2014 - 5 990,95 грн., у листопаді

2014 року – 6 583,66 грн., у січні 2015 року – 9 347,81 грн., у лютому 2015 року – 10653,94 грн., у березні 2015 року – 10080,32 грн., у квітні 2015 року – 8 957,56 грн., у жовтні 2015 року – 6 732 грн., у грудні 2015 року – 6 019,02 грн.

(372) Також, листами від 27.08.2015 № 301-58/37-2399 та від 28.10.2016 № 301-04-06/05-2305 ПАТ «Азот» надало на адресу Комітету фактичні калькуляції вартості аміачної селітри за 2014-2015 роки. У фактичних калькуляціях відповідних періодів міститься інформація щодо вартості однієї тонни напівфабрикату аміаку, який виготовляється з природного газу.

(373) Комітетом було проведено розрахунковим методом визначення вартості природного газу, виходячи з вартості аміаку, відображеного в фактичних калькуляціях (таблиця 17).

Таблиця 17

Період	Вартість придбання природного газу ПАТ «Азот»[9], грн./тис. $м^3$ (інформація надана листом від 11.05.2018 року № 402-15-4 на вимогу Комітету)	Вартість 1 тонни напівфабрикату аміаку з факт калькуляцій (інформація надана листами ПАТ «Азот» від 27.08.2015 № 301-58/37-2399 та від 28.10.2016 № 301-04-06/05-2305 до Комітету)	Розрахунковий коефіцієнт виходу аміаку з газу[10]	Розрахункова вартість 1 тис м куб природного газу (розрахункові данні к.3/к4), грн	Ціна природного газу з актів приймання-передачі природного гау (інформація з додаткових заперечень від 12.08.2019 № 12/09/2019)	Різниця розрахункової вартості природного газу та вартості газу відображеного в актах приймання – передачі природного газу, грн.

[9] Інформація про вартість придбання природного газу у всіх колонках таблиці 18 наведена без врахування ПДВ та витрат на транспортування та надбавки 2 %.

[10] В пункті 187 даного рішення зазначено коефіцієнти виходу аміаку з природного газу

1	2	3	4	5	6	7
Вер.14	5861,42	6758,78	1,156	5 844,72	3613,70	2231,02
Жов.14	5990,95	6962,09	1,168	5 960,07	3613,70	2346,37
Гру. 14	6800,27	7974,41	1,163	6 853,99	3613,70	3240,29
Січ.15	9347,81	10527,7	1,182	8 903,97	3613,70	5290,27
Лют.15	10653,9	11944,53	1,172	10 195,87	3613,70	6582,17
Бер.15	10080,3	11301,2	1,162	9 724,75	3613,70	6111,05
Кві.15	8957,56	11474,57	1,154	9 944,99	3613,70	6331,29
Жов.15	6732	8390,15	1,161	7 225,66	6600,00	625,66
Гру.15	6019,02	7554,83	1,159	6 516,80	5901,00	615,80

(374) З інформації з таблиці 17 вбачається, що ціна придбання природного газу, вказана в листі ПАТ «Азот» від 11.05.2018 року № 402-15-4 (вх. Комітету 15.05.2018 № 8-126/453-кі), та розрахована Комітетом з фактичних калькуляцій виробництва аміачної селітри є практично однаковими та не суттєво відрізняються.

(375) Тобто, твердження представника Відповідача стосовно того, що саме ціни з актів приймання-передачі природного газу враховувались у собівартості готової продукції, не відповідають дійсності та спростовуються проведеними математичними розрахунками (див. таблицю 17).

(376) Також Комітет звертає увагу, що ціни, відображені в актах приймання – передачі природного газу між ПАТ «Азот» та ПрАТ «Рівнеазот», збігаються з цінами, які бралися Комітетом при моделюванні собівартості аміачної селітри ПАТ «Азот».

(377) Тобто, якби саме ціни придбання природного газу, вказані в актах приймання-передачі природного газу, надані листом представника Відповідача від 12.08.2019 № 12/09/2019, використовувались при формуванні собівартості готової продукції ПАТ «Азот», то вони збігалися б з цінами змодельованої собівартості аміачної селітри (розділ 4.1.3 рішення).

(378) Враховуючи наведене, Комітетом не приймаються заперечення представника Відповідача стосовно відсутності внутрішньогрупового перепродажу природного газу між учасниками Групи, що в подальшому призвело до підвищення собівартості аміачної селітри.

6.2.3. Стосовно моделювання собівартості реалізації аміачної селітри за умов відсутності перепродажу природного газу

(379) У пункті 2.4 розділу 2 Заперечень представник Відповідача не погоджується з моделюванням собівартості реалізації аміачної селітри за умов відсутності перепродажу природного газу та вважає, що воно не заслуговує на увагу у зв’язку з неможливості придбання ПАТ «Азот» газу безпосередньо у ПрАТ «Концерн Стирол» або ПрАТ «Сєвєродонецьке об’єднання Азот», оскільки лише ПрАТ «Рівнеазот» у період 2014-2015 років володіло ліцензією на реалізацію газу.

(380) Щодо вказаного Комітет зазначає, що висновки стосовно вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції учасниками Групи у період 2014-2015 років полягали не в тому, що придбання природного газу, який є сировиною для виробництва аміаку, здійснювалось через одного учасника Групи (ПрАТ «Рівнеазот»), а в тому, що придбання газу у ПрАТ «Рівнеазот» учасником Групи ПАТ «Азот» здійснювалось за ціною вищою, ніж придбання цього ж газу здійснювалось ПрАТ «Рівнеазот» що, як наслідок, призвело до необґрунтованого рівня витрат підприємства на виробництво товару та до встановлення необґрунтованого рівня собівартості продукції.

6.3. Стосовно зупинення господарської діяльності Групи в січні – липні 2017 року та використання авансів покупців

(381) У розділі 2.5. на стор. 17 Заперечень Відповідач процитував пункт 241 Подання: *«Зупинка виробництва Добрив пов'язана із відключенням від газопостачання з боку ПАТ «Укртрансгаз»,* та робить висновок, що *«жодні інші причини зупинки діяльності підприємств Групи в січні-липні 2017 року є нелогічними та необґрунтованими»*.

(382) Комітет цілком погоджується з останнім твердженням, оскільки саме економічна нелогічність та необґрунтованість дій (бездіяльності) Групи як в період до відключення від газопостачання, так і в період до його відновлення і лежать в основі висновків Комітету щодо цього епізоду діяльності Групи.

(383) Так, з метою отримання однобічної користі учасниками Групи було зупинено виробництво добрив заводами у березні 2017 року, яке не відновлювалося протягом 4 місяців, за умови заборгованості Групи перед покупцями (отриманої передплати) із поставки азотних добрив у розмірі близько 2,5 млрд. грн.

(384) ПАТ «Укртрансгаз» в своїх листах наводило дві основні підстави для відключення Групи від газопостачання: заборгованість за отримані послуги з транспортування газу та/або відсутність підтверджених обсягів природного газу. Цілком логічним та природніми виглядали б заходи, вжиті Групою для усунення цих формальних підстав.

(385) Проте причина, яку Група наводить на пояснення нездійснення розрахунків за послуги ПАТ «Укртрансгаз» у лютому 2017 року, так і лишається нелогічною та необґрунтованою: у Запереченнях наводяться дані по здійснених у грудні 2016 року – лютому 2017 року значних платежах іншим контрагентам, які, логічно припустити, Група вважала більш пріоритетними, незважаючи на ризик відключення від газопостачання.

(386) В Запереченнях відсутнє також пряме пояснення щодо ненадання на адресу ПАТ «Укртрансгаз» підтверджених обсягів природного газу на березень 2017 року. Воно підміняється екскурсом у грудень 2014 року, коли ПАТ «Укртрансгаз», неправомірно, з точки зору Групи, відібрало значні обсяги газу, які належали Заводам Групи. З огляду на те, що станом на момент відключення - березень 2017 року, рішення судових органів щодо природного газу було прийнято на користь Групи, Заводи Групи мали законні підстави для включення до планових обсягів природного газу на березень 2017 року газу, що знаходився на зберіганні в підземних сховищах ПАТ «Укртрансгаз». Підтвердження подання Заводами на адресу ПАТ «Укртрансгаз» планових обсягів газу із зазначених джерел та відповідної відмови ПАТ «Укртрансгаз» Групою не наведено. Таким чином, маючи ризик відключення від газопостачання та, відповідно, зупинення виробництва, Група не скористалась законним правом включити для підтвердження планових обсягів природний газ, що належить Заводам групи, який знаходиться в підземних сховищах ПАТ «Укртрансгаз».

(387) Окрім того, незважаючи на судовий спір щодо газу, відібраного ПАТ «Укртрансгаз» у грудні 2014 року, протягом наступних двох років та двох місяців 2017 року Заводи Групи не зупиняли виробництво, здійснюючи закупівлю певних обсягів природного газу та використовуючи його для виробництва добрив. Це, зокрема, підтверджено у розділі 2.5. Заперечень на стор. 18, де вказано, що за грудень 2016 року – лютий 2017 року «*близько на 1,2 млрд. грн. було закуплено природного газу*». Оскільки на тій же сторінці Заперечення закупівля сировини характеризується як одна з «*підготовчих дій до початку сезону*», залишається без відповіді запитання, чому цей придбаний газ не був заявлений для постачання ПАТ «Укртрансгаз». Жодного пояснення з цього приводу Відповідач не надає.

6.4. *Стосовно отримання підприємством Групи Ostchem передоплати за виробництво азотних мінеральних добрив*

(388) Слід зауважити, що з-поміж перерахованих у розділі 2.6. Заперечень напрямків використання залучених авансів покупців добрив лише закупівля сировини (якщо насправді мала місце закупівля, а не погашення заборгованості за раніше отриману сировину) могла б характеризуватися як цільове використання таких авансів. Усі інші наведені платежі (податки, митні платежі, заробітна плата, розрахунки за здійснені раніше послуги) напряму не пов'язані з «подальшою господарською діяльністю» і, зокрема, з виконанням зобов'язань перед покупцями.

(389) Також, у тексті Заперечень, як і в інших документах, наданих Групою, відсутні будь-які аргументи, які б спростовували факт бездіяльності Групи протягом березня – червня 2017 року стосовно поновлення газопостачання та виробництва добрив.

(390) Таким чином, у Запереченнях не наведено жодних фактів, які б спростовували висновки Комітету щодо одночасного нездійснення ПАТ «Азот», ПрАТ «Рівнеазот» та ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» дій, необхідних для забезпечення постачання природного газу, що призвело до зупинення у березні 2017 року виробництва, а також невжиття протягом наступних 4 місяців заходів для поновлення виробництва.

6.5. *Стосовно зупинки заводів групи Ostchem у лютому 2017 року*

(391) Представник Відповідача у своїх додаткових запереченнях зазначає: «*Комітетом зовсім не досліджуються об'єктивні фактори такої зупинки, зокрема, вплив інших учасників на кон'юнктуру ринку*» та вказує, що такими об'єктивними факторами Група вважає рішення Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі (далі – МКМТ), якими у лютому 2017 року було призупинено дії спецмита на азотні мінеральні добрива походженням з Російської Федерації, а в кінці травня 2017 року поновлено.

(392) Зазначене твердження приймається Комітетом до уваги, оскільки воно пояснює мотиви зупинення роботи заводів Групи (під час призупинення дії спецмита, та, як наслідок зняття зовнішніх бар'єрів доступу на ринок азотних мінеральних добрив), а потім відновлення її (після поновлення дії спецмита та встановлення бар'єрів доступу на ринок).

(393) Наведений Групою причино-наслідковий зв'язок дозволяє зробити висновок про другорядність конфлікту з ПАТ «Укртрансгаз» та свідоме використання цього конфлікту Групою з метою зупинення роботи заводів. Це ж стверджується у Запереченнях, де вказано, що саме внаслідок рішень МКМТ «*в поєднанні з обмеженнями в поставці газу «Укртрансгазом»… підприємства Групи Ostchem зупинили свою діяльність.*»

(394) Комітет не визнає рішення МКМТ об'єктивною причиною для зупинення виробництва та непоставки Покупцям сплачених ними азотних мінеральних добрив, та вважає викладене у цьому розділі Заперечень додатковим свідченням свідомого та планового характеру дій Групи стосовно зупинення у березні 2017 року виробництва добрив та невжиття протягом 4 місяців заходів для поновлення їх виробництва.

6.6. Стосовно примусового поділу Відповідача

(395) Представник Відповідача у запереченнях зазначає, що *«категорично не погоджується з висновками Комітету щодо примусового поділу групи»* з врахуванням підстав, наведених у запереченнях.

(396) При цьому, з огляду на наведена в цьому розділі, Комітетом не приймаються до уваги заперечення Відповідача, оскільки ним жодним чином не спростовано висновки Комітету стосовно зловживання учасниками Групи своїм монопольним (домінуючим) становищем на ринку.

(397) Представник Відповідача, постилаючись на науково-технічний висновок Сумського державного університету та висновок Sales Capital «Оцінка групи Ostchem та її інвестиційна привабливість» (далі – висновки) зазначає, що *«примусовий поділ не може бути застосовано до Групи Ostchem відповідно до ч.2 ст. 53 Закону оскільки такий поділ, зокрема:*

- *неможливий організаційно;*
- *економічно недоцільний, оскільки не існує ефективної моделі будь-якого з трьох господарюючих суб'єктів відокремлено;*
- *існує наявність тісного технологічного зв'язку підприємств. Обсяг продукції, яка вживається суб'єктами господарювання перевищує 35 % їх валового обсягу споживання;*

(398) Виходячи з інформації, наведеної у висновках, вбачається, що неможливість організаційного поділу обґрунтовується, зокрема, тим, що:

– «*логістика поставок сировини і напівфабрикатів та відвантаження продукції мінеральних добрив в групі Ostchem здійснюється шляхом надання ТОВ «Ніка Транс Логістика» рухомого авто (цистерн) та залізничного транспорту на підприємства ПрАТ «Рівнеазот», ПАТ «Азот», ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот. …. Виділення будь-якого з підприємств призведе до зниження рівня забезпеченості рухомим складом, необхідності укладення договорів із сторонніми транспортними організаціями і підвищення транспортних витрат та вартості кінцевої продукції*».

– «*для сервісного обслуговування, проведення поточних, капітальних та аварійних ремонтів устаткування, в групі Ostchem, на базі ТОВ «Хімвектор» укомплектовано спеціальну бригаду в необхідній кількості кваліфікованого ремонтного персоналу. При виділенні будь-якого підприємства з Групи в самостійну технологічну одиницю – забезпечити належний стан обладнання неможливо жодному підприємству. Доведеться створювати ремонтну базу з нуля*».

– ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» та ПАТ «Азот» частину виготовленого КАС направляють для зберігання в наявні ємності ПАТ «Рівнеазот».

(399) При цьому, зазначене вище Представником Відповідача має суб'єктивний характер, оскільки суб'єкт господарювання самостійно визначає порядок та структуру організації господарської діяльності. Так, відповідно до частини

третьої статті 64 Господарського кодексу України, підприємство самостійно визначає свою організаційну структуру, встановлює чисельність працівників і штатний розпис.

(400) Враховуючи наведене, представником Відповідача не доведено неможливість організаційного поділу учасників Групи у зв'язку з наявністю спільної дистрибуції, логістики, складських потужностей та централізованої ремонтної бази, оскільки кожен окремий суб'єкт господарювання може самостійно встановлювати механізми організації логістичної, складської діяльності та обслуговування процесу виробництва.

(401) Стосовно твердження представника Відповідача щодо неможливості застосування поділу до учасників Групи, оскільки обсяг продукції, яка вживається суб'єктами господарювання, перевищує 35 % їх валового обсягу споживання, Комітет зазначає, що вказане твердження спростовується матеріалами справи, зокрема, листом ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» від 21.09.2018 №01/ПП-216 (вх. Комітету від 24.09.2018 № 8-01/948-кі), листом ПАТ «Рівнеазот» від 21.09.2018 № 2744 (вх. Комітету від 26.09.2018 №8-01/961-кі), листом ПрАТ «Азот» від 25.09.2018 № 500-06/2-1827 (вх. Комітету від 26.09.2018 № 8-01/964-кі), якими надано інформацію до Комітету стосовно обсягів виготовленого аміаку безводного, який є напівфабрикатом для виробництва добрив та обсяг аміаку, реалізованого на внутрішній ринок. Вказану інформацію відображено в таблиці 18.

Таблиця 18

Учасник Групи	Рік	Обсяг виробництва аміаку безводного, т	Обсяг аміаку, реалізованого на внутрішній ринок, т	Відсоток реалізації аміаку безводного на внутрішній ринок
ПрАТ "Рівнеазот"	2014	341790	20082	5,88%
	2015	312009	6159	1,97%
	2016	201825	15778	7,82%
	2017	17057	3173	18,60%
ПрАТ "Сєвєродонецьке обєднання Азот"	2014	204640	18287,55	8,94%
	2015	х[11]	х	х
	2016	х	х	х
	2017	х	х	х
ПАТ "Азот"	2014	900399	53402,785	5,93%
	2015	696422	53389,26	7,67%
	2016	838093	48252,84	5,76%
	2017	391517	4616,4	1,18%

(402) При цьому, листом від 25.09.2018 № 500-06/2-1827 (вх. Комітету від 26.09.2018 № 8-01/964-кі) ПрАТ «Азот» зазначило, що до вказаних об'ємів реалізованого аміаку безводного входять об'єми аміаку безводного, що був перепроданий ПрАТ «Рівнеазот» та ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» для внутрішнього групового споживання.

[11] Виробництво аміаку безводного не здійснювалось

(403) Тобто, враховуючи інформацію, наведену в таблиці 17, навіть допускаючи, що весь реалізований аміак на внутрішній ринок передавався між учасниками Групи з метою внутрішньогрупового споживання, цей обсяг аміаку не перевищує 30 відсотків виготовленого аміаку, який споживається в межах Відповідачів Групи, що в розумінні частини 2 статті 53 Закону є підтвердженням відсутності тісного технологічного зв'язку учасників Групи.

7. Остаточні висновки Комітету у Справі

(404) Дії Групи як єдиного суб'єкта господарювання у складі: ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот», ПАТ «Азот», ПрАТ «Рівнеазот», ТОВ «НФ Трейдінг Україна», які полягали у внутрішньогруповому маніпулюванні протягом 2014 – 2015 років закупівельними цінами природного газу, в результаті чого формувалася штучно завищена собівартість виробництва азотних мінеральних добрив, внаслідок чого могли завищуватися ціни реалізації добрив на внутрішній ринок, що могло призвести до ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання - покупців, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку, є зловживанням монопольним (домінуючим) становищем, передбаченим пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

(405) Дії Групи як єдиного суб'єкта господарювання у складі ПАТ «Азот», ПрАТ «Рівнеазот» та ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» та ТОВ «НФ Трейдінг», який у 2017 році займав монопольне (домінуюче) становище на ринку первинної реалізації азотних добрив, що полягали в одночасному, за відсутності об'єктивних причин, зупиненні ПАТ «Азот», ПрАТ «Рівнеазот» та ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» у березні 2017 року виробництва добрив, а також у невжитті протягом 4 місяців доступних для них заходів для поновлення виробництва, що призвело до непоставки Покупцям азотних мінеральних добрив під час весняно-польового сезону, незважаючи на здійснену Покупцями передплату за добрива, становлять зловживання монопольним (домінуючим) становищем, передбаченим пунктом 4 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді обмеження виробництва, що може завдати шкоди іншим суб'єктам господарювання (покупцям).

8. Відповідальність за зловживання монопольним (домінуючим) становищем

(406) Згідно зі статтею 51 Закону, порушення законодавства про захист економічної конкуренції тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

(407) Згідно з частиною першою статті 61 Конституції України, ніхто не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення.

8.1. Штраф за порушення законодавства про захист економічної конкуренції

(408) Відповідно до частин третьої та четвертої статті 52 Закону, доход (виручка) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) визначається як сумарна вартість доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) усіх юридичних та фізичних осіб, що входять до групи, яка визнається суб'єктом господарювання відповідно до статті 1 цього Закону.

У разі, коли декілька юридичних та/або фізичних осіб – суб'єктів господарювання, які входять до групи, що визнається суб'єктом господарювання, вчинили діяння (дії, бездіяльність), які призвели до порушення законодавства про захист економічної конкуренції зазначеним суб'єктом господарювання, та/або мають права, без яких

вчинення порушення було б неможливим, та/або отримали чи можуть отримати переваги у конкуренції чи інші вигоди, штраф накладається на суб'єкт господарювання в особі юридичних та/або фізичних осіб, які вчинили наведені діяння (дії, бездіяльність) або отримали чи можуть отримати наведені вигоди. Під вигодою вважається, зокрема, можливість впливати на діяльність інших юридичних та/або фізичних осіб - суб'єктів господарювання, одержання частини їх прибутку.

(409) Як свідчить Епізод 2014-2015 років із штучним завищенням собівартості азотних мінеральних добрив внаслідок маніпулювання закупівельними цінами на природний газ, в обставинах збитковості заводів Групи прибуток одержується тими підприємствами Групи, що реалізують азотні мінеральні добрива покупцям за межі Групи, тобто, є комерційними підрозділами Групи. У період порушення таку функцію здійснювало ТОВ «НФ Трейдінг Україна».

(410) Відповідно до абзацу 2 частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, визначене пунктом 2 статті 50 цього Закону, накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб’єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітній рік, що передував року, в якому накладається штраф.

(411) За даними форми 2 «Звіт про фінансові результати» фінансової звітності за 2018 рік чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ «НФ Трейдінг Україна» у 2018 році становив 1 071 071 000 гривень.

(412) При визначенні розміру штрафу було враховано, що Відповідач сприяв проведенню розслідування у справі.

8.2. Примусовий поділ

(413) Відповідно до частин першої та другої статті 53 Закону, якщо суб'єкт господарювання зловживає монопольним (домінуючим) становищем на ринку, органи Антимонопольного комітету України мають право прийняти рішення про примусовий поділ суб'єкта господарювання, що займає монопольне (домінуюче) становище. Примусовий поділ не застосовується у разі: неможливості організаційного або територіального відокремлення підприємств, структурних підрозділів чи структурних одиниць; наявності тісного технологічного зв'язку підприємств, структурних підрозділів чи структурних одиниць (якщо обсяг продукції, яка вживається суб'єктом господарювання, перевищує тридцять відсотків валового обсягу продукції підприємства, структурного підрозділу чи структурної одиниці).

(414) За змістом Закону, примусовий поділ застосовується до суб’єкта господарювання, який зловживає монопольним (домінуючим) становищем на ринку, коли, за оцінкою органу Комітету, інші передбачені Законом санкції (передусім, накладення штрафу) не можуть забезпечити досягнення мети застосування Закону, а саме – ефективного припинення зловживання та забезпечення недопущення порушення законодавства у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем у майбутньому.

(415) Під час розслідування справи встановлено, що:

- наявні виробничі потужності Групи зосереджено на трьох окремих заводах – ПрАТ «Рівнеазот» (м. Рівне Рівненської обл.), ПАТ «Азот» (м. Черкаси Черкаської обл.) та ПрАТ «Сєвєродонецьке об’єднання Азот» (м. Сєвєродонецьк Луганської обл.), що зумовлює можливість організаційного або територіального відокремлення вказаних підприємств;
- між Заводами Групи відсутній тісний технологічний зв'язок, оскільки жоден завод не споживає понад 30 % валового обсягу продукції іншого заводу, що входить у Групу.

Таким чином, *відсутні* обставини, визначені статтею 53 Закону як такі, що унеможливлюють застосування примусового поділу суб'єкта господарювання.

(416) Під час розслідування справи було детально проаналізовано ефективність накладення штрафу на Групу як заходу впливу з метою поновлення конкуренції на ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив.

(417) Таблиця 19 містить інформацію щодо основних показників фінансового стану Заводів Групи на підставі фінансової звітності відповідачів[12].

Таблиця 19

Показники фінансового стану заводів Групи протягом 9 місяців 2017 та 2018 років

Назва показника	ПрАТ «Рівнеазот»		ПАТ «Азот»		ПрАТ «Северодонецьке об'єднання Азот»	
	9м 2017	9м 2018	9м 2017	9м 2018	9м 2017	9м 2018
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), млн. грн	1 379,4	702,4	3 179,8	2 736,7	923,5	448,6
Чистий прибуток (збиток), млн. грн	273,6	-120,5	347,7	-151,7	245,9	-876,8
Непокриті збитки, млн. грн	-30 586,4	-30 706,8	-15 789,9	-15 941,5	-31 961,5	-32 842,8
Рентабельність продажу	20%	-17%	11%	-6%	27%	-195%
Зношеність основних засобів	57%	61%	85%	85%	71%	69%
Власні обігові кошти, млн. грн	-29 529,0	-29 021,8	-15 487,3	-15 688,7	-161,5	-32 108,0

(418) Незадовільний фінансовий стан Заводів характеризується наступним:

- у порівнянні з 9 місяцями 2017 року фінансовий результат за відповідний період 2018 року суттєво погіршився: ПрАТ «Рівнеазот» перейшло від рентабельності продажів в 20% до збитковості в -17 %; ПАТ «Азот» – від 11 % до –6 %, ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» – від 27 % до -195 % відповідно;
- на кінець III кварталу 2018 року чистим фінансовим результатом ПрАТ «Рівнеазот», ПАТ «Азот» та ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» був збиток, який перевищував 1 млрд. грн. сукупно по Заводах Групи;
- загальний розмір непокритих збитків ПрАТ «Рівнеазот», ПАТ «Азот» та ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» станом на 31.12.2017 р. становить понад 83 млрд грн[13] (див. малюнок 13);
- зношеність основних засобів ПрАТ «Рівнеазот», ПАТ «Азот» та ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» перевищує 60 %, тобто основні засоби потребують оновлення;

---

[12] Лист ПАТ «Азот» від 08.02.2019 № 304-19/22, зареєстрований в Комітеті від 11.02.2019 № 8-01/128-кі, лист ПрАТ «Рівнеазот» від 07.02.2019 № 347, зареєстрований в Комітеті від 12.02.2019 № 8-01/131-кі, лист ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» від 15.02.2019 № 23ГлБ-77, зареєстрований в Комітеті від 18.02.2019 № 8-01/150-кі.

[13] За даними https://smida.gov.ua та http://www.azot.lg.ua/zvit2018

- від'ємні значення власних обігових коштів характеризують ПрАТ «Рівнеазот», ПАТ «Азот» та ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» як фінансово нестійкі;
- листом від 01.02.2019 №347 ПрАТ «Рівнеазот» повідомляє про наявність кредиторської заборгованості у розмірі 1,5 млрд. грн станом на 28.01.2019, з них заборгованість за виконавчими провадженнями складає понад 94 % (в тому числі заборгованість за виконавчими провадженнями в іноземній валюті – 50,49 млн. дол.);
- ПАТ «Азот» листом від 08.02.2019 № 304-19/22 повідомляє про наявність кредиторської заборгованості у розмірі 2,1 млрд.грн станом на 31.12.2018, з них заборгованість за виконавчими провадженнями складає 2,0 млрд.грн.
- ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» листом від 15.02.2019 № 23 ГлБ-77 повідомляє про наявність кредиторської заборгованості у розмірі 1 млрд.грн станом на 31.12.2018, з них заборгованість за виконавчими провадженнями складає 676,8 млн.грн.

Малюнок 13

(419) Отже, наявність непокритих збитків попередніх років в розмірах, що не передбачають їх покриття навіть в середньостроковій перспективі з огляду на негативні фінансові результати діяльності за 9 місяців 2018 року, нестачу власних обігових коштів, наявність суттєвих зобов'язань за виконавчими провадженнями *свідчить про незадовільний фінансовий стан заводів Групи*.

(420) Незадовільний фінансовий стан заводів Групи, з огляду на її монопольне (домінуюче) становище на ринку, свідчить про ймовірні ризики для галузі у разі фінансової неспроможності Заводів продовжувати безперервну діяльність на ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив.

(421) Як показав епізод 2017 року, зупинення виробництва азотних мінеральних добрив заводами Групи навіть на декілька місяців може призвести до суттєвого негативного впливу на агропромисловий комплекс України.

(422) Виходячи з вищевикладеного, з метою запобігання негативним процесам в агропромисловій галузі, вбачається доцільним застосування до Заводів Групи **примусового поділу**, який має усунути монопольне (домінуюче) становище Групи на загальнодержавному ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив**.**

(423) Відповідно до частини четвертої статті 53 Закону реорганізація суб'єкта господарювання, що підлягає примусовому поділу, здійснюється на його розсуд за умови усунення монопольного (домінуючого) становища цього суб'єкта господарювання на ринку.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

1. Визнати, що протягом 2014 року, 2015 року, 2016 року, 2017 року суб’єкт господарювання у складі: приватного акціонерного товариства «Сєвєродонецьке об’єднання Азот» (м. Сєвєродонецьк, Луганська обл., код ЄДРПОУ 33270581), публічного акціонерного товариства «Азот» (м. Черкаси, код ЄДРПОУ 00203826), приватного акціонерного товариства «Рівнеазот» (м. Рівне, код ЄДРПОУ 05607824), товариства з обмеженою відповідальністю «НФ Трейдінг Україна» (м. Київ, код ЄДРПОУ 37883328) займав монопольне (домінуюче) становище на загальнодержавному ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив.

2. Визнати дії суб’єкта господарювання у складі: приватного акціонерного товариства «Сєвєродонецьке об’єднання Азот» (м. Сєвєродонецьк, Луганська обл., код ЄДРПОУ 33270581), публічного акціонерного товариства «Азот» (м. Черкаси, код ЄДРПОУ 00203826), приватного акціонерного товариства «Рівнеазот» (м. Рівне, код ЄДРПОУ 05607824), товариства з обмеженою відповідальністю «НФ Трейдінг Україна» (м. Київ, код ЄДРПОУ 37883328), які полягають у:

2.1) внутрішньогруповому маніпулюванні протягом 2014 – 2015 років цінами на природний газ, що могло призвести до встановлення необґрунтованого рівня цін реалізації азотних мінеральних добрив внаслідок штучного завищення собівартості виробництва цих добрив і, як наслідок, до ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання (покупців), що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку, – порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції»;

2.2) зупиненні в березні 2017 року виробництва азотних мінеральних добрив під час сезону весняно-польових робіт та його невідновленні у період з березня по червень 2017 року, що призвело до недопоставки азотних мінеральних добрив суб’єктам господарювання – покупцям, – порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50, пунктом 4 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді обмеження виробництва, що може завдати шкоди покупцям.

3. За порушення, вказане у пункті 2 резолютивної частини Рішення, накласти на суб'єкт господарювання в особі товариства з обмеженою відповідальністю «НФ Трейдінг Україна» (м. Київ, код ЄДРПОУ 37883328) штраф у розмірі ________________ грн.

4. За порушення, вказане у пункті 2 резолютивної частини Рішення, до суб'єкта господарювання в особі: приватного акціонерного товариства «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» (м. Сєвєродонецьк, Луганська обл., код ЄДРПОУ 33270581), публічного акціонерного товариства «Азот» (м. Черкаси, код ЄДРПОУ 00203826), приватного акціонерного товариства «Рівнеазот» (м. Рівне, код ЄДРПОУ 05607824) застосувати примусовий поділ, який має бути здійснено протягом _____________ з дати одержання цього Рішення.

5. З метою належного інформування Антимонопольного комітету України про стан здійснення примусового поділу, визначеного у пункті 4 резолютивної частини цього рішення, та для здійснення відповідного контролю зобов'язати суб'єкта господарювання в особі: приватного акціонерного товариства «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» (м. Сєвєродонецьк, Луганська обл., код ЄДРПОУ 33270581), публічного акціонерного товариства «Азот» (м. Черкаси, код ЄДРПОУ 00203826), приватного акціонерного товариства «Рівнеазот» (м. Рівне, код ЄДРПОУ 05607824) до моменту здійснення поділу, передбаченого у пункті 4 резолютивної частини цього Рішення, один раз на місяць, але не пізніше 10 числа місяця, наступного за звітним, надавати Антимонопольному комітету України письмові звіти про завершені, поточні та заплановані заходи із поділу зазначеного суб'єкта господарювання, спрямовані на усунення його монопольного (домінуючого) становища на загальнодержавному ринку первинної реалізації азотних мінеральних добрив.

6. Зобов'язати суб'єкт господарювання у складі: приватного акціонерного товариства «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» (м. Сєвєродонецьк, Луганська обл., код ЄДРПОУ 33270581), публічного акціонерного товариства «Азот» (м. Черкаси, код ЄДРПОУ 00203826), приватного акціонерного товариства «Рівнеазот» (м. Рівне, код ЄДРПОУ 05607824), товариства з обмеженою відповідальністю «НФ Трейдінг Україна» (м. Київ, код ЄДРПОУ 37883328), які залишаться пов'язаними відносинами контролю після здійснення поділу, передбаченого пунктом 4 резолютивної частини Рішення, – протягом трьох років з дати здійснення поділу, передбаченого пунктом 4 резолютивної частини Рішення, щорічно не пізніше 31 березня року, наступного за звітним, направляти на адресу Антимонопольного комітету України в паперовому та електронному (на електронну адресу industry@amcu.gov.ua) вигляді інформацію у натуральному і вартісному вимірах стосовно обсягів виробництва та реалізації на внутрішній ринок зазначеним суб'єктом господарювання, а також іншими суб'єктами господарювання, пов'язаними з ним відносинами контролю, по кожному виду азотних мінеральних добрив.

Штраф підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Відповідно до статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до Антимонопольного комітету України документи, що підтверджують сплату штрафу.

Згідно з частиною четвертою статті 53 Закону України «Про захист економічної конкуренції» реорганізація суб'єкта господарювання, що підлягає примусовому поділу, здійснюється на його розсуд за умови усунення монопольного (домінуючого) становища цього суб'єкта господарювання на ринку.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду міста Києва у двомісячний строк з дня його одержання.

Голова Комітету Ю.ТЕРЕНТЬЄВ